

deus sine omni alia quantitate in mente. Tu quod deus potest supplere efficientiam cuiuscumque cause scilicet. et potest causare aliquem assensum mediante visione sui. sicut per causam secundam ergo potest immediate. Et si queratur utrum deus potest causare assensum ita evidenter sine visione dei: sicut cum visione. Respondeo quod sic. quia ipse potest supplere causalitatem eius visionis: sed hoc non potest fieri naturaliter. Ad argumentum principale dico quod assensus evidens articuloz contingentiu et etiam necessarioz et positioz ex terminis notatiuis creaturaz naturaliter et de causa lege sicut proprio cognoscitur evidenter ex cognitione terminoꝝ. unde quocumque cognitio terminoꝝ habeatur: non potest causari sine visione dei. quia cognitio abstracta in se non sufficit ad causandum istum assensum. et per primum requiritur visio dei ad eius causationem. sed assensus evidens omnium articuloꝝ tam necessarioꝝ quam contingentiu potest immediate causari a solo deo. sine omni visione dei. et etiam sine omni cognitione abstracta dei incompleta.

Questio. v.

Primum cognitio intuitiva: et abstracta differunt. quod non quia pluralitas non est ponenda sine necessitate. sed eadem noticia secundum subiectam potest dici intuitiva quando res est presentis: eo quod intuitiva notat presentiam. et abstractiva quando non est vel est absens ergo et contra contingens potest cognosci evidenter ab intellectu. Ad hanc albedo est et non per cognitionem abstractam. quia illa abstrahit ab eternitate. ergo per intuitivam. ergo differunt realiter. Conclusio huius questionis est certa: et potest probari per separationem earum ab invicem. Sed quomodo differunt

est dubium. Et dico ad primum quod dupliciter differunt. vno modo per hoc quod per noticiam intuitivam assentitur propositioni contingenti et per abstractam non. Alio modo per hoc quod per noticiam intuitivam non tantum iudico rem esse quando est: sed etiam non esse. quando non est. Propter abstractam neutro iudico et hoc est manifestum. primo: quia licet sit inconueniens quod eadem noticia sit causa totalis unius iudicii et iudicii contrarii. respectu eiusdem passi. tamen non est inconueniens quod sit causa partialis unius iudicii quando res existit. Et similiter causa partialis iudicii contrarii. quando res non existit: et sic est in proposito. Proterea deus per eandem noticiam rem esse quando est et non esse quando non est. ergo idem potest esse in proposito sine repugnantia. Sed contra. hoc dato sequitur quod deus non posset causare in nobis unum actum cognoscendum per quem apparet nobis res esse presentis quando est absens quod falsum est cum hoc non includat contradictionem. Assumptum probatur quia illa cognitio non est intuitiva per te quia per intuitivam apparet res esse quando est: et non esse: quando non est. Nec abstractiva quia per illam non apparet res esse presentis. Proterea quod convenit actui secundum subiectam actus: si subiecta eius maneat eadem quocumque alio posito adhuc tale potest sibi convenire: sed subiecta visionis manet eadem re non existente. per potentiam diu inaz ergo non repugnat. Saltem partialiter causare talem assensum. qualem prius causavit re existente. et per consequens hoc potest sibi competere. Proterea hoc dato sequitur quod visio posset esse et tamen per illam nec apparet res esse non esse consequens est contra te. Assumptum probatur per illud principium commune ubi quodlibet aliquorum

74
conuenit alicui contingenter si non sit con-
tradictio deus potest facere ipsum sine om-
nibus simul. Sic autem probatur ma-
teriam posse esse sine omni forma. scilicet vir-
tute visionis aliquando aliquis scit rem
esse et aliquando scit rem non esse. ergo non
est contradictio quod neutrum sibi conue-
niat. Preterea hoc dato non potest
deus causare assensum euidenter respec-
tu huius contingentis. hec albedo est
albedine non existente. quia visio albedinis
causat assensum euidenter respectu hu-
ius. hec albedo non est. et intellectus non
potest simul assentire oppositis. ergo etc.

Ad primum istorum dico quod deus non
potest causare in nobis noticiam talem
per quam euidenter apparet nobis rem
esse presentem quando est absens: quia
includit contradictionem. Nam cog-
nitio euidens importat quod ita sit in re sicut
denotatur per propositionem cui fit assensus per
cognitionem: ut cognitio euidens huius
propositionis res est presens importat rem
esse presentem. Et oportet quod res sit presens.

Aliiter non erit cognitio euidens. et tu
ponis quod sit absens. et ita ex illa positione
cum cognitione euidente sequitur mani-
festa contradictio. scilicet quod res sit presens.
et non sit presentis. Et ideo deus non potest
causare talem cognitionem euidenter.
tamen potest deus causare actum credi-
tium per quem credit rem esse presen-
tem quando est absens. Et dico quod illa
cognitio creditiva erit abstracta et non intui-
tiva et per talem actum creditium po-
test appere res esse presentis quam est absens non tamen
per actum euidenter. Ad aliud con-
cedo quod si per potentiam diuinam visio
dei maneat non in re existente: non repugnat
sibi causare parcialiter talem assensum.

si omnes alie cause requisite concurrant
tamen causare talem assensum totali-
ter sine aliis causis repugnat sibi. et ita
cum existentia rei fit causa parcialis ta-
lis assensus euidenter: impossibile est quod
causetur naturaliter sine existentia rei.

Ad aliud concedo illud principium
et conclusionem et totam deductionem
quia non est contradictio quod visio rei sit
Et tamen per illam visionem nec iudi-
cem rem esse nec non esse. quia deus po-
test facere visionem sine omni assensu ta-
li: sed per naturam non potest hoc fieri.

Ad vltimum dico quod deus non potest
facere assensum euidenter huius con-
tingentis hec albedo est: quando albedo
non est propter contradictionem que se-
quitur. quia assensus euidens denotat
sic esse in re: sicut per propositionem im-
portat modo hanc albedo est importat quod albedo sit
et per presentis si sit assensus euidens huius
hec albedo est. et positum est quod hec albe-
do non est: et ita hypothetice cum noticia
euidente includit manifeste contradic-
tionem scilicet quod albedo sit et albedo non
sit. concedo tamen quod deus potest facere
assensum eiusdem speciei: cum illo assen-
su euidente respectu illius conclusionis
hec albedo est quando illa albedo non
est. Sed ille assensus non est euidens.
quia non est ita in re sicut importatur
per propositionem cui fit assensus.

Et si dicat deus potest facere assen-
sum euidenter huius contingentis me-
diante existentia rei: sicut mediante cau-
sa secunda. ergo hoc potest facere se so-
lo. Respondeo quod hic est fallacia fi-
gure dictionis: sicut hic deus potest
facere actum meritorium mediante
voluntate creata. Ergo potest fa-

cere actū meritorū se solo ⁊ hoc pro/
pter diuersam pno^m hinc inde. Ad
argumentū principale dico q̄ necessitas
est ponere differētiās iter illas noticias.

Questio. vi.

Trum actus apprehendendi
⁊ videndi differant realiter.
q̄ non. quia contradictio est

q̄ demonstratio sit in aīa nisi aīa sciat cō
clusionē. sed pōt esse demonstratio i aīa
cum sola pōt pōnūm demonstrationis
ergo scīa est aliquid demonstrationis: et
nō prin^m nec aliquis terminus ei⁹. er/
go est conclusio. Cōtra possunt sepa
rari. ergo differunt. Nō patet. quia ali
qua est ppositio neutra. cui intellectus
nec assentit nec dissentit primo: ⁊ postea
per aliquē actū assentit. Sic primo
ponā duplicē d^o m. 2° ad questionem.

Circa primū dico. q̄ duplex est assen
sus. vnus est quo intellectus assentit ali
quid esse vel aliquid esse bonū vel albū
Alius quo intellectus assentit alicui cō
plexo. Scda distinctio est q̄ duplex
est apprehensio. quedā est que est cōposi
tio vel diuisio ppositionis siue formatio
Alia est que est cognitio ipsius pplexi iā
formati sicut cognitio albedinis dicitur
esse apprehensio. Circa 2^m pono du
as conclusiones. Prima est q̄ actus as
sentiendi vtroq; mō acceptus differt a
prima apprehensione que est formatio
ppositionis. Quod pbo primo sic ea/
dem conclusio pbatur primo a priori. Et
posterius per auctoritatē sicut prius o/
stensum est si tunc conclusio: vel eius for/
matio erat scīa que est actus assentien
di sequitur tunc quod eadē scīa sit scien
tia a priori ⁊ posteriori. Similiter fides

⁊ opinio ⁊ sic eadē conclusio eēt simul ei/
dē euidentis ⁊ ineuidēs. qz est scīa ⁊ fides
p ypotēsīm. Nam eadē conclusio numero
pōt primo credi ⁊ postea sciri. Sic
actus dubitandi nō repugnat conclusioni
demonstrationis. quia nō repugnat subiec/
to: nec pōt n^c copl^e: s; act⁹ dubitandi ē icō
possibilis scīe ergo scīa nō est conclusio n^c
ei⁹ formatio. Sic actus sciendi et
credendi est simplex ⁊ elicitus necessa/
rio in instanti. ipsa autē conclusio est cōposi
ta. quia ppositio conclusionis est ipsa conclu
sio: ⁊ nulla eius pars. Scda conclusio
ē. q̄ assensus vtroq; acceptus differt a
2^a apprehensione que est cognitio com
plexi iam formati. hoc pbo primo sic.
quia fidelis ⁊ infidelis tradicunt sibi d
isto articulo. deus est trinus ⁊ vn⁹: aut
ergo iste articulus formatus in mente
apprehenditur ⁊ cognoscitur ab vtro/
q; aut nō si sic. ⁊ actus credendi non est
in vtroq;: ergo actus credendi differt. n̄
solū ab isto articulo formato in mente
sed etiā ab eius apprehensione. Si nō ap
prehenditur ab vtroq;. Contra: pono
oīa paria in eis pter actū credendi: et
tūc manifestū est q̄ pōt illū articulū ap
prehendere. Si r⁹ null⁹ assentit nec dissentit
nisi cognito. s; infidelis dissentit isti arti/
culo in mēte ⁊ negat eū. g^o cognoscit i^m
articulū. Preterea actus apprehens
uus cāt actū iudicatiuū. g^o differūt p̄na
est nota. Nō pbat p̄ experientā. nā q
frequēter ap̄hendit pplexū: ⁊ nō assen/
tit. p^o si postea assentiat semel tm̄ p ali/
qd mediū inclinā postea ad p̄opte assē
tiendū illi. ⁊ nō ex hītu assentiēdi. qz ad
huc nō habet ita pfecte q̄ possit ad illū
actū inclinare. g^o illa p̄optitudo est ef/
fectiue ab habitu ap̄prehēdi: s; null⁹ hī
tus inclinā t ad alium actū nisi mediāte.

actu proprio. ergo actus apprehensivus est
mediate actus iudicativus. **¶** Preterea
aliquis apprehendit aliquam propositionem neu-
trā cui non assentit nec dissentit. 6° appre-
hensio et assensus et dissensus differunt.

¶ Preterea aliquis primo negat aliquam
propositionem et postea concedit eam. et sic apprehendit
eā. 6° illa apprehensio differt ab assensu.
quod stat cum utroque successive quā negat:
quā concedit eam. **¶** Ad principale dico
quod non est contradictio demonstrationem esse
in anima sine actu sciendi. quod actus dubitan-
di non repugnat formaliter conclusioni nec de-
monstratori licet forte sibi repugnet virtu-
tialiter. et per se per potentiam divinā pos-
set carere actus dubitandi in anima simul cum
demonstratione.

Questio. vii.

¶ **T**rum de deo possint haberi plu-
res conceptus proprii. quod non. quod
aut illis conceptibus consideret
eadem res omnino: aut non. Si sic. 6° sunt
conceptus synonymi. Si non. ergo in deo
esset aliqua distinctio realis propter distin-
ctionem personarum. **¶** Contra de deo predi-
catur summum bonum ens infinitum actus purus
que sunt plures conceptus. 6° et cetera. **¶** Ad quæ-
sitionem dico quod de deo non possunt haberi plu-
res conceptus proprii deo et convertibiles cum eo
quorum uterque sit absolutus non cono-
tativus: affirmativus non negativus: simplex
non compositus. **¶** Per primum excluduntur ta-
les conceptus. prima causa creativum: governa-
tivum: glorificativum. **¶** Per 2^m excluduntur
tales: immortale incorruptibile. infinitum.
¶ Per 3^m excluduntur tales ens infinitum
summum bonum: actus purus. **¶** Sed cum omnibus
istis conditionibus non potest aliquis habere duos con-
ceptus proprios deo additativos. nec unum
additativum et alium denotativum. **¶** Et loquor

de conceptu qui est cognitio abstractiva. **¶** 1^m
probat. quod si sic eadem ratione possunt haberi infi-
niti conceptus additativi de deo. quod nulla
causa potest dari quare reducantur ad certum nu-
merum si duo possunt haberi. quod ex simplicitate
non potest argui. quod non obstante simplici-
tate tu ponis duos conceptus proprios addi-
tativos: et ita aliter eadem ratione ponet infi-
nitos. **¶** Preterea res non est aliter concepti-
bilis talibus conceptibus abstractivis quam intuiti-
ve: sed intuitivè solū est res visibilis unicavi-
sione ab unico intellectu distincta et clara
quod sit cognitio propria. 6° solū unus conceptus ta-
lis proprius est possibilis de deo. **¶** Prete-
rea si intellectus sit idem et obiectum idem: et
nulla est diversitas. 6° conceptus qui est effectus
erit idem et solū unus. **¶** Aliter periret omnis via
ad probandum unitatem effectus. **¶** 2^m pro-
bat. quod de eadem re non possunt haberi distincti con-
ceptus tales alterius rationis: quorum
unus sit additativus et alius denotativus si-
ne omni distinctioe in re et sine omni conotatioe
extrinseca: et sine omni modo grammaticali vel lo-
gicali. quod omnibus istis circumscriptionibus quod quod
unum significat: et per reliquum. et eodem modo
significandi. et ita uterque erit quidditati-
vus vel neuter. **¶** Preterea eiusdem simpli-
cis rei non sunt due similitudines abstractivè
proprie quare nulla est similitudo alteri. sed con-
ceptus est similis illi cuius est. 6° non possunt esse
tales duo conceptus: unus additativus: aliter
denotativus. **¶** Preterea per utrumque concep-
tum exprimitur tota quidditas et nihil aliud
6° uterque est additativus. quod hoc est concep-
tum esse additativum. **¶** 2° dico quod non potest
naturaliter haberi de deo unus talis conceptus pro-
prius. nec ante compositionem: nec post. cum omnibus
conditionibus predictis sicut in a^o quolibet
est omnium. **¶** 3° dico quod beatus videns de-
um post visionem. habet tamen unum conceptum
talem proprium de deo. quod habet unam cogniti-

dñe abstractiua: que est proprius conceptus
 dei: affirmatiu⁹ ⁊ simplex que nō pōt cō
 petere alteri. Quarto dico q̄ intelle/
 ctus noster de nulla creatura pōt h̄re ali
 quem talē conceptū simplicem ⁊ propriū
 sine visione creature: nec cū visione. et h̄
 q̄ quilibet talis cōceptus siue cognitio:
 equalr est similitudo: ⁊ repñtat duo indiui
 dua s̄cia. Et ita non pl⁹ est cōceptus p/
 prius vnius q̄ alteri⁹. Sed p̄tra. con
 cept⁹ negatiu⁹ non p̄dicatur affirmatiue
 de re cui⁹ est cōceptus. q̄ conceptus affir/
 matiū⁹ ⁊ negatiuus eiusdē rei sunt p̄di/
 ctozi: sicut albedo ⁊ non albedo. ⁊ peni/
 tus idē significant. Alr non p̄dicent et
 p̄ n̄s illi dño concept⁹ non p̄dicant affir/
 matiuē de eodem. s̄ infinitū p̄dicatur af/
 firmatiue d̄ sapiētia diuina. q̄ hec affir/
 matiuā est vera. sapiētia d̄na est infinita.
 ḡ r̄c. Preterea licz infinitū qd̄ est
 ps concept⁹ p̄plexi sit negatiuū. tñ totus
 conceptus p̄plexus est affirmatiuus: q̄ eq
 ualet p̄poni affirmatiue puta isti. sapiē
 tia diuina ē infinita. Ad p̄m. istoz dico
 q̄ concept⁹ negatiuus aliq̄ significat affir/
 matiuē ⁊ aliq̄ negatiue. Exēplum nō al/
 bedo significat negatiue albedies de qui
 b⁹ nō p̄dicatur: nec p̄ illis supponit.
 Affirmatiue aut̄ significat oīa alia ab al/
 bedine. ⁊ de illis vere p̄dicat. ⁊ p̄ ill' sup
 p̄nit. q̄ quocūqz alio ab albedine de/
 mōstrato: hec est vera hoc ē nō albedo.
 Per hoc ad argumētū dico q̄ con/
 cept⁹ negatiu⁹ non p̄dicat affirmatiue d̄
 re quaz significat negatiue. bñ tñ p̄dicat
 affirmatiue de re quam significat affir/
 matiuē. Et q̄ infinitū significat oīa fini
 ta negatiue. ⁊ oīa infinita significat affir/
 matiuē: de illis vere p̄dicat. ⁊ p̄ ill' ve
 re supponit. Ad p̄batōem dico q̄ q̄
 uis conceptus affirmatiu⁹ ⁊ negatiu⁹: ali/

qñ penit⁹ idem significant. vt illa p̄dco
 ens nō ens. penitus idē significant. q̄ q̄
 quid significat ens affirmatiue: significat
 nō ens negatiue. ⁊ nihil aliud significat
 affirmatiue. In aliis p̄dictozi conceptus
 negatiu⁹ multa significat affir. q̄ concep/
 tus affirmatiu⁹ nō significat: s̄ tales cō
 ceptus dicunt p̄dicere. q̄ illud qd̄ vnus
 concept⁹ significat nega. alius significat af
 fir. Ad p̄positū dico q̄ non. q̄ finitū
 ⁊ infinitū opponūt: iō d̄ nullo p̄dicatur
 infinitū affir. de quo p̄dicat finitum af/
 fir. ⁊ hoc p̄z. q̄ infinitum significat oīa
 finita negatiue. s̄ de illis que nō sunt fi
 nita p̄dicat affirmatiue. vt p̄z. Ad
 principale dico q̄ de deo p̄nt h̄ri plures
 conceptus propriū cōpositi: formalr vl' eq
 ualenter s̄ non simplices predicto mo/
 do.

Questio .viii.

Trum oīa accñtia grāmatica/
 lia terminoz vocaliū cōpetant
 termis mētalibus. q̄ sic. q̄ ter/
 mini in mēte ⁊ in voce sunt signa eiusdē
 rei subordinata. ḡ oē qd̄ accidit vni ⁊ al
 teri. Contra. gen⁹ ⁊ figura sunt acci/
 dētia noīum vocalium ⁊ nō mentalium
 ḡ r̄c. Adic p̄ vnā distinctōem p̄am/
 bulā supponā. 2° dicā ad q̄onem. Circa
 p̄m dico q̄ sicut terminoz vocaliū ⁊ scri
 ptoz. quidā sunt noīa qdā verba qdam
 p̄noīa: qdam p̄ci: qdā aduerbia: qui/
 dā p̄pones: qdā p̄iunctōes ita ⁊ mētaliz
 qd̄ p̄z ex hoc qd̄ oī orōni vocali. vere ē
 false. corr̄ndet aliq̄ p̄pō mentalis cōpo
 sita ex cōceptib⁹. ḡ sicut p̄tes p̄pōis vo
 calis q̄ imponunt ad significandū res p̄
 p̄ter necessitatem f̄monis vel exp̄ssionis
 q̄ impossibile est: oīa expr̄mre p̄ verba ⁊
 noīa solum que p̄nt p̄ alias p̄tes orōnis

exprimi sunt distincte ptes orōnis. sic p/
tes ppōnis mentalis corrūdentes voci/
bus. sunt distincte ad faciendū distinctas
ppōnes veras vl' falsas. Circa scōm
dico q' accidētia tam noīum q's verborū
vocalium sunt in duplici dōna quedā sūt
cōia: quedā ppria. Scūdū hoc pono
aliqs pclusiones. Prima est q' accidē
tia cōia noīum vocaliū pueniunt noīb'
mentalib': qd' pbat inductiue. Nā pri^m
accēs cōe est casus. 2^m numer'. 3^m cō/
paratio. 4^m mani^m est q' sicut iste ppōnes
in voce. hō est hō: hō est hoīs: hnt disti/
cta p'di^a variata solū per casus. ppter
quam variatōem est vna ppō vera 7 a/
lia falsa. ita ppōnes corrūdentes in mē/
te hnt distincta p'dicata per casus varia/
ta solū. Exēplū scōi. nā iste ppōnes vo/
cales. hō est aīal. hō est aīalia hnt disti/
cta p'di^a variata solū p numerū. q' va/
riatio facit vnā ppōnem veraz 7 aliam
falsam. ita ppōnes corrūdentes in mēte
hnt distincta p'di^a variata solum p nume/
rū que variatio facit vnā ppōnem esse
verā 7 aliam falsam. Et^m tertii. nam
sicut iste ppōnes in voce hō est alb'. hō
est albiō: hō est albiōssimus hnt distincta
p'dicata solū variata per p'p'atōem. pp
ter quam variatōem pōt vna eē vera. et
alia falsa. ita est p'p'ortionabl'r de p'p'o/
sitionib' in mēte corrūdentibus. Sed
dubiū est de qualitate noīs vocalis vtz
pueniat noī mentali: 2^a conclusio q'
accidentia ppria nominum solum con/
ueniunt nominibus vocalibus 7 non mē/
talibus: que sunt genus 7 figura. Cuius
ratio est. quia illa accidentia non conue/
niunt nomini ppter necessitatem expres/
sionis sicut alia. sed propter ornatum ser/
monis 7 congruitatē. q' patet ex hoc. qz

ista duo accidentia conueniunt nomini
bus synonymis. Exēplū de lapis 7 pe/
tra que sunt diuersoz generū 7 declina/
tionum. ideo multitudinē talium accē/
tium que pueniunt nomibus synonymis
non oportet attribuere naturalib' signis
cuiusmodi sunt pceptus mentales sicut
nec noibus synonymis correspōdet plu/
ralitas conceptuum. Et ideo ad viden/
dū que ppō sit vera que falsa in mente:
nō oportet videre cuius generis sit. n' e'
figure sit subiectum vel p'dicatum. sed be/
ne oportet respicere cui' gradus cōpa/
tionis. cuius casus sit: 7 cuius numeri sū/
iectū 7 p'dicatum. sicut supra dictum est.
Nec ēt ppter veritatem vel falsitatem
p'p'ositionis in voce. oportet aspiciere ad
alia accidentia subiecti vel p'dicati sed
tm ppter congruitatem. qz hec est con/
grua homo est albus. 7 hec est incōgrua
hō est alba. Et hoc oritur ex diuersitate
generis. 7 ideo quis iste p'p'ositiones vo/
cales. homo est alb'. homo est alba ha/
bent distincta p'dicata. tamen idem est
p'dicatum in mente correspōdēs vtri
qz. vnde supposita congruitate vocis.
nihil refert cuius generis vel figure sit
subiectum vel p'dicatum. quia sicut h'
est vera. adamas est lapis. hec est vera:
adamas est petra. vbi est diuersitas p're/
dicati s'm genus 7 declinationem. tamen
in mente non correspōdēt distincta p're/
dicata sicut in voce. nec vna potest esse
vera in voce nisi alia sit vera. Tertia
conclusio est q' accidentia communia v'
borum conueniunt verbis mentalibus:
7 sunt quinqz scilicet modus: tempus:
genus: numerus: 7 persona. Nam si/
cut distincte p'p'ositiones in voce ha/
bentes distincta p'dicata variata: solū

p talia accidentia: ppter quam varietatem
 aliquā vna est vera & alia nō. Exēplum
 sortes legit: sortes lege: vbi est solū vari-
 atio modi. Similr hic sortes amat: sortes
 amatur. vbi solū est variatio generis a/
 ctivi & passiui. Similr hic tu legis: vos
 legitis. vbi solū est variatio numeri. Si/
 milr hic tu legis: tu legisti: vbi solum est
 variatio tēpōis. Similiter tu legis: ego le-
 go. vbi solū est variatio personarū: ita istis
 corrūdent distincte pponēs mētales ha-
 bētes distincta predicata eodē variata
 p accidentia. que variatio causat verita-
 tē & falsitatē in ppositione. qz nunq̄ est
 ppositio vera vel falsa in voce: nisi cor-
 rūdeat sibi consilīa in mente. Quarta
 conclusio est q̄ accidentia p̄pria verbo-
 rum solū pueniunt verbis vocalibus et
 scriptis. qz de illis termis in voce vel in
 scripto: idem est iudicium per omnia. Et
 talia sunt coniugatio & figura. Et ratio
 est: qz aliquā verba diuersarū coniugati-
 onū & diuerse figure possunt eē synony-
 ma. & per omnia non oportet q̄ eis corrū-
 deat talis diuersitas verborū mentaliū
 sicut nec synonymis. & sicut dictū est de ac-
 cidentib⁹ noīum & verborū. ita pportio-
 nabilr dicendum est de aliis p̄tibus ora-
 tōis. Sed hic est vnū dubium vtrū p-
 ticipiis vocalibus corrūdeant in mente
 pceptus distincti a verbis. R̄ fideo q̄
 nulla est necessitas ponendi talem plura-
 litatē in mente. qz verbus & participium
 verbi sumptū cum hoc verbo est: semp
 in significādo equipollent: & sunt synony-
 ma. Et iō sicut noīa synonyma non sunt
 inuenta ppter necessitatē significationis
 sed ppter ornatū sermonis. qz quicquid
 significatur & exprimit per omnia noīa
 synonyma: potest sufficienter per vnum
 illorū exprimi. vnde & pluribus noībus

synonymis non corrūdet pluralitas con-
 ceptuū. ita cuq̄ verba vocalia & p̄ticipia
 sua nō fuerunt ppter necessitatē sermo-
 nis nec exp̄sionis inuētiō in mente nō
 corrūdet illis talis multitudo pceptu-
 um. Ad argumentū p̄ncipale dico
 q̄ omne qd̄ accidit termino mentali: acci-
 dit & termino vocali: sed nō eōuerso. qz
 aliqua accidunt terminis vocalibus p̄-
 ter necessitatē sermonis vel exp̄sionis
 & talia etiā conueniunt mētalib⁹. Alia ac-
 cidunt ppter ornatū sermonis & p̄gruū
 tatem: & illa nō pueniunt terminis menta-
 lib⁹.

Questio. ix.

Trum noīa mentalia distinguā-
 tur p concretum & abstractum:
 sicut vocalia. q̄ sic. qz impossi-
 bile est q̄ eadē ppositio sit & semel sit ve-
 ra & falsa. sed hec p̄pō mentalis. hō est
 albus est vera. & hec ē falsa. hō est albe-
 do. ergo nō est eadem p̄pō. subiectū autē
 est idē & copula. 3° predicatū est dixer/
 sum. & non nisi per cōcretū & abstractum
 3° r̄c. Contra. aliqua p̄creta & abstra-
 cta sunt synonyma sicut frig⁹ frigiditas
 s̄ multitudini noīum synonymorū i vo-
 ce: nō corrūdet pluralitas in mēte. 3°
 r̄c. Adic p̄mittā vnā distinctionē
 de p̄creto & abstracto. 2° ad qōnem.

Circa primū dico q̄ aliqua sunt p̄cre-
 ta & abstracta: que sic se hnt q̄ p̄cretum
 significat aliquā rez & supponit p̄ i^o quā
 nullo modo abstractū significat. nec pro
 illa supponit. Exēplum est de iusto & ius-
 ticia. Nam iustus significat hominem
 & supponit pro illo: sed iusticia nō. quia
 predi^o talis concreti de abstracto est
 ipossibil' iusticia ē iusta. et h^o qz imi sup-
 ponit p̄ distinctis reb⁹. isti^o mōi sunt tres

Spēs concretorum et abstractorum. Prima est quā concretus supponit p̄ subiecto et abstractus p̄ accīte inherēte subiecto. Exemplū album et albedo. album supponit p̄ subiecto et albedo p̄ accidente inherēte p̄ subiecto. 2^a est quā concretus supponit p̄ toto cōposito et abstractus p̄ pte ut aīatū et aīa. Tertia species ē quā concretus et abstractus supponunt p̄ distinctis rebus quāram neutra est subiectū nec pars alteri⁹. Exemplum ut hō et humanum. nā humanū supponit p̄ opere quod est effect⁹ hoīs. Secundus modus principalis est quā concretus et abstractus sunt synonyma. Exemplum calor: caliditas: frigus: frigiditas: equus: equitas: aīal: aīalitas. et breuiter s̄m intentōem phī sub illo^o continentur oīa concreta et abstracta sua: que abstracta non supponūt p̄ accidente inherēte subiecto: nec p̄ pte illi⁹ quod importat per concretū. nec p̄ aliqua re disparta ab eo. et s̄m opionem illoz qui negāt q̄statem eē rem mediā inter substantiam et qualitatem et qui negant oēs respectus in creaturis: sub illo^o collocant oīa concreta et abstracta de genere quātitatis et relationis. et oīa concreta priuatiua et abstracta sua. ut cecū: cecitas: curuū: curuitas. Et p̄ oībus istis ē vna r̄la general^{is} quā p̄nter dicēdo de quibuscūq; predicat concretum: predicat abstractū: et e^o et quā concretum vere predicatur de abstracto et e^o nisi abstracta includant aliq̄d syncategoreuma ex vsu loquendi. vñ tales sunt p̄cedende s̄z istā opionem. materia est priuatio: cec⁹ ē cecitas: hō est humanitas: aīal est aīalitas substantia est quātitas. paternitas currit: fili⁹ interficit paternitatē. Terti⁹ mod⁹ est quā concretus et abstractum sic se hñt quā abstractū ad placitum institutum. vel ex vsu loquētium includit aliq̄d syncathe-

goreuma vel determinatōes aduerbiales ita quā illud abstractū insignificando equiualet vni cōplero. puta humanitas t̄m valeat: sicut hō inq̄tum homo: vel necessario: vel p̄tingenter vel p̄ se: quā ponitur in p̄pōnibus. concretus autem nullū tale syncategoreuma includit. Et s̄m istam viam t̄m vñ ista humanitas est alba: sicut hō inquātum hō est albus: vñ hō per se est alb⁹. hoc mō dicūt logici quā hoc sig^m totum includit suū distribubile ut accipitur syncategorematicē. quā tunc t̄m valet sicut hoc: quelz pars. Et iō ista totus fortis est minor forte. equiualet isti. que libet pars fortis est minor forte. Sicut hoc signum quodlibet includit suū distribubile. quā vñ t̄m q̄tum omne ens. Aliter hec non eēt intelligibilis quodlibz est hō vñ non hō. Similit^{er} hoc verbum curro icludit hoc p̄nomen ego. et iō t̄m valet curro sicut ego curro. et ita est de multis aliis. et ita pōt dici de oībus abstractis priuatis et negatiuis. et breuiter d̄ omibus abstractis que sunt noīa synonyma cū suis cōcretis. quā p̄dicatio concreti de abstracto: ē impossibilis p̄pter aliq̄d syncategoreūma īclusum. et sic est ista falsa. substantia est quantitas. materia ē priuatio: quā valent istas substantia per se est quātitas. materia p̄ se priuatio est priuatio. quā omnia talia abstracta includunt aliq̄d syncategoreuma tale vel simile. Quart⁹ modus ē quā abstracta supponūt p̄ multis siml^{iter} sumptis. concreta aut supponūt p̄ vno solo: sicut p̄p̄s supponit p̄ plurib⁹ siml^{iter} sumptis p̄p̄aris p̄ vno solo. Sicut plebs: turba. et numerus supponūt p̄ plurib⁹. sed plebei⁹ numerat⁹ p̄ vno solo. Circa 2^m dico quā concretum et abstractum primo^o 3° et 4° cōueniūt noīb⁹ mentalibus: sicut et vocalibus. et per p̄s talia noīa mentalia variā

per p̄ talia concreta & abstracta. Cuius
rō est. qz eadem ppō mental' non pōt s̄l'
eē vera & falsa: quicqd sit de ppōne vo/
cali. sed hec ppō in mēte est vera: hō est
albus. & hec ē falsa. hō est albedo. & nul
la est hic variatio nisi de pdicatis penes
concretum & abstractū primi modi. Si
m̄l'r hec est vera hō currit. & hec falsa
humanitas siue hō inq̄tum hō currit &
hoc solū pp̄ variatōem p̄creti & abstra/
cti tertii mōi. Siml'r hec est vera ppl's ē
multi hoies. & hec falsa ppl'are est mul
ti hoies. q̄tum ad quartū modum r̄c.

Adterea p̄ceptus concreti primo^o si
gnificat vnū in recto & aliud in obliquo
p̄cept^o abstracti solum significat in recto
s^o r̄c. Sed p̄creta & abstracta sc̄bo^o solū
variant noia vocalia & non mētalīa. cu
ius rō est. qz impossibile est qz ppō vera
sit in qua ponitur illud p̄cretū: nisi illa sit
vera in qua ponit abstractū suum siml'r
oī eodem mō grāmatali & logicali quo
significat vnū significat aliud. & per p̄sis
licet talis pluralitas sit in voce: non tam
in p̄ceptu. qz multitudini synonymorum
non corr̄det multitudo conceptuum.

Ad argumēta principalia p̄ ex d̄cis

Questio .x.

¶ **T**rum hō & humanitas sint sy
nonyma. qz non qz qñ duo ter/
mini sunt synonymi. quicqd pre
dicatur de vno & de alio. sed p̄positio in
qua ponitur vnus termin^o est vera & p̄
positio in qua ponit alius termin^o non ē
vera. sicut hec est vera humanitas pōt ef
se assumpta. siml'r hec humanitas est as
sumpta & non hec: hō pōt esse assumpt^o
nec ista homo est assumpt^o. s^o r̄c. Cō
tra. illa sunt synonyma que oīno idem si
gnificant. & p̄ eodem supponunt eodem

mō significādi grāmatali & logicali. sed
hō & humanitas sunt hmōi. ergo r̄c.

¶ **A**dic primo distinguendū est de noi
bus synonymis. 2° ad q̄stionem. Cir
ca primū dico qz nomen synonymū du/
pliciter accipit. s. stricte & large. Stricte
dicuntur illa nomina synonyma quibus
omnes vtentes intendunt siml'r vti pro
eodē^o & eodē^o significādi: sicut marc^o & tu
lius sunt noia synonyma. Large di
cunt illa nomina synonyma que signifi
cant simpliciter idē omnib^o modis. & eo
dem mō significādi. ita qz nihil aliquo^o
significat per vnū. quin eodē mō signi
ficādi significetur per reliquū: quāuis
non om̄s vtentes credant ipsa idem signi
ficare. sed decepti existimant aliqd signi
ficari per vnū qd non significat per re
liquū: sicut si aliquis crederet qz hoc no
men de^o importaret vnū totū: & deitas
partem eius. Circa sc̄dm dico: qz fm
veritatem theologie: homo & humani
tas nō sunt synonyma: nec stricte sum
pta: nec large. Cui^o ratio est. quia ista no
mina distinctas res significāt & pro disti
ctis supponunt. & aliquam rem significāt
vnū nomen qd non significat reliquū:
nec potest significare. Nam hoc nomen
homo vere supponit pro filio dei. & filiū
dei significat. humanitas autem nec sup
ponit p̄ filio dei: nec filiū dei aliquo mō
do significat: non plus qz hoc nomen al/
bedo propter quod hec est concedenda:
filius dei est homo. & hec est neganda. fi
lius dei est humanitas. & per consequēs
cum non quicquid importetur per vnū
importatur per reliquum eodem modo
ideo non sunt synonyma. Assumptuz pa
ter scilicet qz ista nomina non significent
idem: per diffinitiones explicantes quid
nominis eorum. Nam diffinitio huma/

nitatis est illa. humanitas est natura cō-
 posita ex corpore et anima intellectiva.
 Nec connotat illud nomē q̄ illa natura
 intellectiva sustentetur a persona divina
 vel non sustentur. Et ideo semper sup-
 ponit p̄ illa natura. ita q̄ non potest sup-
 ponere pro filio dei: cum filius dei non
 possit eē illa natura. Diffinitio autem
 hominis est ista: homo est natura cōpo-
 sita ex corpore et aīa intellectiva a nullo
 supposito sustentata: vel hō est supposi-
 tum talē naturam sustentans de quoli-
 bet enī homine hec descriptio pro alte-
 ra sui parte verificatur. Nam hec ē ve-
 ra: fortes est natura cōposita ex corpore
 et anima intellectiva. a nullo supposito su-
 stentata. et hec est vera. filius dei est sup-
 positum talem naturam sustentans et ter-
 minans eius dependentiaz. Ex quibus
 patet q̄ ista non significant omnino idēz
 Et predictis sequuntur aliquę con-
 clusiones. Prima est q̄ quavis hec
 sit concedenda homo est humanitas. ta-
 men hec est falsa. omnis homo ē huma-
 nitas. et hec est vera. aliquis homo non
 est humanitas. Q̄b̄ pbatur. quia si neu-
 trū illorum nominum homo et humani-
 tas includat equivalenter aliquod sinca-
 thegozeuma. hec est concedenda. homo
 est humanitas. quia est vna indefinita q̄
 habet vnā singularem verā. f. istam for-
 tes est humanitas. Nā in ista p̄positione
 subiectū et p̄dicatum non possunt suppo-
 nere p̄ distinctis rebus sed solū pro ea/
 dē re. hec tñ est falsa. oīs hō est humani-
 tas. q̄ h̄z istam singularem falsam. hīc hō
 est humanitas demonstrando filiū dei.
 et ita iste due subcontrarie stāt simul ali-
 quis hō est humanitas: aliquis hō non
 est humanitas. 2ª conclusio est q̄ in-
 telligendo isto mō debent iste p̄pōnes cō-

cedi abstractū p̄dicatū de cōcreto. et e
 cōverso. sicut homo ē humanitas. et hu-
 manitas est hō. Simlr q̄ abstractū ve-
 re affirmatur et negatur de cōcreto par-
 ticulariter sumpto. et e^o. licet nō univ-
 salr sumpto. sicut iste sunt p̄cedende. ali-
 quis hō est humanitas. aliquis hō non
 est humanitas. Simlr ista est vera q̄ ta-
 le concretum de eodē numero affirmat
 et negatur successive: sicut nūc hec est ve-
 ra. hec humanitas que ē fortes est hō. et
 si illa humanitas assumeretur ab aliq̄ p̄-
 sona dīna hec falsa eēt. hec humanitas
 est hō: demonstrando eandē humanitatē
 numero. Et hoc. q̄ hoc nomen hō nun-
 q̄ supponit p̄ illa humanitate: nisi qñ nō
 est vnita alteri nature. Et quia aliquan-
 do potest eē vnita. et aliqñ non. ideo ali-
 qñ supponit pro ea. aliqñ non. et p̄pter
 hoc concretū aliquādo p̄dicatur de tali
 abstracto. aliqñ non. Ad argumētū
 principale dico q̄ fm veritatez fidei non
 sunt synonyma sicut patet ex dictis. Di-
 co tamen ad argumentū q̄ sicut hec ē cō-
 cedenda d̄ virtute sermonis. humanitas
 potest assumi a persona divina. ita hec
 est cōcedenda. hō potest assumi a p̄sona
 divina. Et hoc indifferēter siue subiectū
 accipiatur p̄ eo quod est: vel p̄ eo quod
 pōt esse. hec tamen est concedenda. hūa-
 nitas ē assumpta a p̄sona divina. et hec
 negāda. hō est assumptus a p̄sona dīna.
 quia ista includit manifeste p̄tradictōem
 q̄b̄ patz per diffinitionem exprimentem
 quid noīs huius termini hō: que est ista
 quod est natura composita ex corpore et
 aīa intellectiva a nullo supposito sustē-
 tata et c. ergo si hec esset vera. homo est
 assumptus. hec esset vera. natura que a
 nullo supposito sustentatur: est assump-
 ta a persona divina. vbi est mani-

fecta p̄tradictio. Et si dicatur hec est
 vera p̄ te. hō potest assumi a p̄sona dīni
 na: ponatur in eē. tunc erit ista vera. hō ē
 assumpt⁹ a p̄sona dīna: siue suppositum
 ē assumptū. R̄sideo q̄ p̄na non valz
 qz vel illa p̄pō in sensu diuiso. non po/
 test poni in eē. vel alr̄ dz poni in esse. Exē
 plū hec est vera: albu p̄t esse nigrū: z tñ
 si ponatur sic in eē: album est nigrū: ē im/
 possibilis: z iō vel non p̄t poni in eē vel
 debet sic poni in eē: hoc est nigrū: demon/
 strādo illud p̄ quo supponit albu. Ita
 est in p̄posito: qz ista p̄pō homo siue sup/
 positū hūa^m p̄t assūi: dz sic poni in eē. for/
 ē assūpt⁹ l' h' na^e ē assūpta. demonstrādo
 illā naturā p̄ qua supponit hō vel sup/
 positū. z alr̄ non p̄t poni in eē.

Questio. xi.

¶ **T**rum homo et humanitas sint
 synonyma s̄m intentōem p̄bī.
 q̄ non. qz hec est vera. hō ha/
 bet humanitatē. z hec est falsa humani/
 tas hz humanitatem. qz idē non hz se. g^o
 non significant oīno idem. z per p̄ns non
 sunt synonyma. Contra. hūmanitas
 significat cōpositum ex corpore z aīa. et
 nihil aliud hō aut significat penitus idē
 z eodem mō significādi. g^o zc. Hic p̄i
 morūdeo ad q̄ōnem. 2° ponam aliquas
 p̄clusiones. Circa primū dico q̄ op̄io
 p̄bī fuit q̄ sunt noīa synonyma. qz ipse
 imaginabatur q̄ nulla res imaginabilis
 importat p̄ hoc nomen hō: quin eodez
 mō importetur p̄ hoc nomē humanitas
 z ecōuerso. Cuius rō est. qz s̄m eū nulla
 res est in cōposito: nisi materia z forma z
 accidens. s̄z supposito q̄ hec sit falsa aīa
 intellectuā est humanitas. nltm illozū
 importatur plus p̄ vnum istoz̄ noīum:
 q̄ per reliquū. Et si dicatur q̄ humani/

tas tm̄ significat naturam specificāz. hō
 addit vltra hoc dīam individualem.

Contra. sicut se habent adinicez hō
 z humanitas: sic se habent sortes z for/
 teitas. s̄z sortes z sorteitas significant pe/
 nit⁹ eandem rē. g^o homo z humanitas
 eodē mō significant. Assumptum p̄/
 bat. qz si altez illozū noīum aliquid si/
 gnificat qd̄ non significat reliquū. quero
 qd̄ est illud non natura specificā. qz illa
 equalr̄ significatur per vtrūqz v̄l p̄ neu/
 trum. Nec materia: nec forma nec cōpo/
 situm: nec acc̄ns s̄m eos. nec dīa indivi/
 dualis quā fingunt. qz sicut sortes addit
 vltra naturam specificā dīam individua/
 lem: ita sorteitas. Alr̄ sorteitas nullo mō
 differret ab humanitate. Et tunc sicut s̄z
 eos hūmanitas est in plōne: ita sorteitas
 eēt in plōne. qd̄ falsuz ē. g^o sortes z sorte/
 itas. nullo dīunt ex pte rei. z per p̄ns h^o
 est vera s̄m eos: sortes est sorteitas. Ex/
 quo sequit̄ q̄ sortes est hec humanitas
 demonstrādo sortē. z sequit̄ sortes est hec
 humanitas. ergo sortes est humanitas.
 Ab inferiori ad supius a pte p̄dicati. Et
 sequitur sortes est humanitas. g^o hō est
 humanitas. z ita sequitur q̄ nihil signi/
 ficat p̄ hoc nomen hō: quin significetur
 p̄ hoc nomen humanitas. Hō dico q̄ i/
 tentio Aristotelis z cōmentatoris sicut
 patet. 7. metha. ē q̄ quicqd̄ significatur
 p̄ vnum: significat per reliquū. z eodem
 mō significandi. z per p̄ns sunt synony/
 ma saltem large accipiēdo. Et ideo nī
 si p̄clusio alicuius sincathegoreumatis i/
 pediat: ista de virtute sermonis simplr̄ ē
 p̄cedenda. hō est humanitas. P̄dite/
 rea si s̄m intentōem p̄bī. illa noīa suppo/
 nerent p̄ distinctiā: oporteret tūc q̄ vñū
 supponeret p̄ toto z aliud p̄ pte vel du/
 abus p̄tibz. vel p̄ dyabus substantiis

totaliter distinctis vel vnu p subā z aliud p accidente. que oia falsa sunt. ergo rē. vnde pmentator. 7°. methaphisice pcedit istā. hō est humanitas. Circa fm prima conclusio ē q d vir. sermo. hec est simpliciter falsa. sortes est sup^m sustentans naturā humanā vel humanitatem. hec conclusio pbatur. quia quero p quo supponit li sortes. nō p natura humana. quia idē nō sustentat se. Nec p parte illius nature. quia pars nō sustentat totā. Nec p subā disparata ab illa natura manifestū est. Nec p ppositio ex natura z dīa idiuiduali. Tū qz tale n̄ ē. tū qz si sortes substētat naturā. sortes sustentat naturā idiuiduali. z quelibet tal natura includit differentiā idiuidualē fm eos. Et per pns sortes sustentaret vnūz cōpositū. ex natura z differentia idiuiduali: z nō aliud q̄ seipm ergo rē. Non em̄ sortes in ista ppōne supponit p vno cōposito ex natura singulari: z negatione dependentie ad aliud suppositū. Tū. qz sortes cum sit aliquid reale subāle non cōponitur ex affirmatione z ne^o. Tū qz nullū includens tale ppositū pōt sustentare talē naturā. cum nō possit depēdere ad tale ppositū. ergo hec est simpliciter falsa de virtute sermonis. sortes ē suppositū naturā humanā sustentans: sed hec est pcedenda sortes ē natura cōposita ex corpore z aīma intellectiua a nullo supposito sustentata Et ppter h^o sortes est homo. Similiter hec est pcedenda: filius dei est suppositū humanitatem siue naturā humanā sustentās vlt terminans dependentiā eius. Secunda conclusio q omis ppositio composita ex tali creto z abstracto: sicut est hō z humanitas: per quam denotatur illa p quibus subiectū z predicatū supponit

ēē distincta si sit vniuersalis: est falsa cuius rō est: quia talia concreta z abstracta non supponunt p distinctis rebus. nisi quando vnum illoz supponit p pso. na diuina sustentare naturam humanā ergo ppositio vniuersalis denotans illa p quibus supponunt esse vniuersalit distincta: falsa est quia semper supponunt p eodem nisi in vno casu. Ex quo sequitur q omēs tales sunt false de virtute sermonis. omnis homo habet humanitatem. omnis humanitas est i homine. omne animal habet animalitatem z hoc cum nihil habeat se nec aliquid sit in se. Et per tales denotatur q illud p quo supponit subiectum: habet illud p quo supponit predicatum: z hoc est falsum. cum subiectum z predicatū supponant p eodem tales ergo ppositiones sunt false. Confirmatur. Nam fm an^o. mon. c. 28. non pprie dicitur q natura summa habet iusticiam: sed quod est iusticia: ita non pprie dicitur q sortes habet humanitatem. sed est humanitas. Et ideo sicut tales ppositiones recipiuntur z vstantur a sanctis de^o habet iusticiam: deus habet sapientiam: bonitatem: intellectum: in deo est misericordia: z huiusmodi que tamen secundum an^o. de vir. f. non sunt vere: ita tales conceduntur ex vsu loquentiū. homo habet humanitatem. humanitas ē in homine. z huiusmodi que tamen nō sunt vere de virtute sermonis. Ex hoc etiam sequitur vltterius q de virtute sermonis tales propositiones sunt false. humanitas subsistit in supposito proprio humanitas dependet a supposito proprio suppositum proprium terminat dependentiam nature humane. sed hec debet concedi humanitas est suppositū

tum nisi aliquod sineategrumatum iclu/
 datur in illo abstracto quod impediatur
 illam predicationem veruntamen hec e
 solum vera. humanitas est suppositum
 quando humanitas non est vnita. sed
 quando est vnita tunc statim desinit ee
 suppositum: quia hoc nomen suppositu
 connotat qd humanitas non sit vnita.
 quod patet per diffinitionem exprimen
 tem quid nomis eius que est qd supposi
 tum est res completa vna ⁊ non plures
 a nullo supposito sustentata vnde in ta
 libus si ponatur illa diffinitio loco no
 minis statim apparebit que ppositio sit
 concedenda ⁊ que neganda. Ad argu
 menta principalia patet sufficienter ex
 dictis.

Questio. xii.

Trum vniuersale sit singula
 re. qd non. quia omne vniuer
 sale predicatur de pluribus.
 singulare predicatur de vno solo ergo ⁊
 cetera Contra omne quod est vniuer
 sale est singulare. ergo vniuersale est sin
 gulare. hic primo distinguam de singulari
 secundo dicam ad questionem. Circa pri
 mum dico qd fm philosophum singula
 re. indiuiduum suppositum: sunt nomi
 na conuertibilia ⁊ hoc dico apud logi
 cos. licet secundum theologos supposi
 tum solum est in substantiis diuinum ⁊
 singulare et in accidentibus. Nunc aut
 logice loquendo tripliciter accipitur sin
 gulare ⁊ indiuiduum. vno^o pro 1° qd e
 vna res numero. ⁊ non plures res. Alio
 modo dicitur singulare res extra animam
 que est vna res numero ⁊ non plures.
 Nec est signum alicuius rei. Tertio
 modo dicitur sig^m proprium vni quod
 vocatur terminus discretus. Nec diui

sto quantum ad duo pri^a membra e ma
 nifestum. Tertium membrum pbat
 Nam por^o. dicit qd indiuiduum predi
 catur de vno solo. hoc non potest intel
 ligi de re extra. puta de sor. quia res ex
 tra animam nec predicatur: nec subiicitur
 sicut in alio quolibet est ostensum: ⁊ p
 consequens intelligitur de aliquo signo
 proprio: quod predicatur de vno solo.
 non pro se: sed pro re. Preterea logi
 ci dicunt qd supposita termini comunis
 sunt duplicia. quedam per se: quedam
 per accidens: vt istius termini album:
 supposita per se sunt hoc album illud
 album. Supposita per accidens. sunt
 sor. ⁊ plato hoc non potest intelligi de
 sor. qui est extra animam ⁊ nullius est si
 gnum quia res extra animam non po
 test esse suppositum termini comunis
 in voce: nec per se nec per accidens
 ergo oportet qd suppositum accipiat
 pro termino proprio vni quod dicitur:
 ideo suppositum: quia de illo predicat
 terminus comunis. non pro se: sed p
 suo significato. ⁊ tunc termini commu
 nis sunt talia supposita duplicia. quedam
 per se puta pnomina demonstratiua cu
 tali termino communi. puta hoc albus
 illud album supposita per accidens. scz
 nomina propria: puta sortes ⁊ plato. ⁊
 est magna differentia inter ista supposi
 ta: quia impossibile est vnum contrariu
 vere predicari de supposito per se alteri
 us contrarii: sicut hec est impossibilis:
 hoc album est nigrum. sed de supposito
 per accidens bene potest predicari qua
 uis non dum est suppositum illius: sicut
 si sortes est albus: hec est possibilis sor/
 tes est niger. ⁊ hoc quia sortes potest ee
 suppositum per accidens duorum con
 trariorum successive. lz non suppositus

per se. Circa hunc articulum dico quod vltimum est singulare et individuum primo quod est vna qualitas mentis singularis et non plures. Sed secundo non est singulare. quod vltimum nullomodo est quecumque res extra animam. Similiter vltimum non est singulare. Tertio modo quia vniuersale est signum naturale vel voluntarium commune pluribus non tantum vni. Ad principale patet ex dictis.

Questio. xiii.

Trum vltimum sit qualitas mentis. quod non. quia subiecta que est generalis generalissimum non est qualitas mentis. ergo etc. Assumptum patet. quod predicatur vniuersale et inquit de substantia. Contra. vltimum est solum in anima et non obiective: sicut prius ostensum est. ergo subiective. et per consequens est qualitas mentis. Ad questionem dico quod sic. Cuius ratio est: quia sicut post patebit. vniuersale non est aliquid extra animam. Et certum est quod non est nihil. ergo est aliquid in anima non obiective tantum: sicut prius probatum est. ergo subiective et per consequens est vera qualitas mentis. Sed contra quia hoc dato. omnia predicabilia essent accidentia et per consequens aliquid accidens esset superius ad substantiam. Preterea idem non predicatur de diuersis predicamentis et per consequens qualitas non est communis ad omnia predicamenta. Preterea sequitur quod idem sit superius ad se. et omnia vniuersalia sunt in genere qualitatis secundum illam opinionem: sicut species et individua: et per consequens predicamentum qualitatis est commune ad seipsum et ita aliquid est superius ad se. Preterea hoc dato oportet concedere quod idem significet se. et supponat pro se. quia

in ista propositione omne vniuersale est ens. id est ens supponit personaliter pro omnibus vniuersalibus. et per consequens pro hoc vniuersali supponit quod est ens et ita ens supponit pro se. quia aliter ista propositio vniuersalis esset falsa omne vniuersale est ens. quia haberet vnam singularem falsam. ergo idem significat se

Preterea sequitur quod idem sit superius et inferius respectu eiusdem. quia hoc vniuersale ens est superius ad predicabilia et inferius. quia est individuum in genere qualitatis ergo etc. Ad primum illorum concedo quod omnia vniuersalia sunt accidentia. tamen non omnia sunt signa accidentium: sed aliqua vniuersalia sunt signa substantiarum tantum. et illa constituunt predicamentum substantie. Alia accidentia constituunt alia predicamenta et concedo ultra quod aliquod accidens quod est tantum signum substantiarum est per se superius ad quamlibet substantiam. Nec hoc est magis inconueniens quam dicere quod aliqua vox est nomen significans multas substantias.

Ad aliud dico quod idem non predicatur de diuersis predicamentis quando predicamenta stant personaliter et significatiue. sed quando supponunt materialiter vel simpliciter non est idem inconueniens predicari de diuersis predicamentis. Vnde si in ista propositione subiecta est qualitas subiectum supponat materialiter vel simpliciter: ipsa est vera. et similiter ista quantitas est qualitas. Sed si supponat personaliter tunc non sunt vere. vnde sicut iste due propositiones substantia est vox qualitas est vox. vere sunt si subiecta supponunt materialiter et non significatiue ita est in proposito. Ad aliud dicitur quod idem non est superius ad seipsum: quod ad hoc quod aliquid sit superius ad aliud requiritur di-

distinctio inter illa. quia superius significat plura quā inferius. Ideo dico quod non omnia vniuersalia sunt per se inferiora ad hoc commune qualitas quāuis oīa vltia sunt qualitates. quia hoc vniuersale qualitas est qualitas. non tamen inferius est ad qualitatem: sed est ipsamet. Si dicat sequitur saltem quod qualitas spūalis mentis est in plus quā quodcunq3 predicamentum. quia predicatur de omnibus predicamentis et nullum predicamentum predicatur de omnibus predicamentis. ergo et cetera. Respondeo qualitas spūalis mentis non predicatur de omnibus predicamentis significatiue et personaliter sumptis. sed tantum pro signis sumptis materialiter: et ideo non sequitur quod qualitas spūalis sit superius: vel in plus quā quodcunq3 predicamentum. quia superioritas et inferioritas inter aliqua sumitur ex hoc quod vnum significatiue sumptum predicatur de pluribus quā aliud sumptum significatiue. et ita non est de omni qualitate spūali. quā est vniuersalis. Aliqua tamen sicut conceptus entis de pluribus predicatur: quā quodcunq3 predicamentum. Ad aliud dico quod hec conclusio est concedenda quod idem supponat pro se quod idem significat se: et quod idem predicatur vniuoce de se: sicut in ista propositione omnis vox est ens subiectum supponit pro omni voce et ita supponit pro ista voce vox. et significat eam et predicatur vniuoce de ea. Ad aliud dico: quod eadem difficultas est hic. sicut de isto nomine dictio. et de isto nomine nomen. quia hoc nomen dictio est vnum contentum sub nomine: quia hoc nomen dictio est nomen. et tamen hoc nomen dictio est. quodammodo superius ad omnia nomina. et per cō

sequens ad hoc nomen: nomen. quia hoc nomen: nomen est dictio. Nam omne nomen est dictio. sed non omnis dictio est nomen. et ita idem respectu eiusdem est superius et inferius. ideo dico pro vtroque quod argumentum concluderet si in omnibus propositionibus termini supponerent vniiformiter. sic autem non est in propositione. quia ens quando predicatur de predicamentis: supponit personaliter non simpliciter: nec materialiter: vt autem est in diuiduum qualitatis supponit materialiter vel simpliciter. sed si accipiamus tamen ens quā qualitatem significatiue: tunc ens est simpliciter superius. quia plura significat. et sic non est inferius ad qualitatem nec indiuiduum eius. Si tamen illud vocetur inferius: de quo aliquomodo supponente predicatur aliquid: quod etiam predicatur de pluribus quāuis non predicatur de eo significatiue. maxime si sumat vniuersaliter: sic potest concedi quod idem respectu eiusdem est superius et inferius et tunc superius et inferius non sunt opposita nec disparata. Ad principalia argumenta patet ex dictis.

Questio xiii.

Tram ens predicatur vniuoce de omnibus. quod non. quia aliqua sunt primo diuersa que in nullo conueniunt. puta deus et creatura ergo de illis non predicatur vniuoce. Contra nisi predicaret vniuoce in primo principio est equiuocatio. Ad quod teneo duas conclusiones. Prima est quod huic nomi ens correspondet vniuoce conceptus cōis predicabilis de oībus rebus quod pbo. sit a homo sit b animal. sit. c. sortes: tunc arguo sic: possunt formari tres tales propositiones vocales c. est a. c. est b. c. est

93
ens: ita possunt in mente consumiles tres
ppositiones formari quax due sunt du/
bie. z tertia sit scita: qz possibile est q a/
liquis dubitet vtrāqz istax c. ē a. c. est b.
z tamen sciat istā. c. est ens: vel c. est ali
quid. patet manifeste de vidente a remo
tis. qz frequenter dubitat vtrū sit homo
vel asinus vel aliud animal. z tamen eui
denter scit q ē ens z aliqd h^o supposito
tūc arguo sic. due istax ppositionum in
mente sunt dubie: z tertia est scita. z ille
tres ppositiones habent idem subiectū
oīno ergo habent alia predicata. Aliter
em eadem ppositio simul z semel esset
dubia z certa vni z eidem quod est
impossibile. Similiter manifestū est q
predicatū tertie ppositionis non est mi
nus cōe: nec cōuertibile cum aliquo ali
oz predicatoz ergo. est cōi^o qz aliquod
alioz z h^o ē ppositū qz ille pcept^o ē ali^o
ab inferiorib^o z cōis eis. qz de pnomine
demonstrante quodcūqz ens pōt ille cō
ceptus vere predicari sicut eadem vox
potest vere de quolibet predicari. Secū
da pclusio est q hoc nomen ens est eq/
uocū qz lz predicetur vniuoce de omni
bus subicibilib^o absolutis: z h^o sine sup
ponant simpliciter siue psonaliter tamē
non predicatur de omnib^o subicibilib^o
significatiue sumptis fm vnū conceptū
cū huic nomini distincti pceptus pueni
ant sicut alias patebit. Sed dico q pcep
tus entis est vniuocus deo z omib^o a/
liis rebus quod patet. quia omēs conce
dunt q aliquā noticiam incomplexam
habemus de deo. tunc quero aut cogno
scimus deum in se z sub ppria rōne dei
tatis cognitione ppria simplici absolu
ta. z affirmatiua. z hoc nō: quia nō co
gnoscimus sic. nec cognitione intuitiua.
nec abstractiua. de intuitiua patet d ab

stractiua pbatur. quia quelibet talis co
gnitio ab^o presupponit intuitiua. Aut
cognoscimus deum in se. nō sicut est sed
in aliquo pceptu. z tunc ille pcept^o erit
simplex. z tunc erit cōis quia nō est pro
prius z habetur propositū. Aut erit cō/
positus z tunc aliqua pars illius pcep
tus ppositi erit cōis z simplex: quia ille
pceptus ppositus nō cōpōitur ex ppriis
pceptibus. ergo ex cōibus z ita habe
tur ppositum q aliquis pceptus est cō/
munis deo z omnibus aliis rebus. Ad
principale dico q quis multa sint pri^o
diuersa i^o quo loquuntur auctores ta
men bene potest de eis predicari vn^o cō
ceptus vniuoce.

Questio. xv.

Trum diffinitio naturalis z
methaphisicalis eiusdē distin
guuntur realiter q sic: quia dif
finita sunt diuersa ergo z diffinitiones.
Ans patet qz homo naturalis z metha
phisicalis sunt distincta. Contra eius
dem rei nō sunt diuerse diffinitiones ex
primentes causas intrinsecas sed diffi
nitio naturalis z methaphisicalis expri
munt causas intrinsecas ergo zc. Dic
pri^o dicā ad qōem. 2° inferā aliqua cor
pora. Supposito em q questio querat
de diffinitione exprimente. quid rei: siue
totā causam rei. z nihil extrinsecuz rei
diffinite. dico tunc ad qōnem q diffinitō
naturalis z methaphisicalis eiusdem rei
realiter distinguuntur. qz in diffinitione
natureli ponūtur casus obliqui expri
munt partes rei essentielles. Exēplum si dif
finitā hominē sic: homo est aīal compo
sitū ex corpore z aīa intellectiua. ista est
diffinitio naturalis. z isti termini corpo
re z aīa intellectiua exprimūt partes rei

In diffinitione autem methaphysicali non ponit aliquis terminus in obliquo sed genus ponitur in recto et similiter differencie exprimentes partes essentielles rei diffinite. Exemplum ista diffinitio hominis animal rationale mortale est diffinitio methaphysicalis. similiter ista substantia animata sensibilis est diffinitio aetialis ubi omnes termini ponuntur in recto. Et quibus tales differencie predicentur in recto de diffinito. tamen expriment partes essentielles rei diffinite. non tamen supponunt pro illis partibus sed precise pro toto composito ex illis partibus. sicut album exprimit albedinem. non tamen supponit pro albedine sed tantum pro subiecto eius. Differencie autem posite in diffinitione naturali expriment partes essentielles diffiniti: et pro illis supponunt. Et hec est differentia inter illas diffinitiones. Exemplum. rationale licet significet animam intellectiuam non tamen supponit pro anima intellectiua sed pro toto homine. Sed iste terminus anima intellectiua significat partem essentialem hominis: et supponit pro ea: et inter istas duas diffinitiones nulla potest esse aliam nisi illa cuius quelibet pars est in plus et totum equale.

Circa 2^m est primum correlarium quod nulla est diffinitio hominis logicalis. quia logicus cum non tractet de homine eo quod non tractat de rebus que non sunt signa: non habet hominem nec aliquam rem diffinire sed tantum habet docere quomodo alie scientie tractantes de homine habent ipsum diffinire. Et si aliquis ponat diffinitionem hominis gratia exempli. illa diffinitio erit naturalis vel methaphysicalis: que habent realem distincte propter distinctiorem terminorum: tamen quicquid significatur per unam diffinitionem

vel per partem suam: significatur per aliam vel per partem suam. quantum differant in modo significandi. quia pars unius est alterius casus a parte alterius. Secundum corre^m est quod nulla propositio affirmatiua mere de inesse et de presenti que componitur ex diffinitione et diffinito est necessaria: sed simpliciter contingens. et ideo tam ista homo est animal rationale: quam ista homo est substantia composita ex corpore et anima intellectiua est contingens. quia si nullus homo esset quelibet talis esset falsa propter falsam implicationem. Tamen tales propositiones conditionales. vel equivalentes eis. vel de possibili sunt simpliciter necessarie: sicut iste si homo est: homo est animal rationale. omnis homo potest esse animal rationale et huiusmodi. Tertium correlarium quod diffinitio non est eadem cum diffinito. quia diffinitio est sermo longus mentalis vel vocalis vel scriptus. et per consequens non est idem realiter cum re extra. Nec cum termino diffinito. verum tamen diffinitio et diffinitum significant idem realiter. Ad principale dico quod ridiculum est dicere quod quidam est homo naturalis. et quidam methaphysicalis. quia si distinguantur. Aut distinguuntur in re extra animam: aut in anima. Primum non potest dari. quia si illi homines extra animam distinguantur. aut unus est pars alterius. aut sunt quedam tota totaliter distincta. aut aliquod tertium est partem utriusque. Primum et secundum non potest dari: sicut manifeste patet. Nec tertium. quia nihil idem numero est in duobus hominibus. Nec est alius homo in conceptu: quia ille conceptus vel erit diffinitio hominis vel pars diffinitionis: vel aliquis alius conceptus predicabilis

De homine. sed quicquid datur. nihil est ad propositum. Et si dicatur: aliter considerat metaphysicus hominem: et naturalis. ideo homo consideratus a metaphysico distinguitur ab homine considerato a naturali. Dico quod consequentia non valet. sed tantum sequitur quod est diuersa consideratio eiusdem hominis naturalis et metaphysicalis: sicut si sortes videat platonem clare. et cicero eundem obscure: bene sequitur quod sit alia visio vnius et alterius tamen plato visus non est diuersus sed omnino idem.

Questio .xvi.

¶ **T**rum cadente re cadat vox a suo significato. **Q**uod non. quia vox et conceptus sunt signa subordinata sed destructa re: conceptus non cadit a suo significato: ergo nec vox.

Contra signum vere et affirmative predicatur de suo significato. sed destructa re: non predicatur signum de ea. hec enim est falsa: sortes est albus si ipse est destructus. ergo destructo sorte. album non significat sortem. et prius significauit ipsum: ergo etc. Sic primo termini sunt exponendi. secundo ad questionem.

Circa primum dico quod significare accipitur multipliciter: vno modo dicitur aliquid significare aliquid quando vere pro illo supponit in propositione de inesse et de presenti: et vere et affirmative predicatur de eo. et sic album significat sortem si sortes sit albus. quia album vere supponit pro sorte in propositione de presenti. quia hec est vera sortes est albus. et similiter hec album est sortes. et simili-

ter rationale significat hominem? quia hec est vera homo est rationalis. Et ita est de aliis concretis que supponunt pro alia re quam sua abstracta. Alio modo dicitur significare aliquid quando nomen potest pro illo significatio supponere in aliqua propositione de preterito vel de futuro. et sic album non tantum significat illud quod nunc est album: sed etiam illud quod fuit album et quod erit et quod potest esse album. quia in ista propositione album potest currere. ly album non solum supponit pro his que sunt alba. sed pro omnibus illis que possunt esse alba. Similiter in illa album fuit animal: ly album supponit pro his que sunt alba: et pro his que fuerunt. Similiter in ista: album erit homo: album supponit pro his que sunt et que erunt alba.

Tertio modo dicitur aliquid significare. quando nomen concretum significat illam formam quam significat nomen abstractum. licet pro illa forma non possit supponere in aliqua propositione. et sic album significat albedinem pro qua tamen albedine non potest supponere: et rationale significat animam intellectiuam pro qua tamen non potest supponere in aliqua propositione.

Quarto modo dicitur aliquod nomen significare aliquid quod significat illud principaliter vel secundario in recto vel in obliquo connotando vel connotando affirmative vel negative: sicut quantitas vel relatio significat res absolutas: sic etiam hoc nomen cecus: significat negative visum. Et hoc nomen immateriale significat negative materiam: et hoc nomen nihil significat nega-

aliquid n̄ constituēdo sed remouendo s̄z
 Anselmū de casu diaboli. Vnde aliquis
 terminus dicit cadere a suo significato
 quando vox cessat significare rem quaz
 prius significauit. Circa 2^m d^o q̄ ac/
 cipiēdo significare pri^o z significatum
 sibi corrdēs: sic cadēte re cadit vox z cō/
 cept^o a suo significato: z cessat significa/
 re qd̄ prius significabat: qd̄ manifestū ē
 qz si sortes sit primo alb^o z post niger: tē
 albū non supponit actualr p̄ sorte in p/
 positione de inēē z de p̄nti z affirmatiā
 qn̄ sortes est niger. qz tunc hec ē simplr
 falsa sortes est albus. S̄z accipiēdo secu/
 do^o significare z significatum sibi corrdē/
 des: sic nec vox nec p̄cept^o p̄pter mutati/
 onē rei vel corruptōem cadit a suo signi/
 ficato quāuis. n. hec sit falsa nullo hoīe
 exn̄te: homo est aīal hō est alb^o. album
 est hō. tñ hec ē vera hō potest eē aīmal.
 aīal pōt eē hō. qz qd̄ pōt eē homo pōt ef/
 se animal. simlr qd̄ pōt esse albū. pōt esse
 homo. Sed tertio z q̄rto^o accipiēdo si/
 gnificare: sic pōt vox z concept^o cadere
 a suo significato cadente re p^o predicto
 sed non 2° p̄pter eandem ratōnem.

Ad argumentū principale dico q̄ q̄/
 uis conceptus sit signū naturale rei. tam
 cadente re vel mutata: pōt cadere a suo
 significato primo^o: sed non 2° qz non oīz
 q̄ semp supponat actualr p̄ re in p̄pōne
 de p̄nti: s̄z possit supponere p̄ illa re in p̄/
 positione de possibili.

Questio. xvii.

v **T**rum oīs oppositio realis sit i/
 ter res. q̄ sic. qz oīs oppositio rō/
 nis est inter rōnes. ergo oīs op/
 positio realis est inter res. Ans est veruz
 z p̄na est manifesta. Contra. aliqua ē
 oppositio inter cōplexa z illa nō est inter

res extra aīam. Dic primo distingui/
 tur de oppositione. 2° ad qōem. Cir/
 ca primū dico q̄ oīs oppositio vel est in/
 ter res extra aīam vel inter signa rerum
 Si sit oppositio inter res: sic est oppositō
 p̄ria vel relatiua fm ponentes relatiōes
 in creaturis inter res extra aīam: nulla ē
 oppositio alia. qd̄ p̄batur. qz omnes res
 extra aīam opposite. vel sunt absolute y
 relatiue. vel vna absoluta: z alia relatiua
 plura non p̄tingit dare. Si primo^o z sint
 tales res que possunt sibi succedere in eo/
 dem subiecto: z non p̄nt simul eē in eo: il/
 le sunt p̄rie sicut manifeste patet. si scdo^o
 tunc opponunt relatiue. Si t̄tio^o tūc n̄
 opponunt sed sunt dispate. Si aut oppō/
 sit inter signa. Aut ergo inter signa inco/
 plera vel cōplexa. Si primo^o sic sunt q̄t/
 tuoz modi oppositionū. Quedā enī inco/
 plera opponunt p̄trarie: quedā priuati/
 ue: quedā relatiue: quedam p̄dictorie. in
 cōplexa contraria que sunt signa sunt il/
 la que signant oīa sua significata positi/
 ue z affirmatiue z nō negatiue. qz in dif/
 finitione exprimente quid noīs illorum
 nō ponitur aliqua negatio. Et aliqua ta/
 lia non possunt verificari de eodez p̄ eo/
 dem simul s̄z successiue. aliqua vero nec
 p̄nt verificari de eodem simul nec succes/
 siue. Exemplū primi est de albo z nigro
 que de eodem p̄ eodem nō verificantur
 simul sed successiue. Exemplū scdi est d̄
 albedine z nigredine que non possunt d̄
 eodem verificari simul nec successiue.
 Incomplexa opposita priuatiue sunt il/
 la quoz unum significat negatiue q̄c
 quid aliud significat positiue. puta habi/
 tus z priuatio. habitus enim significat
 aliquid positiue z illud idem quod signi/
 ficat affirm^e. significat ipsa priua^o opp^o
 negatiue. Qd̄ p̄z ex hoc q̄ in diffinitioē

exprimēte quid nominis priuationis. nega
tio precedit habitum sibi oppositum. et
ita priuatio significat illum habitum nega
tiue. Exemplum: cecū sic diffinitur non
habens visum quem natus est habere.
in qua diffinitioe aliquid preponitur ne
gationi. puta homo. vel animal: vel oculo
lū significat cecū affirmatiue. Et ali
quid sequitur negationem puta visum. et il
lū significat cecū negatiue. et ita est de o
mnibus priuatiue oppositis. et hec intentio
Anselmi de casu diaboli. c. 7. vbi. vult
quod aliquid incomplexum significat constituen
do et affirmando. et aliquid remouendo et
negando. Incomplexa opposita relati
ue: sunt nomina relativa que non possunt de eo
dem secundum idem respectu eiusdem verificari
Exemplum de equali et inequali sibi et dis
sibi. quod autem sunt aliqua nomina relativa patet
per grammaticos. qui nomen relatiuum po
nunt vnam speciem nominum. Incomplexa
opposita predictorie sunt illa que non possunt sibi
verificari de eodem et vnum significat aliquid
affirmatiue: et aliud significat illud idem
negatiue precise vel determinate significan
do affirmatiue. Et homo significat omnes
homines affirmatiue. non homo autem significat
eosdem homines negatiue et nihil determi
natum significat affirmatiue. Et si dicat
non homo supponit per asinum in ista oppositioe
affirmatiua vera. asinus est non homo. 6. non
homo significat asinum. Unde verum
est sed non determinate. quod et significat et
supponit per lapide in ista oppositioe lapis
est non homo. id est indeterminate significat vnum
et aliud. Et si queras vtrum illa que sunt
extra animam opponantur priuatiue. Unde
ideo quod non. quod patet per Anselmum. vbi pri
us dicit quod cecitas est aliquid secundum formam lo
quendi. tamen non est aliquid secundum rem: sicut enim
dicimus de aliquo quod habet visum. et quod vi

sus est in eo: ita dicimus quod habet cecitatem: et
quod cecitas est in eo: cum hoc non sit aliquid sed
potius non aliquid. Et hanc habere non est ali
quid habere: immo eo carere quod est aliquid
Nam cecitas non est aliud quam non visus. aut
absentia visus vbi visus dicitur esse: modo non vi
sus vel absentia visus non est magis aliquid
vbi dicitur esse visus. quam vbi non dicitur esse visus
quare cecitas non est magis aliquid in oculo.
quod ibi dicitur esse visus quam non visus. vel ab
sentia visus in lapide: vbi non dicitur esse visus
Et ista auctoritate patet quod cecitas non
est aliquid a parte rei in oculo: et per omnes ni
hil est a parte rei. Si autem sit oppositio in
ter signa complexa. sic est tertius modus
oppositiois. vnus inter complexa predictoria
et sunt illa que habent idem subiectum et predi
catum. sed vna est affirmatiua et alia negati
ua. et cum hoc oportet quod vna sit vltima et a
particularis. vel indefinita vel quod vtra
que sit singularis. Secundus modus est
inter complexa contraria que habent idem sub
iectum et predicatum. et vna est vniuersalis
affirmatiua. alia vniuersalis negatiua. et
hoc est verum quod termini accipiuntur signi
ficatiue. Unde non opponuntur: sicut ista com
plexa non opponuntur omni homo est ter
minus compositus sumptus cum signo vniuersali
nullus homo est terminus compositus sumptus cum
signo vniuersali. quod iste sunt sibi vere ter
minis supponentibus materialiter.
Tertius modus est inter complexa con
tradictoria non formaliter sed virtualiter
et sunt talia complexa que inferunt contradic
toria vel vnum inferit contradictorium
alterius. et idem non possunt simul esse vera Ex
emplum ista complexa opponuntur. nullum ani
mal currit. omni homo currit. Non con
tradictorie nec contrarie: quod non habent idem
subiectum. sed ideo opponuntur. quod ista
omnis homo currit inferit oppositum isti

nullum animal currit: quia bene sequitur: omnis homo currit: ergo aliquod animal currit. Ex istis patet quod complexa subalterna vel sub contraria non opponuntur: quia possunt simul esse vera. Circa secundum articulum dico quod omnis oppositio realis est inter res: quia si sit oppositio realis extra animam est inter res extra animam. si sit oppositio realis in anima: siue inter complexa siue incomplexa est inter res: quia inter veras qualitates mentis. Ad principia patet ex dictis.

Questio. xviii.

Primum deus potest separare subiectum a propria passione quod non: quia conclusio demonstrationis in qua predicatur passio propria de subiecto est necessaria et non contingens sed si subiectum posset separari a passione conclusio esset contingens ergo. Et contra subiectum distinguitur realiter a passione et est prius ea: ergo si ne contradictione potest separari ab ea. Hic primo distinguitur de passione. secundo ad questionem. Circa primum dico quod passio aliquando accipitur pro aliqua forma informante subiectum: et sic calor est passio ignis: et forma est passio materie et actus ridendi est passio hominis. Alio modo capitur passio improprie pro predicabili vocali vel scripto. et istomodo dicimus quod in ista propositione prolata homo est risibilis predicatur passio de suo subiecto. et similiter in ista propositione scripta ignis est calefactivus. 3° modo capitur passio stricte et proprie pro aliquo predicabili mentali siue pro cepto qui predicatur de subiecto. 2° dicendi per se quod autem isto. 3°

modo accipitur passio proprie et batur. tamen quia propositio mentalis aliqua proponitur ex subiecto et passione. sed talis propositio non proponitur ex rebus extra animam sed solum ex ceptibus sicut alibi est probatum. ergo passio accipitur pro cepto. Tum quia entis in communi sunt passiones secundum significatum. puta unum verum. sed iste passiones non sunt res inherentes illi communi. ergo sunt ceptus in anima vel voces. Tum quia secundum philosophum omnis passio est primo alicuius verbi. sed nulla res extra animam est primo inherens alicui verbi: ergo. et. Tum quia de deo predicatur passionem proprie sibi sed deo non inheret aliqua res extra: ergo passio non est talis res extra: sed ceptus mentis. Unde proprie loquendo res extra nullomodo est passio. Unde qui dicunt quod propositio mentalis solum componitur ex ceptibus et non ex rebus: et quod omnis passio predicatur de suo subiecto 2° dicendi per se: nullomodo habet dicere quod res extra sit passio: sed tantum ceptus vel vox. vel dictio scripta. Circa secundum dico primo quod subiectum et passio distinguuntur realiter et non sunt idem realiter quibus vis supponant per eodem realiter. Et hoc siue accipiat passio primo: siue 2° siue 3°. Et hec conclusio manifeste patet ex precedentibus. quia nulla forma est eadem cum subiecto quocumque accipiat subiectum. Secundo dico quod deus potest separare subiectum ab omni passione et non solum hoc. sed naturaliter potest esse subiectum in rerum natura sine passione propria. et e converso passio sine subiecto quod omnis passio potest esse subiectum vel predicatum propositionis: sed subiectum vel predicatum potest naturaliter esse sine predicato et e converso. ergo et. Contra auctores dicunt quod subiectum non potest

est eē sine passione. **Præterea** vnū ē
passio entis: et tamē sunt idē realiter.

Respondeo ad p^m. q^d auctores ni-
hil aliud intendūt: nisi q^d passio non pōt
vere per p^onem veraz remoueri a sub-
iecto: si eē existere predicatur de illo sub-
iecto. q^d ista p^ositio est impossibilis. de
us non est creatū⁹. et similiter ista ho-
mo nō est risibilis si homo sit et de⁹: tamē
deus et homo fuerunt quando ista p^odi-
cata creatiuus et risibile nō fuerunt i re-
rum natura. **Ad aliud** dico q^d vnum
q^d est passio entis realr distinguē ab il-
lo ente cuius ē passio. s. ab hoc cōi ens:
q^d illud est generalr verum q^d subiectū⁹
et passio nō sunt idē realr sed significant
idē. s. diuersimode sicut patet per diffini-
tionē quid noīs illozū. Similiter ens et
vnum supponunt p eodē: sicut generali-
ter passio supponit p illo eodem p quo
supponit suum subiectū. et ideo predica-
tio vnius de alio est necessaria. **Ad ar-**
gumentū principale dico q^d conclusio
demonstrationis in qua demonstratur
p^oria passio de suo subiecto est necessa-
ria. quia omnis talis p^ositio est p^ositi-
tio mere de possibili vel equalens p^osi-
tioni de possibili. sicut ista deus ē creati-
uus: homo est risibilis: que tantū valent
sicut iste: de⁹ potest creare: homo potest
ridere. Si autē accipiantur p^ositiones
mere de inē et de presentī: sicut d⁹ est cre-
ans: hō ē ridens: tales sunt simplr ptingē-
tes et non pnt dem^orari.

Questio. xix.

Verum diffi^o exprimens qd rei:
et qd noīs distinguant. q^d non. q^d
eiusdē nō sunt due diffinitiones
distincte: s. qdlibet diffimbile diffinitōe
qd rei est diffinibile diffinitōe qd nomīs.

Contra. diffinitio qd noīs est impossi-
bilium. diffini^o autē quid rei. nō. ergo et c.

Ad primo videndū est qd est diffi^o p^o
p^orie dicta. et qd diffini^o exprimens qd no-
mīs. 2° quoz sunt. 3° ad qōnē. **Cir-**
ca p^m dico q^d diffi^o p^orie dicta est oratio
longa cōposita ex genere p^orio et differē-
tius cōtialib⁹ significātib⁹ ptes cōtia-
les diffiniri: talis est ista diffi^o hoīs: aial
rationale. Diffini^o autē exprimens quid
nomīs est orō explicite declarans qd per
vnā dictiōem importatur sicut aliq^s vo-
lens docere aliū: quid significat per hoc
nomē albū. dicit q^d hoc nomē album idē
significat. q^d hec orō aliquis hōis albedi-
nem. **Circa** 2^m dico q^d diffi^o exprimens
quid rei p^orie dicta solum est noīm ab-
solutoz significātiū cōposita ex materia
et forma: sicut est hō leo capra et hmōi.
Diffi^o autē exprimens quid noīs p^orie ē
noīm cōnotatiuo⁹ et relatiuo⁹ que si-
gnificat vnū in recto et aliud in obliquo
sicut albū et calidum et hmōi. Noīa autē
absoluta siue sint noīa cōposito⁹ siue sim-
plicium: non hnt quid noīs. Cuius rō ē
q^d p^orie loquēdo vnius nominis habē-
tis diffinitōem exprimentē quid noīs: ē
tū vnā diffi^o exprimens quid noīs: ita
q^d tal^o noīs nō sunt diuersē orōnes exprimē-
tes quid noīs hntes ptes determinatas q^d
rū vnā ps significat aliqd qd non eodē^o
importat p aliquā prem alteri⁹ rōnis: s.
noīa absoluta possunt aliquo^o p plures
orōnes explicari non easdē res significā-
tes. iō nulla tal^o orō est diffi^o p^orie exprī-
mēs quid noīs. **Et** hoc nomē angel⁹
est nomen absolutū: et vn⁹ explicat quid
hoc nomē angel⁹ significat sic ang⁹ est
subā aliqua absoluta a materia. Ali⁹ sic
angelus est subā intellectualis et icorpat⁹
Alius sic angelus est substātia simplex

non composita ex aliquibus. et ita bene explicat unus quid hoc nomen angelus significat: sicut alius et tamen aliquid terminus possit in una oratione aliquid significat quod non significat eodem per aliquem terminum alterius orationis. sicut manifeste patet: et ideo non sunt proprie diffinitiones exprimentes quid nominis. Circa tertium dico quod iste diffinitiones primo differunt in hoc quod diffinitio quod nominis non est proprie absolutorum sed compositivorum et relativorum. 2° differunt in hoc quod diffinitio quod rei solum est possibile. diffinitio autem quod nominis est etiam impossibile. Nam vacuum non ens infinitum extensivum chymera et homini habent tales diffinitiones. quia illis nominibus correspondent aliquae orationes significantes idem quod ille dictiones. 3° differunt in hoc quod proprie diffinitionis quod rei de diffinito semper est possibile quoniam uterque terminus accipitur significative. sed predicatio diffinitionis quod nominis de diffinito frequenter. erit impossibilis. et quando termini accipiuntur significative sicut hec est impossibilis: chymera est animal compositum ex homine et bove. et hoc propter implicatorem impossibilem qua implicat aliquid componi ex homine et bove.

Quarto differunt in hoc quod diffinitio exprimens quod rei est solum nominum significative sumptorum. sed diffinitio quod nominis est adverbiorum: adverbiorum: et conjunctionum. quia qui vult diffinire. ubi dicit quod est interrogativum loci. Similiter dicit quod quando est adverbium interrogativum temporis. et sic de aliis: ubi predicatur diffinitio de diffinito supponente materialiter. Sed quis propositioes sunt frequenter impossibiles in quibus predicatur diffinitio quod nominis de diffinito. ut illi termini supponunt personaliter. tamen recreloquentes procedunt tales propositioes. intelli-

gendo alias propositioes veras. puta talem: chymera et hec diffinitio animal compositum ex homine et bove. idem significant et sic de aliis. et talis propositio est vera. Similiter quis propositio cati est impossibilis in qua predicatur diffinitio de diffinito. ut termini accipiantur significative tamen aditionalis est necessaria. ut si aliquid est chymera. ipsum est propositum ex homine et bove. et e converso. Ad principale dico quod nullum diffinitibile diffinitio quod rei proprie habet diffinitio/nem quid nominis.

Questio. xx.

¶ Trum res extra animam diffiniatur quod non. quia sola species diffinitur formaliter. sed species non est extra animam 5° et c. Contra. essentia rei extra exprimitur per partes diffinitionis. ergo et c. R. ideo diffinitum dupliciter accipitur. uno pro illo cuius partes essentielles per partes diffinitionis exprimuntur. et sic dico quod diffinitum est ipsa res singularis extra animam. Et ista diffinitio sub anima animata sensibilis est diffinitio omnium animalium singularium quia partes essentielles puta materia et forma per partes istius diffinitionis importantur. ita quod nullius rei essentia importatur per istam diffinitorem. nisi animalis singularis. quia nulla res est que sit animal rationale nisi iste homo vel iste et sic de aliis. et ideo isto modo concedo quod sub anima singularis est diffinitum. Aliter accipitur diffinitum per aliquid tercio convertibile cum diffinitio de quod diffinitio adequate predicatur et sic diffinitio est unum conceptus vel vox significans idem precise quod diffinitio. et ille terminus sic diffinitus est tamen species. quia sola species est convertibilis cum diffinitio et nullum singulare. Et per istam distinctionem de diffinito potest glosari omnes auctores Aristotelis et commentum. quarum aliqui dicunt quod diffinitioes sunt singulare et aliquid quod du-

finitōes sunt solum specierum. Et sicut dictum est de diffinitio ita dicēdū est dō scripto. q̄ potest dupl̄r accipi. vno° pro termino de quo descriptio p̄ predicatur non p̄ se sed p̄ re. Alio° pro re importata p̄ illum terminū z p̄ illam descriptio/nem. Ad argumenta principalia patz ex dictis.

Questio. xxi.

Trum q̄libet p̄dicamentū si p̄ma intentio vel 2^a. q̄ sit p̄ma p̄batur. q̄ quodlibet p̄dicamentū significat res extra aīam sicut inductiue p̄z. sed terminus talis est p̄ma intentio. 5° zc. Contra. qualitas significat res que t̄n sunt in aīa: puta p̄mas intētiōes: z sc̄das que vere sunt qualitates. ergo est sc̄da intentio. R̄ideo q̄ p̄dicamentū dupl̄r accipitur. vno° p̄ p̄mo z cōissimo in linea predicamentali. z isto mō quodlibet p̄dicamentū est p̄ma intētiō vel nomē p̄me intētiōis cui⁹ rō est. q̄ omne tale p̄dicamentū significat res multas que nō sunt signa. z tale est p̄ma intētiō: sicut p̄^o dictū est. licet t̄n cū hoc significz aliquas res que signa sunt sicut patet de qualitate. q̄ significat non solū qualitates corpales: sed et sp̄uales que sunt p̄me intētiōes z sc̄de. Alio° accipit̄ p̄dicamentum p̄ toto ordine aliquoz ordinatoz fm̄ sup̄ius z inferius. z sic p̄dicamentū cōponit̄ ex incōplexis ex quib⁹ p̄pōnes affirmatiue z nega^{te} nate sunt p̄stitū dicente Aristote. in p̄dicamentis singula eoz que dicta sunt. ipsa que dā fm̄ se in nulla affirmatiōe dicunt̄: horum aut̄ adinuicē cōplexione affirmatio fit. Et sic loquēdo de p̄dicamento in eo sunt aliquę intētiōes p̄me z sc̄de. Nam in p̄dicamto qualitatis z relatiōis est b^o

cōe genus. Nā omne genus est q̄litas mētis fm̄ rei veritatē. Siml̄r hoc cōe genus est concept⁹ relatiuus. z ideo est in genere relatiōis: z t̄n hoc cōe gen⁹ est sc̄da intētiō: Siml̄r hoc cōe sp̄es: sed hoc cōe: color est p̄ma intētiō que et est in genere qualitatis. z ita patet manifeste q̄ aliqua que sunt in genere q̄litas z relatiōis sunt p̄me intētiōes z aliqua sunt sc̄de intētiōes. Sed contra. intētiō p̄ma nō est sup̄ior ad intētiōes sc̄dam. s̄z qualitas est intētiō p̄ma p̄ te. 5° zc.

Preterea ens rōnis non pōt eē in p̄dicamento reali. intētiō sc̄da est ens rōnis. ergo nō est in genere qualitatis.

Preterea ph̄s z p̄mentator. 6°. methaphisice diuidūt ens in ens reale z ens rōnis. z per p̄ns ens rōis nō ē ens reale. cum sit diuisio p̄ opposita: sed sc̄da intētiō est ens rōis. 5° zc. Ad p̄^m istorū dico q̄ intentio p̄ma b̄n est sup̄ior ad intētiōem sc̄dam. q̄ omnis intentio p̄ma ē ens: z nō ecōuerso. Si dicat p̄ma significat res q̄ nō sunt signa. intētiō aut̄ sc̄da significat res que sunt signa. 5° intētiō p̄ma nō significat intētiōes sc̄das. Nego p̄nam. q̄ ad intētiōem p̄mā sufficit q̄ significet aliquas res que nō sūt signa. s̄z cum hoc significet multas res q̄ sunt signa. Intētiō aut̄ 2^a non significat aliquā rem que nō sit signū. Ad 2^m dico. q̄ quāis intētiō p̄ma nō predicet̄ de intētiōne sc̄da: si vtraq̄z intētiō sup̄pōat p̄ seipsa. q̄ tunc ōz concedere q̄ intētiō p̄ma eēt intētiō sc̄da: q̄d falsum ē. t̄n intētiō p̄ma pōt predicari de intētiōne sc̄da non p̄ se s̄z p̄ intētiōne sc̄da. ita q̄ intētiō p̄ma sup̄ponat personaliter t̄n siml̄r. z intētiō sc̄da sup̄ponat p̄ seipsa siue siml̄r. z sic ista est vera. genus ē qualitas non t̄n verificatur hoc predi/

catur p se: sed p intētoe scda que est ge/
nns: sicut in ista ppositioe plata nomen
est qualitas p dicitur nomē prime inten/
tōis d noie secūde impositōis non p se:
sed p noie scde impositōis. Ad ter/
tū dico q iste termin⁹ eē in p dicatione
duplr accipit. vno^o sicut illud q signifi/
cat dicitur eē in signo: ita q de pnoie de/
monstrāte illud significatū p dicitur pri/
mū in illo p dicatione: sumptū significa/
tiue. et sic accipiendo eē in p dicatione ni/
hil est in genere subē. nisi subā particula/
ris: que significat per illud p dicationem/
tū. et sic oia vniuersalia importāta subā
tias sunt in p dicatione qualitatis. quia
quodlibet vniuersale significat per p dicationem
qualitatis. quia quolibet vni/
uersali demonstrato. hec est vera: hoc est
qualitas. Alr accipitur in p dicatione
to p illo de quo significative sumpto p/
dicitur primū illius p dicationis signifi/
catue sumptū. et sic quedaz vniuersalia
sunt in genere substantie. qz de quibusdā
vlibus significative sumptis p dicitur p
dicationem subē. qñ sumitur significative
sic dicēdo. ois hō est substantia. oē aīal est
substantia. ois lapis est substantia et sic de
aliis. Quedā aut vltia sic sunt in p dicatione
qualitatis et c. Per hoc ad argumētū
dico q illa ppositio accepta ens rōnis
non pōt eē in p dicatione reali: falsa est.
siue accipiat eē in p dicatione. vno mo/
do siue alio. qz nō ideo dicitur aliqd ens
rōnis. quia non sit vera res existens in
rerum natura: sed ideo. qz non est nisi in
rōne quo mens vtitur pro alio: siue pro
pter aliud. Et sic omēs ppositōes et termi/
mentales sunt entia rōnis. et tñ sunt ve/
re realr existētia in rerum natura. et sunt
perfectiora entia qz quecūqz qualitates
corporales. Ad quartū dico. q illa di/
uisio pbi nō est per opposita: quō aīal di/
uidatur in animal rationale et irrations/
le. sed est disio vocis in significationes.
quomodo Aristoteles i primo priorum
diuidit contingens in necessarium ad v/
trūlibet et possibile. et ideo aliquod vnuqz
istorum trium membrorum p dicitur
de alio quare ista ē vera cōtingēs neces/
sarium est possibile. Similiter ista ē ve/
ra cōtingēs ad vtrūlibet ē possibile. ita
non obstāte ista diuisione entis. hec ē ve/
ra ens rōnis est ens reale. qz est vera qū/
tas mentis. et hoc modo beat⁹ Auguf.
i 5°. de trini. legem diuidit in totā scriptu/
ram sacra. et in pentateucon et libros p/
phetiales et in psalmos. Ita q lex aliqñ
accipitur vno^o: aliqñ alio modo. Ens re/
ale aliquādo accipitur p omni re existē/
te in rerum natura. et sic ens rōnis ē ens
reale. Aliquādo accipitur solum p ente
existēte extra aīam. et sic ens rōnis nō
est ens reale. et fm istam viaz diuiso en/
tis realis in decē p dicationes non ē di/
uisio per se cōis in sua inferiora. s; equi/
ualet isti diuisioni ens reale extra animā
importatur per substantiā aliud per qua/
litatem et sic de aliis. Ita q tantū valz
sicut dicere omne ens reale vel est in ta/
li p dicatione vel in tali. tñ cuz hoc stat
q in illis p dicationibus sunt multa alia.
que nō sunt entia extra animam. Ad
principalia patet ex dictis.

niso pbi nō est per opposita: quō aīal di/
uidatur in animal rationale et irrations/
le. sed est disio vocis in significationes.
quomodo Aristoteles i primo priorum
diuidit contingens in necessarium ad v/
trūlibet et possibile. et ideo aliquod vnuqz
istorum trium membrorum p dicitur
de alio quare ista ē vera cōtingēs neces/
sarium est possibile. Similiter ista ē ve/
ra cōtingēs ad vtrūlibet ē possibile. ita
non obstāte ista diuisione entis. hec ē ve/
ra ens rōnis est ens reale. qz est vera qū/
tas mentis. et hoc modo beat⁹ Auguf.
i 5°. de trini. legem diuidit in totā scriptu/
ram sacra. et in pentateucon et libros p/
phetiales et in psalmos. Ita q lex aliqñ
accipitur vno^o: aliqñ alio modo. Ens re/
ale aliquādo accipitur p omni re existē/
te in rerum natura. et sic ens rōnis ē ens
reale. Aliquādo accipitur solum p ente
existēte extra aīam. et sic ens rōnis nō
est ens reale. et fm istam viaz diuiso en/
tis realis in decē p dicationes non ē di/
uisio per se cōis in sua inferiora. s; equi/
ualet isti diuisioni ens reale extra animā
importatur per substantiā aliud per qua/
litatem et sic de aliis. Ita q tantū valz
sicut dicere omne ens reale vel est in ta/
li p dicatione vel in tali. tñ cuz hoc stat
q in illis p dicationibus sunt multa alia.
que nō sunt entia extra animam. Ad
principalia patet ex dictis.

Questio .xxii.

v Trum sint decem p dicationes:
q non. qz nō sunt decē res im/
portate per p dicationes. Ad
oppositū est Aristoteles. Adic primo
videndum est quomodo p dicationes p
dicitur de suis contentis. secundo d suf/
ficientis decem p dicationum.

153
Circa primum dico q̄ licet moderni ponant q̄ in omni predicamento sunt multa ordinabilia s̄m superius et inferius: ita q̄ superius per se primo modo. et in recto s̄m eos predicatur de quolibet inferiori tali predicatio qualis est hec. ois homo est animal. Et ut talem predicacionem habeant de aduerbiis. fingunt nomina abstracta sicut de quando fungunt quantitatez et de ubi ubietatem. et dicunt q̄ istis abstractis semper correspondet decem parue res distincte. Primo tamen mihi videtur q̄ nec antiqui philosophi posuerunt tales puas res. nec semper posuerunt talem potentiam predicamentoz de suis contentis. sed aliquando loquebantur de predicatioe superiorum stricte. Aliquando large ita q̄ extendebant predicatioem ad verba et aduerbia s̄z q̄ dicimus q̄ ambulat. predicatur de homine sic dicendo ho ambulat: homo calciatur: homo armatur. Similiter dicimus iste est hodie. iste heri fuit. iste est in domo ubi extenditur predicatio ad oppositionem cum suo casuali et talem predicacionem posuerunt in multis predicamentis superiorum de inferiori. Et ideo dico cum antiquis phis q̄ in aliquibus predicamentis predicatur superius de inferiori predicatioe primo modo dicendi per se. et recti de recto Et hoc est verum ad minus de genere substantie et qualitatibus. sicut homo est animal homo est substantia. albedo est color: color est qualitas. ubi distinctis predicamentis correspondent distincte res. in aliis autem predicamentis non est predicatio per se primo modo nec recti simpliciter de recto. quia ista lignum est quantitas vel quantum equialet isti: lignum habet partem extra partem. Similiter ista fortis est pater: equialet isti. fortis genuit filium ubi est predicatio in obliquo equialem/

er: Predicatur aliquando verbum finitum hic. homo generat ubi predicatur verbum actiuum. Aliquando verbum passiuum. sicut homo percutitur. Aliquando aduerbium. sicut iste fuit heri et sic de aliis predicamentis. Et q̄ ista sit intentio Aristotelis. patet per Aristotelem in predicamentis. ubi dicit sic. Eorum que s̄m nullam complexionem dicuntur singulum: aut significat substantiam aut qualitatem aut adaliquid aut ubi quando: aut s̄rum esse. aut facere aut pati. Et exemplificans dicit ubi ut in loco: quoniam: ut in tempore situm esse ut sedet aut iacet habere ut calciatus: ar/matus facere: ut secare urere: pati. ut secari: urere. Item Damascenus in logica sua c. 22. oportet cognoscere q̄ .x. sunt ois predicamenta et generalissima sub quibus refertur ois vox simpliciter dicta. Sunt autem hec substantia: ut lapis: quantitas: ut duo tria ad aliquid. ut pater filius: qualitas: ut album nigrum. ubi ut in loco: in dama/sco. hoc autem est loci ostensiuum. quoniam. ut heri cras. hoc autem temporis est ostensiuum habere. ut nescitum esse. scitum esse. ut stare: sedere: facere: ut urere pati vel urere. Ex istis patet q̄ auctores per predicamenta non intelligunt nisi quedam incompleta que continent sub se diuersas intentiones de quibus non predicatur predicacione propria: et in recto sed alio modo. Circa secundum dico s̄m commentatorem. 7. methaphisice distinctio predicamentorum sumitur. ex distinctioe interrogatorum de individuo substantie: quo ad diuersas questiones factas de individuo substantie per diuersa incompleta per que respondetur et s̄m hoc diuersa incompleta in diuersis predicamentis collocantur. Nam incompleta per que respondetur ad interrogationem factam per

quid de individuo subē sunt in predicamēto subē: cuiusmōi sunt hō. lapis: aīal. Et breuiter omīs termini absoluti significātes ens cōpletū in genere subē. In cōplexa autē p que rīdet ad qōnez factā per quale de subā sunt in genere qūitatis cuiusmōi sūt album: nigrū: calidū: frigidū: albedo nigredo. Tñ ista incomplexa albū: nigrū. magis directe sunt in genere qualitatis q̄ sua abstracta. Et ideo philosoph⁹ exēplificans de illis q̄ sunt in p̄dicamēto qualitatis. dicit q̄litas vt albu. ⁊ hoc qz albū p̄dicatur in q̄le non albedo. Nō p̄ albū rīdetur ad qōnem factā p̄ quale: n̄ at p̄ albedinē. Verūtñ accipiēdo p̄dicamētū q̄litas p̄ aliq̄ qd̄ vlt̄ remouetur a subā. sic talia p̄creta nō sunt in genere qualitatis s̄ sua abstracta. Incomplexa p̄ que rīdetur ad qōnem factā per q̄tum de subā singulari continent in genere q̄ritatis. cuiusmōdi sunt bicubitū: tricubitū: ⁊ huiusmōdi.

Incomplexa p̄ que rīdetur ad qōnem factā p̄ cui⁹ de subā. vel per p̄llē interrogat̄. qz ibi deficit nobis interrogat̄ generale sunt in genere relatōis. vt si queratur cuius est sortis pater. resp̄detur filiū. vel cui est filius rīdetur alteri simili.

Incomplexa autē per que rīdetur ad interrogatōem factā p̄ hoc aduerbiū vbi sunt in genere vbi. ⁊ qz ad istam qōnem nunq̄ rīdetur p̄uenienter nisi p̄ aduerbiū vel p̄ p̄pōnem cū suo casuali. vt si queratur vbi est sortis. p̄uenienter rīdetur hic vel hic vel in demo. iō oīa ista incomplexa sunt in genere vbi. Itē incomplexa p̄ que rīdetur ad qōnem factā de subā per hoc aduerbiū qñ sunt in generē qñ ⁊ ad illā qōnem nō rīdetur p̄uenienter nisi per aduerbia vel p̄pōnes cū suo casuali. vt si queratur qñ fuit sortis p̄ueni-

enter. rīdetur heri vel in tali hora. iō precise talia incomplexa sunt in genere quādo. Itē incomplexa p̄ que rīdetur ad qōnem factā p̄ hoc totū qd̄ facit. vel qd̄ patitur: sunt in genere actōis vel passiōis cuiusmōdi sunt talia infrigidat: cōburit infrigidat: cōburitur. Et ita ē de aliis p̄dicamētis. qz omne incomplexū p̄ qd̄ pōt cōuenienter rīderi ad aliquā qōnem de individuo subē est in aliquo p̄dicamēto. ⁊ hoc sine illud incomplexū sit nomen. vel vbum siue aduerbiū: siue p̄positio: cū suo casuali. Alia autē incomplexa nō sunt in aliquo p̄dicamēto. puta p̄iunctōes. Nec aq̄ sicut hegozeumata. nā p̄ talia incomplexa oīs nlls ⁊ hmōi ad nullā qōnem de individuo subē rīdetur. Ad principale dēco qz decē sunt p̄dicamēta. p̄ qz decem sunt incomplexa prima de aliis inferioribus p̄dicabilia mō suo. quib⁹ tñ nō cōrīdent decē p̄ue res distincte fm̄ imaginatōnem modernoz. qz imaginatio illa falsa est sicut alias dicetur.

Questio. xxiii.

¶ **T**rum p̄dicamētū p̄ponitur ex rebus extra aīam vel ex conceptib⁹ rerum. Qd̄ ex reb⁹ p̄obatur. qz p̄dicamētū nō solum cōponitur ex vlt̄ibus: sed et ex indiuiduis. s̄ indiuidua sunt res extra aīam p̄ p̄b̄m in p̄dicamētis qui dicit qz est subā que p̄prie ⁊ p̄ncipalr̄ est. que nec ē in subiecto nec dī de subiecto. hoc autē non pōt intelligi. nisi de re extra aīam. qz oīs cōceptus siue p̄p̄ius siue cōis est in subiecto. qz est qualitas ⁊ dī de subiecto.

Contra. p̄dicamētū p̄dicatur vere de quo libet contento sub eo. sed de nulla re extra aīam p̄dicatur. qz res extra nō est subiectum p̄pōnis. nec p̄dicatur. ergo ⁊c.

Sic primo dand⁹ e intellectus qois.
 2° videndu est qd e ee in pdicamento.
 3° ad qonem. Circa primu dico q si
 cut prius dictu est q predicamentum du/
 pliciter di. vno mo p pri^o z coissimo p/
 dicabili i linea pdicantali. Alio^o p vno
 aggregato: siue p toto ordine pdicabili/
 um ordinatoz fm superius z inferi⁹ in
 linea pdicantali. qd aut itelligit de pre/
 dicamento. 2° z non primo. Circa
 2^m dico sicut prius dictu est: q ee in pre/
 dicamento duplr accipitur. vno^o p illo
 decius p noie demonstrante ipm pre/
 dicamentu vere pdicatur. z sic tm substā
 tie singulares extra aiam sunt in pdica/
 mento sube: z oia vlia tam genera qz spe/
 cies qz differentie sunt verissime in pre/
 dicamento qualitatit. qz quocūqz vli de/
 monstrato. hec est vera. hoc e qualitas
 Alio modo accipitur ee in pdicamen/
 to p illo qd sic est in pdicamento q d ip/
 so significatiue sumpto predicat predica/
 mentum significatiue sumptu. z sic aliq
 vlia sunt i pdicamento sube: z aliqua i
 predicamento qlitatit. nā in ista pposi/
 tione hō est subā. ly homo nō supponit
 p se s; p suo significato. qz si supponerz
 p se. ppō eēt falsa: z hec esset vera ho/
 mo est vor vel qlitas. Circa tertium
 dico q pdicamentu scdo^o acceptu ppo/
 nitur pprie ex pceptib⁹ z nullo^o ex reb⁹
 extra aiam q non sunt signa q dico pp/
 ter nomia plata z scripta. Hoc pbo
 multipl^r p^o sic subā fm Aristotelē diui/
 dit in subām primā z scdam tanqz in il/
 la ex quib⁹ cōponitur pdicamentu. s; hec
 dīso nō est in aliqz res extra aiam. nec i
 quascūqz res de quib⁹ pdicatur subā.
 vt iste res supponunt p se. qz h^c est fal/
 sa. subā scda est subā. qd p; qz. quicqd
 negatur vlr ab oibus pntis immedia

te sub aliquo cōi negatur etiam ab illo
 cōi. Sed subā scda negatur ab oibus
 pntis sub genere sube: ergo negat eti/
 am a subā. z per pns hec est vera nulla
 subā est subā scda. Assumptu p; quia
 hec est vera nulla subā corpea est scda
 subā z similiter hec nulla subā incorpo/
 rea est scda subā. q aut iste sint vere pa/
 tet p eandē rōem: quia hec est vera nul/
 lum corp⁹ sensibile est scda subā. z simi/
 liter hec. nullū corp⁹ insensibile est scda
 subā. Et q iste sint vere pbatur p eandē
 rōem. nā hec est vera: nullū aial rōnale
 est scda subā. z hec similē nullū aial ir/
 rationale est scda subā. Et q pri^o sit ve/
 ra pbatur. quia hec est vera: null⁹ ho/
 mo e scda subā. quia quelibz singularis
 est vera z p; sequens ista est simpliciter
 vera. nulla subā est subā scda. ergo. o;
 q illa dīo sit diuisio alicuius nois p mu/
 nis in m⁹ cōia. Ita q illa diuisio equi/
 valeat isti diuisioni. Nomina importa^m
 subām extra animā quedā sunt nomia
 pīa vni sube singulari extra aiam. sicut
 sortes. z ista noia noiantur a phō sube
 prime. quedā aut noia sunt cōia multis
 substātiis z illa noia vel illos pceptus
 vocat phi. scdas substantias. quas post
 diuidit. p. i genera z spēs que nō sunt res
 extra aiam: sed sunt vere qualitates. si/
 ue conceptus in anima. ergo cū predi^m
 cōponatur ex primis substantiis z secu/
 dis: que sunt conceptus z nomina sequi/
 tur q predica^m erit compositum ex con/
 ceptibus. Pre^a phi. in predicamētis
 ostendit q omis substātia videtur. hoc
 aliquid significare de primis substantiis
 indubitabile z verū est. ergo primam
 substantiā vocat phi. nomen substantie
 singularis. z multo magis substātiis se/
 cundas vocat ipsa nomina vel concep/

tus. ergo rē. **Præterea** phi. in predi-
camentis ponit predicamentū p̄stitū ex
incōplexis: sicut prius allegatū est: ex q̄-
bus incōplexis p̄ponuntur p̄pōnes: sed
p̄pōnes non cōponuntur ex rebus ex-
tra aīam: sed ex p̄ceptibus. ergo et cetera

Præterea Aristoteles dicit in pre-
dicamentis q̄ oīa alia vel de substantiis
principalibus dicantur. Aut in substan-
tiis eis sunt: sed ibi non vocat substanti-
am: substantiā singularē existentē extra
animā que substat acc̄tibus quia dicit
sub̄as sc̄as dici et predicari de primis.
tanq̄ de subiectis. sed nulla p̄positio cō-
ponitur ex substantiis extra aīam. Ergo
p̄ri^a que est subiectū respectu sc̄e ē no-
men vel p̄ceptus in aīa. **Præterea**
dam in logica sua ponit voces colloca-
ri in predicamento sub̄e. Ideo dico q̄
sicut predicamentū scriptū in libro cō-
ponitur ex dictionibus scriptis: et predi-
camentū platū cōponitur ex vocibus.
ita predicamentū immediate cōponitur
ex p̄ceptibus. et nullomō ex rebus extra
p̄ponitur predicamentū. sicut nec p̄positio
habet nisi triplex eē. sc̄z in voce scrip-
to. et p̄ceptu. **Ad** principale dico q̄
Aristoteles aliquando vocat individū
rem singularē extra aīam. Aliquando
nomen p̄priū illius rei. Individū aut
ex q̄ p̄ponit p̄dica^m nō ē res extra aīas

Questio. xxiii.

Verum veritas cōplexa et fal-
sitas distinguantur ab ip̄o com-
plexo. q̄ sic. quia que vni et
eidē sunt eadē inter se: sunt eadē. ergo si
veritas et falsitas sunt idē cum p̄pōne
vera et falsa. sequitur q̄ verum esset fal-
sum. et e cōuerso et veritas esset falsitas
et e cōuerso. **Contra** si veritas pro-

positionis mentalis distinguit a p̄pōne
tunc subiectū nō eēt ita simplex. sicut su-
um acc̄ns. quia veritas illa eēt subiecti-
ue i tota p̄pōne p̄posita ex pluribus ter-
minis. **Ad** istā q̄em dico q̄ hec ē disti-
guēda de vir. ser. veritas p̄plexa distiguitur
a p̄plexo. et similit̄ de falsitate pens̄
3^m modū equiuocatōis: eo q̄ isti termi-
ni veritas et falsitas possunt stare simpli-
citer vel p̄sonaliter in istis p̄pōibus Si
primō tunc dico q̄ distinguit realiter si-
cut vnus finis⁹ distinguit realiter a p̄-
pōne cui⁹ nō est ps: h̄ ille termin⁹ predi-
catur de tota illa p̄pōne. Nā iste conce-
ptus verū et falsum predicatur de tota
p̄pōne. Si aut̄ sumatur significatiue tē
dico q̄ nullomō distinguit quod probō
sic phi. in predicamentis dicit q̄ maxie
p̄p̄le p̄priū est sub̄e cum sit vna nume-
ro recipere in se p̄traria subiectiue. et p̄-
bat quia hoc nulli p̄uenit nisi sub̄e. sed si
veritas p̄pōnis sit aliqua p̄ua res distin-
cta a p̄pōne siue sit absoluta: siue relatiua
iste res eēt successiue inherentes p̄pōi
subiectiue. et per p̄sequens illa p̄pō que
aliq̄n est vera et aliquando falsa realit̄
recipiet in se p̄traria. quod manifeste est
p̄tra determinatōem phi. **Præterea**
si sic: sequuntur duo absurda. primū est q̄
quandocunq̄ aliquid mouetur et post
quiescit q̄ vna res noua esset in anima
cuiuslibet formātis talē p̄pōem h̄^o mo-
uetur: et alia res corrūperetur. quia hec
p̄pō formata in mente hoc mouet p̄ri-
mo esset vera et postea falsa: quando q̄
scit. et ita illa parua res que est veritas
corrūpitur: et illa res que est falsitas p̄-
ducitur. **R^m** absurdū est q̄ p̄positio
scripta in libro vere alteraretur p̄ h̄^o q̄
musica volat. quia q̄n musica volat: est
vera et prius erat falsa. et per consequēs

Alia ppō scripta vere alteratur. quia ve
re recipit veritatē z perdit falsitatē. Et
ita illa ppō simul z semel mouetur mo/
tu alteratōnis acq° z deperdi°. Pre
terea subiectū cuiuscunqz accidentis est
ita simplex sicut suū accūs subiectū dico
primū: sicut alias patebit. sed ppō est cō
posita ex multis. ergo nō pōt recipere il
lud accidens quod est veritas cū sit sim/
plex. Preterea si veritas sit subiecti/
ue in ppōne mentali Aut est tota in to
ta ppōne: z tota in qualibet parte. Aut
tota in toto z pars in pte. Non primo°.
quia si tota esset in tota. tunc si predica
tū nō eēt adhuc eēt illa veritas cōplexa
z ita subiectū est verū veritate cōplexa
sicut homo est albus albedine informan
te quod falsum est. Si secūdo° tunc nō es
set accūs simplex sed ppositū sicut pposit
tio: z tunc aut ex partibus eiusdē rōnis et
tunc subiectū erit verum illa veritate z
similiter predicatū z tota ppō. sicut que
libet ps ignis est calida p calozē existen
tē in ea. Aut pponitur ex partibus alte
rius rōnis. z tunc vna ps esset materia:
z alia forma quod est absurdū. Prez
ang°. 7° soli^m pbat qz veritas nō potest
interire. quia accipio istā ppōem. veri
tas interit. z quero vtrū potest interire:
vel nō. Si nō habetur ppositū. Si sic:
tunc verū est veritatē interire z si sic tē
veritas nō interit. quia adhuc est veri
tas. Si dicat si ita rō eēt bona: tunc aliū
adeo esset necessariū: z incorruptibile.

Respondeo qz hec veritas potest in
terire: veritas interit sed hec est negāda
ergo hec veritas interit. quia hec non ē
z per consequens nec est vera nec falsa
quia iste passiones nō predicātur de p/
positione. nisi quando existit. Exēplum
si nulla ppō sit adhuc vera est. hō est a/

nimal. Preterea acci° falsitatē illius
ppōnis. deus aliquid causat de nouo:
ponamus qz sit falsa. hec falsitas est alia
res a deo z a ppōe per positū. Tunc q/
ro: Aut illa res pōt creari a deo: vel nō
Si nō ergo est aliqd aliud a deo quod a
deo creatiō pōt: quod est manifeste fal
sum. Oīa inquit p ipm facta sunt. z sine
ipō factū est nihil. Si pōt de nouo crea
ri a deo. ponatur in eē: z tunc hec erit
vera aliqd de nouo creatur. z per conse
quens hec non est falsa. Et vltra ergo
falsitas illius ppōnis non est: z per cōse
quens nō creatur aliqd de nouo. Pre
terea accipio veritatē illius ppōnis de
nihil causat de nouo: z quero vtrum de
us pōt causare istā veritatē vel nō. Si nō
hoc est ptra articulū fidei: quis est crea
tor oīm. Si sic ponatur in esse. z tūc hec
erit vera. deus nihil cāt de nouo. z ita p
dic° erunt simul vera. scz aliquid cātur
a deo z nihil causatur a deo de nouo.

Ideo concordando cum Aristotele
dico qz veritas z falsitas propositionis
non sunt distincte res a propositione ve
ra vel falsa. Vnde nisi ista absoluta ve
ritas z falsitas includant aliqua sinca
thegreumata. hec est simpliciter conce
denda. veritas est propositio vera. z fal
sitas est propositio falsa. Sed con
tra. eadem propositio est aliquando ve
ra: aliquando falsa: z per consequens p
positio recipit contraria. sed nihil est idē
duobus contrariis. nec aliquid recipit
se ergo propositio non est veritas: vel
falsitas. Preterea ista argumenta
ultima equaliter concludunt contra te
sicut contra alios: quia accipio veri
tatem z falsitatem istarum proposi
tionum z arguo sicut tu z stabit semper
difficultas. Ad primum istorum

dico q̄ illud nomen contraria dupliciter
accipitur. vno^o vt verificatur de aliqui
bus rebus. sicut dicim⁹ q̄ albedo et ni
gredo sunt contraria. Aliomō accipit^r
vt verificatur de terminis. sicut dicim⁹.
q̄ isti termini album et nigrum sunt
contraria. et istomō dicim⁹ q̄ de eodē p̄so
naliter sumpto: nō possunt simul verifi
cari contraria: vt hoc est album: hoc est ni
grum. Et hoc nō pōt verificari nisi de
terminis solum. quia p̄positio nō cōpo
nitur ex rebus. et istomō accipiuntur con
traria dupliciter. scz large et stricte. stric
te dicuntur termini contrarii qui signifi
cant res contrarias sicut album et nigrum.
Large: qui nō possunt de eodē p̄eodē
simul verificari: sed successive. Similit^r
suscipere aliqd accipit dupliciter. vno
mō p̄ informatōem. aliomō p̄ predicatio
nem. Per hoc ad argumentū dico. q̄
accipiendo contraria. primo^o: sic ppō non
recipit contraria. quia nō recipit in se tan
q̄ i subiecto. accē^o contraria se mutuo ex
pellentia. Sed accipiendo scdo^o p̄ ter
minis et large nō stricte accipiēdo tra
ria. scz. 2° sic verū et falsum sunt tra
ria. et sic ppō recipit successive contraria
p̄ predicatōem lz nō simul. quia de eadē
ppōne numero pri^o predicat iste termi
nus verū post iste termin⁹ falsus. Per
hoc em̄ nihil reale recipitur in p̄positio
ne. nūc quod prius nō fuit: sed p̄sci^o.
iō recipit successive predicatōem istorū
contrarioz. quia nūc aliter significat eē a
pte rei. q̄ sit. sicut ista ppō: tu sedes po
namus q̄ mō sit falsa: et prius fuit vera
mō significat te sedere: et tñ tu nō sedes
ideo est falsa. sed prius fuit vera. quia
prius sedisti. Ad argumentū dico q̄ lz
veritas sit ppō vera: et falsitas sit p̄posi
tio falsa nō sequit^r tra me: qz p̄cedo q̄

falsitas isti⁹ ppōis deus aliqd cāt d̄ no
uo: a deo pōt causari nō tñ hec est possi
bilis. hec falsitas causat a deo: sicut al
bum pōt esse nigrum. et tñ hec est ipossi
bilis album est nigrum. Et causa quare ista
opinio sic pōt dicere. et non contraria opi
nio est. quia pono q̄ ista noia veritas et
falsitas sunt noia p̄notatiua et non ab^a.
Ideo dico q̄ illud est falsum quicunqz
hec falsitas est demonstrata ppōne fal
sa. quā deus creabit de nouo: hec erit
vera. hec falsitas est: quia aliter ipozat^r
q̄ sit in re. Importat em̄ q̄ hec ppō ali
qd causatur de nouo a deo est falsitas:
et hec est falsa: quia tunc est veritas et
nō falsitas. Sed contraria opinio habz di
cere q̄ quicunqz hec veritas vel falsitas
erit. hec erit vera: hec veritas est et simi
liter hec falsitas est. sicut quicunqz aliq̄
albedo erit. hec erit vera. hec albedo ē
quia fm istā opinionē veritas et falsitas
sunt noia absoluta significantia res di
stinctas a p̄pōnibus vnde tales ppōes
de possibili nō possunt poni inesse in eis
dem terminis: sicut nec ista album pōt esse
nigrum. Ad principale dico q̄ illa ppō
si habeat veritatē tenet i terminis absolu
tis et nō incōnotatiuis. et nō tenet genera
liter. Aliter pōt dici q̄ eodēmō veritas
et falsitas sunt eadē inter se. sicut sunt ea
dē cū ppōe. scz successive et nō simul. qz
successive significāt eandē ppōem: et nō
simul. Et ideo dico q̄ veritas pōt eē fal
sitas: sicut ppō vera pōt eē falsa. sed hec
ē impossibilis. veritas est falsitas: sicut h^c
ppō vera est falsa. Et si dicat ponat^r
inesse. dico q̄ non potest poni inesse in eis
dem terminis. Aliter potest dici q̄ il
la ppō que vni et eidem t̄c. est falsa vni
uersaliter in creaturis propter falsam
implicationem. Implicat em̄ q̄ i cre

aturis aliqua plura sint vnū quod solū est verū de diuis personis. sed sibi bene intelligat: debet sic accipi quicumq; termini significant idē cum alio termino: significant etiā idē inter se: et si sic accipiat patet rñsio ad argumentū qd veritas et falsitas significant idē inter se successive sed nō simul. et hoc quia sunt termini connotatiui qui contrariomō significant eadem res. Sed ex hoc nō sequitur si sic significant idē qd si alia ppō i qd pōit vnus terminus sit vera qd oīs ppō in qd pōitur alius terminus sit vera. sicut indiuiduus et sup^m significant oīno eandē rem: et tñ hec est vera indiuiduū est assumptū a filio dei: et hec est falsa sup^m est assumptū a filio dei. Ita est in ppōito pōito casu prioris hec est vera: hec veritas causatur a deo. et similiter hec veritas est et hec est falsa. hec falsitas causatur a deo. similiter hec falsitas est.

Questio. xxv.

Primum conceptus absolutus et connotatiuus et relatiuus distinguuntur realiter. qd non. quia pluralitas nō est ponenda sine necessitate: sed hic nō est necessitas ergo rñ. Contra. voces sunt distincte: ergo conceptus pñā patet. quia sunt signa subordinata.

Rñ ideo qd conclusio est certa sñi phōs nā conceptus hoīs est absolutus. conceptus albi. est connotatiuus: et conceptus patris est relatiuus: et nō coincidunt nisi sicut superius et inferius: quia oīs conceptus relatiuus est connotatiuus et non e conuerso. s; dubium est quomō differunt. Et dico qd differunt in hoc qd conceptus absolutus oīa sua significata significat eque. primo et vnōmō significandi: puta in recto sic patet de hoc nomine homo. et consimili-

bus quod significat omēs homines eque p^o et non p^o vnū. et secundo aliū. nec significat vnū in recto: et aliū in obliquo. Et tale nomen vere predicatur de aliquo sine additione cuiuscunq; termini in casu obliquo. sicut fortes est homo quū nō sit alicuius homo. et tale nomen proprie loquendo non habet diffinitionē exprimentē quid nominis. Nomen autē connotatiuum proprie significat primo vnū et aliud secundario. et vnū in recto et aliud i obliquo. Et tale nomen proprie habet diffinitionē exprimentē quid nominis. Nec potest predicari de aliquo: nisi vere possit sibi addi casus obliquus. Exēplum de hoc nomine album. nam p^o significat forte. secundario albe^m sibi^m i rēo et albe^m i obliquo. Nec potest fortes esse albus nisi ista sit vera. fortes est albus albedine: Conceptus autem relatiuus maxime concretus habet omnes p^o dictas condiciones quas habet conceptus connotatiuus. sed differunt in hoc qd quandoq; conceptus connotatiuus vere predicatur de aliquo conuenienter potest sibi addi suū absolutum: in aliquo solum. quia nihil est album nisi sit album albedine. Sed quando conceptus relatiuus vere predicatur de aliquo: conuenienter pōt sibi addi casus obliquus qui non est eius absolutū. Exēplum de domino. patre: et consimilibus quia nullus est dominus: nisi sit alicuius serui dominus. nec pater nisi alicuius filii pater. nec similis nisi alicui habenti similitudinem. nec equalis nisi habenti quantitatem: et sic est de omnibus nominibus relatiuis. Ad p^oncipale patet ex dictis.

Explicet quodlibetum quintum.
Hic incipit sextum.

Questio I.

Trum homo pōt saluari sine
charitate creata. q̄ nō. q̄ non
pōt eē carus sine charitate. er
go nō pōt saluari sine charitate. Con
tra. deus pōt om̄e ab^m distinctū ab alio
separare: et inesse sine alio p̄seruare. sed
gr̄a et gloria sunt duo distincta realiter
absoluta. iō p̄t gloria p̄seruare in anima
et gr̄am annihilare. Adic primo ponā vnā
distinctōem de potentia dei: 2° dicā ad
q̄dem Circa primū dico q̄ quedā pōt
de^o facere de po^o ordinata et q̄dā de po^o
ab^o. h^o disti^o nō ē sic intelligē^o q̄ in deo
sunt realiter due potentie quaz vnā sit
ordinata et altera absoluta. quia vnica
potentia est in deo ad extra que om̄i^o ē
ip̄e deus. Nec etiā sic erit intelligenda
q̄ aliqua pōt deus ordinate facere. et a
liqua pōt absolute et nō ordinate facere
quia deus nihil pōt facere inordinate.
Sed est sic intelligenda q̄ posse deū ali
qd quandoq̄ accipit fm̄ leges ordina
tas et institutas a deo. et illa dicitur de^o
posse facere de potentia ordinata. Ali
quando accipitur posse p̄ posse om̄e il
lud quod nō includit contradictōem fie
ri. siue deus ordinauit se hoc facturū si
ue nō. quia multa pōt deus facere q̄ nō
vult facere fm̄ magi. sn̄iaz li. i. di. xliii^o.
Et illa dicitur deus posse facere de po
tentia sua absoluta: sicut aliqua nō pōt
fm̄ iura statuta ab eo: que tñ absolute
pōt. Ista distinctio p̄batur per dictum
saluatoris. ioh̄āis 3°. nisi quis inquit re
natus fuerit ex aqua et sp̄scō nō potest
introtre in regnū dei. Cum em̄ deus sit
equalis potentie nunc sicut prius et alig
intrauerunt regnū dei sine oī baptismo
sic patet de pueris circumcisis tpe legis

defunctis ante vsum rōnis. ergo nunc
possibile. tamen illud q̄ tunc erat possi
bile fm̄ leges tunc institutas nunc non ē
possibile fm̄ legē iam institutā: sed abso
lute est possibile. Circa fm̄ articulu
dico primo q̄ homo pōt saluari sine ca
ritate creata de potentia dei absoluta.
hec conclusio p̄batur primo sic. q̄quid
deus pōt facere mediante cā secunda in
genere cause efficientis vel finis: potest
imediate p̄ se. s̄z caritas creata siue sit cā
effectiā siue dispositiā disponēs ad vitā
etnā: erit cā 2^a efficiēs. v̄l finis ergo sine
ea pōt deus alicui dare vitā eternam.

Adterea agens quod nō determina
tur ad certū cursum et ordinē rerum fm̄
aliū ordinē res illas p̄ducere pōt s̄z de^o
est tale agens. ergo pōt dare vitā eternā
alicui facienti bonū opus sine tali gr̄a.

Adterea quod potest dari non tan
q̄ premiū p̄ merito pōt sibi dari de po
tentia dei absoluta sine om̄i habitu pre
uio qui est principij merendi: sed actus
beatificus dabatur paulo in suo raptu.
quia tunc vidit essentiā dei non tanq̄ p̄
m̄ium p̄ merito. ergo pōt sibi dare vitā
eternā sine tali gr̄a que est principij me
rendi. Adterea nō est minor repu
gnantia actus meritorij ad naturā in so
lis naturalibus constitutā: q̄ act^o demerito
rij sed voluntas pōt ex se in actū deme
ritorij ergo voluntas in solis naturali
bus constituta per potentiā dei absolu
tam potest in actū meritorij. minor est
manifesta. maior p̄batur. quia vbi non
est simpliciter ibi nō est magis. sicut qd
non est album non est magis album: s̄z
actus demeritorij ad naturam in solis
naturalibus constitutam non est aliq̄ re
pugnantia ergo non est maior repugnā
tia. Adterea nihil est meritorium:

nisi quod est in potestate nostra. ergo actus est meritorius principaliter propter illam gratiam. sed propter voluntatem libere causantem. ergo posset deus talem actum elicitum a voluntate acceptare sine tali gratia.

Secundo dico quod nunquam saluatur homo: nec saluari poterit: nec unquam eliciet nec elicere poterit actum meritorium secundum leges a deo nunc ordinatas sine gratia creata et hoc teneo propter scripturam sanctam et dicta sanctorum. Et si dicatur quod prima conclusio erroris est pelagiana. Respondeo quod non. quia pelagius posuit quod de facto non requiritur gratia ad vitam eternam habendam. et quod actus ex puris naturalibus elicitus est condignus vite eterne. ego autem pono quod solum erit meritorius per potentiam dei absolutam si velit acceptare.

Ad argumentum principale dico quod charitas dupliciter accipitur. unum modo per una qualitate anime. Alium modo per acceptationem divinam primo accipiendo charitatem potest homo esse carus deo sine charitate sed non secundum modo.

Questio. ii.

Primum deus de necessitate acceptet actum elicitum ab habente charitatem creatam. quod sic quod quod de se secundum suam essentiam laudabilis et acceptus si caret actu ille necessario est laudabilis et acceptabilis: sed charitas creata est huiusmodi secundum apostolum. primo ad corinthios. ergo etc. Contra. quicquid deus agit ad extra contingenter agit et non necessario ergo nullum actu necessario acceptat. Adic primo ponam unam distinctionem de necessitate. secundo ad questionem. Circa primum dico quod duplex est necessitas scilicet absoluta et ex supposito. Necessitas absoluta est quando aliquid est

simpliciter necessarium. ita quod eius oppositum esse vix includit contradictionem. Necessitas ex supposito est quando aliqua conditio rationalis est necessaria. quibus tamen ante et consequens sint contingentes sicut hec est necessaria. si petrus est predestinatus petrus saluabitur. et tam antecedens quam consequens est contingens vel quando aliqua talis consequentia est necessaria. tunc dicitur necessitas ex suppositione. Circa secundum dico quod deus non de necessitate acceptat actum elicitum ex charitate creata. loquendo de necessitate absoluta. immo illum actus potest non acceptare accipiendo non acceptare per non velle dare alicuius vitam eternam. Quod probatur quia secundum sanctos deus nihil agit ad extra ex necessitate. Nec aliquid aliud a se vult necessario. ergo quocumque actu posito in quocumque viatore. deus non de necessitate vult sibi dare vitam eternam. et per consequens potest talem actum non acceptare. Preterea quod potest non esse potest carere vita eterna. ergo quod potest deus velle in nihilum redigere: potest non acceptare ad vitam eternam. Sed quocumque actu vel habitu posito in viatore potest deus velle tam actum quam habitum: quam etiam subiectum utriusque in nihil redigere. ergo. Preterea deus potest conservare talem actum vel habitum in viatore sine vita eterna per multos annos ergo. semper. quia eadem ratio est. Secundo dico quod de necessitate deus acceptat actum elicitum ex charitate loquendo de necessitate ex supposito: quia hec consequentia est necessaria. deus ordinavit: et instituit per leges iam datas quod talis actus elicitus sit acceptandus. Ergo deus talem

actū elicitū acceptat. quia aīns nō potest esse verū sine consequente. et tamen tam aīns q̄ consequens est simpliciter contingens. sicut ista cōsequētia est necessaria petrus est predestinat⁹. ergo saluabit. et tamen tam antecedens q̄ p̄sequens est contingens. Ad argumentū principale dico: q̄ laudabile accipitur multipliciter: vno° p̄ oī natura que bona est. siue sit creata siue increata. sic loquit̄ augustinus 3°. de li. ar. dicens si laudatur rōnalis creatura que facta est: nemo dubitat laudandū eē qui fecit. Aliomō dicitur cui⁹ bonitas ordinat̄ ad aliquē aliū finē: et sic dicitur primo ethicorū q̄ optimorū nō ē laus. Tertiomō dicitur vt opponitur iutili: et sic est aliquod bonum eris in nostra potestate dignū retributione et laude. Et vitū° est vitium existens in nostra potestate dignū increpatione et pena. et de isto dicitur. 3° ethicorū a phō. nullus vtiq̄ increpabit ceco. natura vel ex infinitate vel ex plaga sed magis miserebitur. Eū aut̄ qui ex nimia potatione vel alia incontinentia. oīs vtiq̄ increpabit. eaz̄ aut̄ que circa corpus maliciarū que in nobis increpantur que non in nobis aut̄: non: et sic accipit Aug⁹ 3°. de li. ar. motus quo huc: aut illuc voluntas vertitur nisi voluntarius atq̄ in nostra potestate pot⁹: neq̄ laudandus cum ad superiora: neq̄ vitupādus homo esset cum ad inferiora detorquet. primomō et secūdo charitas est laudabilis. sed nō 3° mō. Nec sumus laudandi ex hoc q̄ deus nobis infundit charitatē que non est in potestate nostra quāuis sumus aliquomō laudabiles si nos disponamus ad recipiendū charitatē. Similiter charitas est laudabilis p̄ quanto est operis meritorii cau

sa et principium.

Questio. iii.

Trum corpus xp̄i incipiens sacramentaliter eē sub sp̄e panis vere mutetur localiter. q̄ nō quia corp⁹ xp̄i oīm locū habet quē pri⁹ habuit. ergo nō mutat locū. Contra. mutari localiter est aliter se habere i loco nunc: q̄ prius. sed corpus xp̄i incipiens eē in altari aliter se habet ad locum nunc q̄ prius. quia mō est in loco hostie consecrate et prius: nō ergo mutat̄ localiter. Adic primo distinguitur de motu locali. 2° ad q̄dem. Circa primum dico. q̄ mutari localiter accipit̄ dupliciter large et stricte. large dicit̄ q̄ corpus vere et realiter existit alicubi. vbi primo nō fuit. nō per mutatōem localem alteri⁹. siue deserat locū priorē siue nō. siue etiaz sit in loco circumscriptione. siue non. Istomō dicimus q̄ si ignis conuertatur in aerem. ita q̄ aer succedat igni in loco: q̄ aer vere mutatur. quia vere est in loco vbi prius non fuit. Stricte autē dicitur aliquid mutari localiter quando aliquod mobile per motum localem deserit vnum locum et acquirit alium. Et sic loquitur philosophus de mutatione locali. Circa fm dico q̄ accipiendo mutari localiter. primomodo sc̄j large: sic corpus xp̄i vere et realiter mutatur localiter. quod probō. primo quia sicut materia non potest recipere nouam formam sine mutatione sui. ita nec corpus potest esse vbi prius non fuit sine mutatione illius corporis: sed corp⁹ xp̄i quando est sub hostia est vbi prius non fuit: ergo mutatur localiter. Nō antez per perditionem loci prioris. sed per ac-

quisitione loci prius non habiti. Preterea ad variationem fundamenti sequitur variatio respectus. sed corpus christi et species panis sunt diversa fundamenta. ergo respectus ubi et presentie sunt diversi in corpore christi et specie panis. Tunc sic illud cui acquiritur respectus mutatur: sed corpus christi est huiusmodi. igitur. Preterea autem corpus christi est in loco hostie immediate vel mediate. si immediate et prius non fuit in illo loco immediate. nec aliud corpus movetur localiter per cuius motum dicitur nunc corpus christi esse in loco hostie. ergo mutatur corpus christi localiter. Si autem sit in loco hostie solum mediate. Contra. omne quod convenit alicui mediante alio cui primo convenit: non convenit illi nisi propter specialem unionem unius ad aliud quam prius non habuit. Exemplum ignis dicitur calefacere. quia calor calefacit cui ista actio primo convenit. et hoc est propter specialem unionem ignis ad calorem que est informatio. Si militer verbum dicitur passum: quia natura humana sibi coniuncta patitur. et nisi esset una unio verbum non diceretur passum: sed corpus christi non aliter unitur illis speciebus quam angelus unitur corpori cui est presens. ergo corpus christi non est in illo loco per speciem: sed immediate. Ideo dico quod extendendo mutari localiter ad esse alicubi realiter postquam fuit alibi: et non per mutationem localem alterius quod dico propter corpus non mutatum aliquo modo in situ: et circumdatum alio aere contingente diversis temporibus: sic corpus christi mutatur localiter quando incipit esse sub hostia sacramentaliter. et illa mutatio est acquisitiva novi loci prius non habiti. Sed accipiendo mutari localiter stricto: sicut accipit pro acquisitione unius

loci et perditione alterius: sic dico quod corpus christi non mutatur localiter per hoc quod incipit esse sacramentaliter sub hostia quod probabo. quasi sic tunc desineret esse in celo. quando incipit esse in altari: quod est hereticum. Preterea si per motum localem proprie dictum inciperet esse sub hostia. tunc simul et semel moveretur oppositis motibus localibus: quia simul celebratur in diversis locis oppositis sursum et deorsum ante et retro. Ad argumentum principale patet per utraque parte ex dictis.

Questio. iiii.

Verum deus potest remittere peccanti culpam et penam sine infusione gratie create. Quod non. quia quilibet est gratus deo vel reprobatus ad eo. sed per peccatum est reprobatus: et per gratiam acceptus. ergo nullus est nec esse potest quin sit in peccato vel in gratia. ergo ex expulsionem unius inferitur formaliter infusio alterius. Contra. hoc facere non includit contradictionem. ergo deus potest hoc facere. Ad istam questionem presupposita distinctione de potentia dei absoluta et ordinata. dico primo quod deus de potentia sua absoluta potest sibi si placet omnem culpam tam actuales quam originales remittere sine infusione gratie create. hoc probabo sic. quatenus deus potest acceptare tanquam dignum vitam eternam sine omni gratia create infusa: illi potest remittere omnem culpam sine omni gratia create: sed deus de potentia sua absoluta si sibi placeret posset peccatorem acceptare ad vitam eternam sine gratia. ergo potest remittere sibi et cetera. Maior et minor patet ex prius dictis. quia eadem ratio probat quod potest peccatorem acceptare sine

Gratia sicut hominem existentem in puris naturalibus. Preterea non videtur contradictio quod deus posset dare alicui peccatori visionem sue essentie in illo instanti in quo dat sibi gratiam. Nec magis est aliqua contradictio, quin in illo instanti in quo potest sibi dare gratiam: potest deus si sibi placeret remittere culpam sine omni gratia creata. potest enim unum de donis suis dare sine altero et unum alteri proponere sicut sibi placet.

Preterea non includit contradictionem peccatorem existere in puris naturalibus et per consequens deus potest hoc facere, sed qui est in puris naturalibus non est in gratia: nec in culpa. ergo non includit contradictionem quod peccatori remittatur culpa sine gratie infusione. Preterea non tantum gratia repugnat culpe: sicut status innocentie, sed non est contradictio quod peccator reducat ad statum innocentie sine infusione gratie. ergo potest deus sibi remittere culpam sine infusione gratie. Preterea non minoris efficacie est potentia dei absoluta super quamcumque creaturam quam virtus activa creata respectu sui effectus: sed virtus activa creata per alterationem: potest se reducere ad pristinum statum. factum de aqua calida que reducit se ad frigiditatem. ergo sine contradictione potuit deus reducere Adam post peccatum ad statum innocentie: et per consequens potuit sibi remittere culpam sine gratia creata. Exemplum est ad hoc. Naz rex potest inimico suo remittere omnem offensam sine omni dono sibi dato et omnem culpam potest sibi remittere. ergo multo magis potest deus hoc facere.

Secundo dico quod deus potest peccatori remittere omnem penam sine gratie

infusione. Quod patet. quia sicut deus instituit penam eternam alicui peccatori infundendam pro peccato mortali sine infusione alicuius positivi. ita potest sibi illam penam et obligationem: et omnem offensam remittere sine cuiuscumque positivi infusione. et per consequens non requiritur ad hoc gratia. Preterea deus potest suspendere inflictionem illius precepti pro peccato usque ad certum tempus manifestum est sine omni infusione gratie. ergo eadem ratione potest suspendere inflictionem illius pene in perpetuum: sine hoc quod infundat aliquam gratiam. et per consequens potest remittere culpam sine gratie infusione. Tertio modo dico quod secundum leges iam ordinatas a deo non potest deus remittere culpam: nec penam sine infusione gratie: et hoc solum potest probari per scripturam sacram.

Ad argumentum principale dico primo quod aliquis potest esse gratus deo de potentia dei absoluta: sine charitate creata sicut patet ex dictis. Secundo dico quod est dare medium. nam homo existens in puris naturalibus nec est gratus deo speciali acceptatione: nec est reprobatus. et ideo deus posset remittere peccatum et reducere ad statum innocentie siue ponere in puris naturalibus.

Questio. v.

Verum aliquid predicetur affirmative de deo quod non est deus. quod non. quia in omni predicatione affirmativa est identitas predicati ad subiectum. Aliter esset propositio falsa. ergo quod non est deus non predicatur de deo. Contra conceptus predicatur de deo: et conceptus non est deus: igitur. Ad questionem dico quod ymiversaliter nullum predicabile de deo est

Deus, quod omne predicabile vel est in scripto vel in voce vel in mente secundum Boetium super primum pyrrhonicarum: sed nullum istorum est deus, ergo etc. Sed contra, nihil predicatur affirmatiue de aliquo nisi sit totaliter idem cum illo. Dictum est de deo predicatur deus, sed de nullo conceptu predicatur deus, ergo etc. Dictum est de deo quod predicatio dicere quod conceptus non est deus qui predicatur de deo: et in quocumque vere predicatur de deo: predicatur de illo conceptu, sed hoc dicitur ista opinio, 8. etc. Propter istas rationes est sciendum quod in omni propositione tam vocali quam mentali quicquid subiicitur nomen: et predicatur pro nomine vel conceptu. Exemplum ut homo est nomen, homo est nominatiui casus quantum ad vocem: ens infinitum est conceptus propositus, ens infinitum est conceptus proprius deo quantum ad conceptum et quandoque subiicitur et predicatur pro re significata. Exemplum ens infinitum est increatum summum bonum est deus et homini. Nunc autem tales regule quicquid predicatur de diffinito et diffinitioe, 2. etc. sicut quicquid predicatur de subiecto et de sua propria passione, et conuerso, et homini sunt intelligende quando termini supponunt significatiue et personaliter. Non autem ut supponunt pro intentione anime, propter quod tales propositiones sunt vere, animal rationale est oratio indicans quidditatem hominis risibile predicatur per se, 2. etc. de homine, et tamen tales sunt falsae: homo est oratio indicans quidditatem hominis, homo per se secundo modo predicatur de homine. Propter quod quicquid predicatur de deo: predicatur de hoc conceptu ens infinitum terminis acceptis significatiue. Et tamen ille conceptus non est deus, sicut quicquid predicatur de deo, predicatur de hoc composito ex duobus nominibus ens infinitum si omnes termini sumantur significatiue quia omne quod est ens infinitum est deus

et omne quod est deus est ens infinitum: et tamen hoc compositum non est deus, et hoc quia in talibus propositionibus conceptus et nomina non supponunt et stant pro nominibus et conceptibus sed pro re quae significant, quod ut dicit philosophus primo ethicorum utimur nominibus pro rebus significatis. Adis superpositis dico ad primum argumentum negando assumptum, nam unum nomen synonymum predicatur de quocumque predicatur reliquum et in vno synonymum non est totaliter idem cum alio, quod nomina synonyma sunt distincta quauis significant omnino idem. Si dicis quod non loqueris de nominibus et conceptibus: sed de re conueniente

Respondendo quod non nego rem significatam pro nomen et conceptum taliter esse, tamen dico quod nec nomen nec conceptus est deus. Ad secundum dico quod deus predicatur de conceptu dei sed non debet sic exerceri: iste conceptus est deus sed sic: deus est deus, ens infinitum est deus, ubi predicatur deus de isto conceptu: non tamen pro conceptu, sed pro re significata per illum conceptum, puta pro ipso deo sicut haec est vera genus predicatur de specie: non tamen sic dicendo species est genus, sed sic homo est animal, ubi predicatur genus de specie non pro specie sed pro significato, puta pro isto homine et pro illo, quod ille homo vere est animal, sic enim dicunt sancti quod quedam nomina predicantur de deo ex tempore: et quedam de singulis personis, sicut dicimus quod deus est creator refugium etc. Tamen nomen non predicatur de deo pro nomine, quia non denotatur quod deus sit hoc nomen creator: sed quod est res cuius est ille conceptus similitudo.

Ad formam dico quod deus vere predicatur de deo. Et quando dicitur quod deus non predicatur de conceptu dei: verum est si supponat pro se: sic dicendo, conceptus dei est deus. Sed

si stat significatiue: tunc conceptus dei pre-
dicatur de deo non in actu signato sed
exercito. Unde tota difficultas et solutio
istius q̄onis stat in illa difficultate logi-
cali de actu signato et exercito et qua alis
patebit. Ad tertium dico q̄ nulla est
contradictio dicere q̄ quicquid predicatur
de deo predicatur de conceptu dei termi-
nis acceptis significatiue: et tamen ille co-
ceptus non est deus. Et hoc quia predica-
tio non debet sic exerceri. conceptus est deus
sed sic ens infinitum est deus ubi accipi-
tur conceptus non p se sed pro deo: cuius
est conceptus: sicut hic non est contradi-
ctio: subiectum non est sua passio: et tam
quicquid vere predicatur de subiecto: ve-
re predicatur de sua passione: eo q̄ sub-
iectum et passio couertuntur. Similiter dif-
finitum non est sua diffinitio: et tamen di-
cimus quicquid predicatur de diffinito
et diffinitioe. et e conuerso et sic de multis.
Ad argumentum principale dico q̄ ad
veritatem propositionis affirmatiue non re-
quiritur nisi idēitas rei significate p sub-
iectum et predicatum. et hoc sufficit ad eius
veritatem: et sic est in proposito.

Questio. vi.

¶ **T**rum cognitio intuitiua potest esse
de deo obiecto non existente. Sed
non quia contradictio est q̄ vi-
sio est et nihil videatur. ergo contradictio
est q̄ visio est et obiectum visum non sit.

Contra. visio est qualitas absoluta
distincta ab obiecto. ergo potest sine tradi-
tione fieri sine obiecto. In ista que-
stione pono duas conclusiones. Prima
est q̄ cognitio intuitiua potest esse per po-
tentiam diuinam de obiecto non existente.
quod probabo per articulum fidei. Credo in
deum patrem omnipotentem. q̄ sic intelli-

go quodlibet est diuine potentie attribu-
endum. quod manifestam contradictionem non
includit: sed istud fieri a deo non includit
contradictionem. ergo etc. Preterea in
illo articulo fundatur illa propositio famo-
sa theologorum. quicquid deus producit me-
diantibus causis secundis. potest imme-
diate sine illis producere et conseruare.
Tunc arguo sic. omnem effectum in quem
potest deus mediante causa secunda: po-
test immediate per se. sed in noticiam in-
tuitiuam potest deus mediante obiecto. igitur
potest in eam immediate per se. Preterea
omnis res absoluta distincta loco et subiecto
ab alia re absoluta. potest per diuinam poten-
tiam existere alia re absoluta destructa: sicut
visio stelle tam sensitua quam intellectiua: et ob-
iectum sunt huiusmodi. ergo etc. Et si di-
cat q̄ secundum istam opinionem sequitur q̄ de-
us potest videri intuitiue et beatifice non
exhibita sua presentia actuali in ratione
obiecti actualiter presentis ipsi intellectui
quod falsum est. Respondeo q̄ hic non est
bona similitudo arguendo q̄ deus potest fa-
cere talem visionem sine obiecto creato
a quo non dependet illa visio nisi tanquam a
causa secunda. ergo potest videri intuitiue
et beatifice obiectum a quo obiecto de-
pendet illa visio sicut a causa prima. nam
quauis secundum doctores deus possit
facere effectus proprios causarum secun-
dary sine illis. non tamen potest aliquem
effectum facere sine causa prima. Unde
sicut non est possibile q̄ color causet visi-
onem suam in oculo nisi sit actualiter pre-
sens: ita non est possibile q̄ deus causet
visionem in intellectu. nisi exhibita sua
actuali presentia. Secunda conclusio
est q̄ cognitio intuitiua non potest
naturaliter causari: nec conseruari ob-
iecto non existente. Cuius ratio est

qz effectus realis: nec pōt cōsertari nec
pduci de non eē ad eē ab illo qd̄ nihil ē
z per p̄ns naturalr loquendo requirit
tam cām pducentem q̄ p̄servantē existe
re. Et si dicatur si q̄ videat solē z p̄ in
tret obscurū locum: apparz sibi qz videt
solem in eodē situ z eadē magnitudine
ḡo visio soluz remanet ipso absente. z ea
dem rōne remanēt ipso non existēte.

It̄ideo qz non manet visio solis sed
manet aliqua qualitas vel parua lux i/
pressa oculo. z illa qualitas videt z si in
tellectus formet talem ppōnem lux vi/
detur in eodē situ z assentiāt: decipit pp̄
ter illam qualitātē imp̄ssaz visui. Ad
argumentū principale dico qz p̄dictio ē
qz visio sit. z tñ illud quod videt nō sit in
effectu nec eē possit. ideo p̄radictio ē qz
chymera videat intuitiue. sed nō est con
tradictio qz illud qd̄ videt nihil sit in a/
ctu extra cām suam: dū mō possit eē i ef
fectu. vel aliqn̄ fuerit in rerū natura. z
sic est in p̄posito. vnde d̄us ab eterno vi
dit oēs res factibiles z tñ tunc nulle fu
erunt.

Questio vii.

v Trum eēntia dīna vt in p̄re ē
incōpossibilis filio. qz sic. qz pat̄
est incōpossibilis filio. ḡo p̄na pa
tet. qz oīno idem sunt. Contra redū
plicatiua infert suā p̄iacentē sicut seg/
tur homo inq̄stum aīal est sensibilis. ḡo
hō est sensibilis. x̄ps inquantū homo est
passus. ergo x̄ps est passus. ergo simlr se
quitur eēntia vt in patre est incōpossibi
lis filio. ergo ē incōpossibilis filio qd̄ est
falsum fm̄ oēs. ergo r̄c. Ad q̄ōnez di
co qz eēntia dīna vt in patre nō est incō
possibilis filio: immo ista est simplr ne/
ganda. Qd̄ p̄bo. primo sic. oīne incōpos

sibile alicuī non est ip̄m: si ergo eēntia est
vt in patre incōpossibilis filio: eēntia vt
in patre nō est filio. z ita eēntia dīna a/
liquo° non est filius: z p̄ p̄ns filius ali/
quo mō non est eēntia. z ita sequitur qz
filius aliquo° non est de°. Adretea
si eēntia vt in p̄re est incōpossibilis filio
eēntia vt in p̄re ē distigubilis a filio. cō/
sequēs est falsum. ḡo z an̄s. p̄na patet. qz
si eēntia vt in patre distiguit a filio. pos
set concedi qz eēntia vt in patre genera
ret filium. qz non p̄pter aliud negat eēn
tiam generare filii. nisi qz eēntia est fili
us z nō distiguitur ab eo. Adretea
a ppōne reduplicatiua ad suam p̄iacen
tē est p̄na bona: sicut sequit. x̄ps fm̄ qz ē
homo est passus. ergo x̄ps est passus ḡo
simlr ista p̄na est bona. eēntia vt in p̄re
est incōpossibilis filio. ergo eēntia ē in
cōpossibilis filio. p̄ns est falsum. ḡo z an
tecedens. Adretea argueudo a def/
minabili cū determinatione nō distrahē
te nec diminuentē sumpto ad ip̄m per se
sumptum est bona p̄na. 2° p̄yarmenias
sed reduplicatio nō est determinatio di/
strahens nec diminuens: sed magis deno
tat cām inherētie p̄dicati ad subiectum.
ergo sequitur eēntia vt in p̄re r̄c. Si dicat
qz reduplicatio est determina° p̄bens. iō
non sequit. Contra determi° p̄rahens n̄
impedit talem p̄nam sed magis p̄mouz
sicut inductive p̄z. qz sequitur hō albus
est aīal. ergo hō est aīal. Si dicat qz
non sequitur negative. sicut nō seq̄t for.
non est hō albus. ergo non est hō: nunc
aut̄ ista est virtualr negativa eēntia vt i
patre est incōpossibilis filio. Contra.
semper argueudo a determiabili sumpto
cum determinatione contrahente ad de
terminabile per se sumptum affirmatiue
z negative est bona consequentia dūmō

Determinatio p̄trahens p̄cedat negatiōem
posita t̄m p̄stantia s̄bicti. sicut ista p̄na ē
bona. hō albus currit. ḡo hō currit. ita
sequitur negative hō albus nō currit. er
go hō non currit. s̄ in ista p̄pōne eēntia
vt in p̄re est incōpossibilis filio ista d̄ter
minatio p̄trahens p̄cedit negatiōem iclu
saz in hoc vocabulo incōpossibile. ergo
est p̄na bona: et ita patet q̄ in ista negati
ua illa reduplicatio non t̄m dicit modū
quo eēntia h̄etur a patre. sed dicit q̄ es/
sentia put est in p̄re est incōpossibilis fi
lio. et sic distinguit a filio q̄d est falsum.
Sed p̄ eēntia vt est in p̄re dicit modum
quo eēntia h̄etur a patre qui mod⁹ ha
bēdi nō est in filio. ergo. **Drete** hic
est fallacia p̄ns a destructione inferior
ris: eēntia vt in patre est incōpossibilis
filio. ergo eēntia est incōpossibilis filio.

Ad primū illorum dico q̄ si ista redu
plicatio vt in p̄re t̄m dicit modū quo es/
sentia diuina habetur a p̄re p̄pter q̄d ista
est vera eēntia vt in p̄re est incōpossibil
filio eadem rōne hec eēt vera eēntia vt
in filio est incōpossibilis patri. et per cō
sequēs hec eēt vera eēntia vt in patre ē
incōpossibilis eēntie vt in filio. ex quo se
quit q̄ eēntia eēt duplata et triplata q̄d
est absurdum. Ideo dico q̄d nō dicit tā
tū modum quo eēntia h̄etur a patre. sed
dicit q̄ eēntia put est in patre est incom
possibil' filio et q̄ vt sic distinguit a filio.

Ad 2^m dico q̄ nō est fallacia p̄ns:
q̄ in ista p̄na non destruitur nisi precise
illud q̄d sequitur hāc dictōem incōpossi
bile. q̄ negatio nō negat illud q̄d p̄cece/
dit. sed t̄m quod sequit' ly incōpossibile.
modo in ante non est inferius ad illud
q̄d sequitur eandē dictōem in p̄sequente
q̄d nihil sequitur in antecedēte neq̄ i cō

sequente nisi filio: sicut manifeste patz. et
go hic nō arguitur a destructōe inferior
ris. Ad argumentū p̄ncipale dico q̄
inter patrem et essentiam est talis non idē
titas q̄ eēntia est tres res et pater non iō
p̄sequentia non valet.

Questio. viii.

Trum similitudo vel dissimilitudo
sit aliqua res p̄ua distincta a re/
bus absolutis. q̄ sic. q̄ impossibi
le est aliqd trāssire de contradictorio in
p̄trictorium nisi p̄ aliquā mutationē:
sed soz. alb⁹ primo non ē similis: post fit
similis. ḡo fortes mutatur nō ad absolu
tū per positū. ergo ad relationem. **Cō**
tra. illa que per nullā potentiam p̄nt se/
parari ab inuicem non sunt realiter disti
cta. sed similitudo p̄ nullam potentia pō
test separari a duabus albedinib⁹. q̄ con/
tradictio est q̄ duo sint eque alba. et ta
mē non sint similia. Ad q̄onem dico q̄
nō. **Q̄d** p̄bo multipliciter. primo sic om
nis res realiter distincta ab alia quarū
neutra est p̄s alterius pōt perfecte intel
ligi alia re non intellecta. s̄ possibile ē in
telligere similitudinem sine alia re. ergo
et c̄ maior patet q̄ intellectus vni⁹ rei to
taliter disperat: et localiter distincte ab
alia re. non plus depēdet ab intellectu
alterius q̄ intellectio effect⁹ depēdet ab
intellectione cause sue eēntialis: sed illud
q̄d est effectus pōt perfecte intelligi nō i
tellecta sua cā. maior p̄batur etiā q̄ si in
tellectio vnius rei depēdet eēntial' ab in
tellectione alterius. vel hoc erit quia sūt
idem realiter. vel q̄ vnum dependet eēn
tialiter ab alio. vel quia vni⁹ necessario co
existit aliud. **Primum** non datur nec se
cundum pōt dari. quia essentialius depē

det quelibet creatura absoluta a deo. q̄
vna relatio dependet ab alia. Et tñ crea-
tura p̄t perfecte intelligi non intellecto
deo. sicut p̄t perfecte videri oculo cor-
porali non viso deo. Nec tertium potest
dari qz eque necessario creatura absolu-
ta coerigit deū sicut vna similitudo aliā
z tñ vna creatura p̄t intelligi nō intelle-
cto deo. Confirmatur qz iste similitu-
dines sepantur q̄tum ad subiecta. qz v̄
est hic z alia non. ergo p̄t separatim in-
telligi. Mirabile enim eēt si angelus nō
posset videre similitudinem in albedine
existente hic: nisi videat similitudinē que
est rome. Minor pbatur qz si vna p̄t i-
telligi sine alia. p̄t tunc intellectus euidē-
ter scire qz sor. est similis. z tamē dubita-
re z ignorat an sit alicui alii similis p̄ns
ē s̄m p̄na patet. quia si deus crearet vnū
angelum qui prima cognitione sua vide-
ret sortem z similitudinem in eo. z nullā
aliā rem: ille euidenter sciret istam pro-
positionem sortes est similis sicut videns
sortem z albedinem: scit euidenter qz sor-
tes est albus. z tamen dubitat vtruz sor-
tes sit alicui similis. quia aliā similitudi-
nem nunq̄ vidit. nec potest hoc scire per
discursum. quia per positum ista visio est
prima cognitio eius. z nunq̄ prius intel-
lerit nec intuitive nec abstractiue aliquā
aliā rem. ergo. Secundo arguo. sic.
Sit creatura magis distans distantia. vl-
tra quam non potest agere. fiant ergo
corpora duo. vnum album. z aliud ni-
grum per potentiam diuinā tantuz di-
stantia qz omne agens presens vni est in
sufficienter approximatum ad causan-
dum quencunqz effectum in alio si tunc
per potentiam diuinā aliquod agens
productuum albedinis debite appropi-

matum corpori nigro causabit albedinē
in illo nihil causando in alio corpore al-
bo. quia respectu illius improportiona-
biliter distat. z per consequens illa duo
erunt alba z similia sine omni similitudi-
ne distincta ab eis. Et si dicat qz propo-
sitis assumpta de certa distantia in actio-
ne. cāt veritatem de absolutis z non de
respectiuis. Contra. tunc sequitur qz
si deus faceret mille mundos. z vnum a-
gens causaret albedinem in vno. qz cau-
saret similitudinem in mille mundis. quia
in quolibet potest esse aliquod album.

Tertio sic deus potest facere omne ab-
solutum prius sine omni posteriori. ergo
potest facere duo absoluta alba sine om-
ni posteriori similitudine. z tamen illa e-
runt similia. ergo similitudo non est talis
res media. Et si dicat qz erunt similia
non tamen per similitudinem. Contra
si similitudo sit alia res ab absolutis. tūc
similitudo z simile se habebunt sicut al-
bedo z album. z per consequens sicut im-
possibile est aliqua esse album sine al-
bedine: ita esse simile sine similitudine.
Similiter si sint similia s̄m similitudinē fru-
stra ponitur similitudo media. Quar-
to sic arguo sicut contradictio dicta de a-
liquibus est via concludendi distinctio-
nem: ita impossibilitas recipiendi predi-
cationem contradictoriorum pertinentium
ad esse. est via concludendi identitatem
illoz sed similitudo sortis ad platonē
non potest esse sine similitudine platonis
ad sortem. Nec econuerso sine contradi-
ctione. ergo ista similitudo est realiter il-
la. sed similitudo sortis ad platonem non
est subiectiue in platone. ergo nec simili-
tudo platonis ad sortem est subiectiue
in platone. quia eadē est: nec est subiectiue

in forte: manifestū est. ergo nullibi est subiectiue. ergo nō est talis parua res. Si dicat q̄ v^a nō pōt eē sine alia. nō pp̄ idētitatem sed q̄ sunt simul vera. Cōtra. qd̄ intelligis per eē simul vera. aut q̄ contradictio est q̄ vna sit sine alia. et ita cōtradictio est q̄ vna sit sine alia. et ita cōtradictio est creaturam eē sine relatōe ad d̄um: et per hoc p̄batur idētitas illozum. aut intelligis q̄ neutrum depēdet ab a^o et sic nō sunt iste due similitudines s̄ natura: q̄ a se mutuo dependet. Aut intelligis q̄ sunt eque p̄fecte et tunc paternitas et filiatio nō sunt sim̄ natura. q̄ cū sint alterius rōnis s̄m eos vna erit perfectior alia. Quidō si sit talis parua res aut erit diuisibilis aut indissibilis. Si primo mō sic erit q̄sta: sicut albedo. Si scōdo mō tunc est tota in tota albedine. et tota in qualibet pte. cū quelibet pars sit sim̄ et tunc si vna pars albedinis cū sua similitudine annihilaretur per potentā diuiaz. ad huc manet eadem similitudo numero in alia parte. quod est absurdum. S̄z p̄. nihil est idem realr̄ alicui sine quo potest naturalr̄ eē sine contradictione. sed albedo pōt manere sine contradictione sine similitudine sicut patet manifeste. ergo.

Præterea fortis albus similis est pl. albo et dissimilis est hōi nigro. si ergo dissimilitudo eēt eadem cū fundamento. similitudo et dissimilitudo essent eedem res. et ita nō eēt distincte relatōes. Ad primū pōt dici rōnabiliter q̄ albedo pōt manere sine similitudine. sed due albedines nō p̄nt sine similitudine esse. q̄ similitudo supponit p̄ duobus s̄ilibus iunctim acceptis sicut nomen numerale. Et iō. licet v^a albedo p̄ se nō sit similitudo. tñ due albedines sunt similitudo. s̄c̄ fort. si ē duo s̄z fort. et pl. sunt duo. Alr̄ potest dici q̄ similitudo est q̄

dam conceptus significans duo alba cōiunctim de quibus tñ nō p̄dicat affirmatiue et ille conceptus nō est idem cū albedine. Et si dicat q̄ similitudo ē in h^o albo sed aliud album nō est in hoc albo ergo similitudo importat aliud q̄ hoc album. et illud album. R̄ n̄deo q̄ pp̄rie loquendo nō est concedendū q̄ similitudo sit in hoc albo. sicut nec p̄ceptus in hoc ligno albo. Vnde illud argumentū equaliter p̄bat q̄ creatio actio sit a^o res a deo et creatura. q̄ nō plus pōt hoc album eē sine similitudine q̄ deus pōt eē creans sine creatione. Et ita realr̄ deus ē creans et p̄t n̄ eē creans sicut h^o albū ē sim̄le et p̄t nō eē s̄le. Et ideo sicut creatio actio n̄ est in deo realiter. q̄ tunc aliquis h̄ret ī se qd̄ nō h̄uit ante mundi creationem: quod falsum est. eodem^o pp̄rie loquēdo similitudo nō est in albo. Et sicut concedit q̄ deus realr̄ est creatiuus et creans. q̄nis creatio nō est realr̄ in deo: ita concedo q̄ hoc album est realiter simile quibus similitudo nō sit realr̄ in hoc albo et per hoc patet ad scōm. Ad p̄ncipi/paledico q̄ ille transitus saluatur p̄ hoc solum q̄ fit vnū aliud albū q̄ prius nō erat album. Non per aduentum alicuius rei in pri^o albo sicut per solam p̄ductionem creature d̄i nunc de^o creans et prius non. Vnde laici nihil intelligētes de relationibus. ita indubitanter dicunt duos hoīes albos eē similes: sicut dicūt eos eē albos: qd̄ nō eēt verum. si similitudo eēt quedam res pua de qua laic^o nihil intelligeret.

Questio. ix.

v Trum equalitas vel inequalitas sit res distincta a reb^o absolutis. Qd̄ sic. q̄ p̄ria nō sunt id

inter se nec alicui alteri sed equalitas et
 inequalitas sunt contraria. ergo non sunt
 idem inter se nec cum absolutis non contraria
 tur. Contra quando propositio verificatur
 per rebus si due res sufficiant ad eius ve
 ritatem non est ponenda 3^a. sed hec propositio qua
 titates sunt equales et hmoi verificantur
 per rebus et due quantitates sufficiunt ad eius
 veritatem. ergo etc. Ad questionem dico
 quod nec equalitas nec inequalitas est res
 distincta a rebus absolutis. quod probo
 per rationem scilicet per quam tenet quod relatio crea
 ture ad deum non sit res distincta a creatu
 ra absoluta. Et arguo sic. illa que pro
 prie insunt aliquibus sine quibus illa non
 possunt esse sine contradictione: sunt eadem
 realiter cum illis. sed due equalita
 tes insunt realiter duabus equalitatibus
 quantitatibus et contradictio est illas quantita
 tes esse equales sine illis equalitatibus.
 ergo. Maiorem probo dupliciter primo sic.
 qua ratione illud quod proprie inest alicui:
 sine quo illud non potest esse sine contradi
 ctione est idem sibi: eadem ratione illa que pro
 prie insunt aliquibus sine quibus non pos
 sunt esse sine contradictione: sunt eadem
 realiter cum illis. quia sicut deus potest
 facere prius sine posteriori: ita potest fa
 cere priora sine posterioribus. Secun
 do probo maiorem sicut scilicet. quia si iste due
 quantitates non possunt simul manere si
 ne equalitate. aut hoc est quia illa equali
 tas est prius natura quam ille quantitates aut
 simul natura. aut propter ydeptitatem: sed equa
 litas non est prior quantitate absoluta nec
 simul natura sed omnes ergo hoc est propter yde
 ptitatem equalitatis cum illis quantitatibus.
 Ita quod ista propositio sit vera iste due quantitates
 sunt equalitates. Minor probatur. quia
 manifesta contradictio est quod due quan
 titates sint primo equales et post inequa

les non mutata secundum locum. nec secundum augmen
 tum vel decrementum nec secundum totum nec secundum
 partem. ita quod nihil auferatur vel addatur
 uni nec alteri. quia impossibile est quod fiat
 talis transitus de contradic^o in contradic^o
 sine omni mutatione. ergo equalitas non
 est distincta ab illis quantitatibus. Secun
 do arguo sic. si equalitas sit talis res. di
 stincta ab illis quantitatibus aut est diui
 sibilis aut indivisibilis. si indivisibilis erit
 tota in tota quantitate et tota in qualibet
 parte quantitates. quia non est subiective in ali
 quo indivisibili. Ex quo sequuntur mul
 ta absurda. primum quod quelibet pars qua
 titatis sit equalis toti: quia quelibet pars
 habet in se illam equalitatem. secundum quod cum
 cunq; corpori totum est equalis et eidez
 corpori quelibet pars alterius quantitates
 est equalis. Tertium quod equalitas in
 una parte potest manere per potentias
 dei ipsa in alia parte destructa. Si autem
 sit diuisibilis et ex extensa: ita quod tota sit in
 in tota quantitate et pars in parte: cum
 componitur ex partibus eiusdem ratio
 nis. adhuc quelibet pars erit equalis al
 teri. et ita minima pars erit equalis ma
 xime quod est absurdum. Ad principalem dico quod sicut prius dictum est in alio
 quolibet quod equalitas et inequalitas sunt
 incompleta opposita non contrarie. sed
 relative. Et ideo non possunt de eodem
 et respectu eiusdem et secundum idem: verifica
 ri. Et ista incompleta siue sint voces: si
 ue conceptus: non sunt idem inter se:
 nec cum re extra absoluta: sed tantum
 significant res absolutas diversimode.
 et nullas res distinctas a rebus absolu
 tis significant.

Questio. x.

Trum duplicitas et dimidie

tas sint res distincte a rebus absolutis
q̄ sic. quia si essent eadē cum fundamen-
to: tunc sicut ad quantitatem est motus au-
gmentationis. ita eēt motus ad duplici-
tatem. Contra. plaritas non est ponē-
da sine necessitate sed hic non est necessi-
tas. quia oīa possunt saluari per conce-
ptus relativos ergo rē. Ad questio-
nem dico q̄ non. q̄ p̄bo primo sic. Si
duplicitas sit alia res: aut ē divisibilis. aut
indivisibilis. si indivisibilis q̄ro de subiecto ei⁹
p̄. aut est divisibile aut indivisibile. nō
primo manifestū est. Nec scō. quia
nullū accidens indivisibile pōt esse pri-
mo in subiecto divisibili. Tum quia si
sit indivisibile. oportet q̄ totū sit in toto:
et totū in qualibet parte sicut aīa intellec-
tiva que est indivisibilis est tota in to-
to. rē. Et tunc sequitur q̄ quelibet ps
dupli est dupla vere respectu eiusdē: cū
in quocunq; est subiective aliqua for-
ma: illud p̄t vere denotari a tali forma
sicut in quocunq; est albedo: illud pōt
vere dici album. et tunc sequitur q̄ aliq̄
pars respectu eiusdē erit dupla et mior
simul. Si autē sit accidēs divisibile que-
ro de partibus ei⁹ aut sunt similes. aut
sunt dissimiles. si primo mō tunc pueni-
unt in nomie et in diffinitione totius: et
sic quelibet pars duplicitatis erit duple-
itas. et per consequens quelibet pars
erit dupla ad illud totum et quelibet ps
ptis erit dupla sicut totum. Si sint par-
tes dissimiles et alterius rōis tunc disti-
guntur specie: et per consequens si com-
ponant vnam rem vna pars erit poten-
tia et alia actus vel vna pars ma^a et a^a
forma. sed quando potentia et actus fa-
ciunt vnum. non distant sicutualiter. ergo
ille partes duplicitatis non distant situa-

liter. Et ita non componerent aliquam
formam extensam. quia in qualibz par-
te eēt omēs ille partes que faciūt v/
nam duplicitatem. et ita adhuc quelibz
pars dupli esset dupla. Secundo sic. si
duplicitas sit alia res ab absolutis: tūc
sequitur q̄ in quanto duplo erūt infini-
te res parue quarum quelibet differt
specie ab alia. quia si vnum corpus sit
duplum respectu alterius: tota duplei-
tas erit toto duplo tunc: sicut totum cor-
pus est duplum respectu illius corpo-
ris: ita medietas eius est sibi equalis. et
quarta pars eius erit sibi dimidia res-
pectu illius corporis: et sic quelibet pars
eius eiusdem proportionis corporis du-
pli. habet aliquem respectum ad illud
corpus respectu cuius totum est duplū
et nulla pars habet eandem pportōem
ad illud corpus cum alia. imo oēs sunt
alterius sp̄i. Et per consequens erunt
infinite res alterius sp̄i in isto duplo si-
cut partes proportionales sunt infinite.
Si dicat q̄ duplicitas est in toto du-
plo: et in nulla eius parte. nec fm se totā
nec fm aliquam sui partem. Contra.
non est ymaginabile q̄ aliquod accidēs
informet suū subiectū est tamen vey q̄
nec totum illud accidens nec aliqua ei⁹
pars sit in aliqua parte subiecti. Ter-
tio sic. istud lignum est duplum ad suam
medietatem. tunc sic qua ratione illa du-
plicitas est alia res a ligno duplo: eadē
rōne illa relatio qua illud lignum ex-
dit medietatem sue medietatis erit alia
res existens in illo ligno. et similiter eadē
rōne relatio eius ad quamlibet medietate
tem eiusdem medietatis cum ergo in ta-
li ligno sint partes pportionales infini-
te. et non est eadem pportio ligni ad q̄s/

eunq; duas partes illarum partium. fe-
 quitur q; in illo ligno erunt relationes
 infinite distincte sp̄e. Si dicat q; par-
 tes ligni sunt infinite in potentia. nec iō
 relationes ille sunt actu infinite. Cō-
 tra ille partes sunt in re natura ali-
 ter ens componeretur ex non ente. ergo
 ēē. Preterea hoc lignum realiter est
 duplum ad suam medietatem. ergo in
 hoc ligno est realiter et actualiter rela-
 tio duplicitatis ad suam medietatem. s;̄
 non plus est vna pars in actu q̄ alia cū
 omnes partes sint simul: ergo quelibet
 alia pars est in actu. ergo ad quamlibet
 est relatio realis et actualis. et ille partes
 sunt infinite. Ad principale dico. q;̄
 pbat oppositum. quia si duplicitas esset
 alia res ab absolutis tunc ad illam rez
 esset pprie mutatio q; falsum est. quia
 lignum non duplum. potest fieri duplū
 per solum motum localem vel aliā mu-
 tationem diuidi. Similiter dico: q;̄
 relatio non habet fundamentum. Nec
 illud vocabulum fundamentum relati-
 onis inuenitur in philosophia Aristote-
 lis. nec est nomen philosophicum.

Questio. xi.

Trum diuersitas vel distinc-
 tio vel ydemptitas sit alia res
 ab absolutis. q; sic. quia si es-
 sent eodem cum absolutis: cum absolu-
 ta sint in diuersis predicamentis. quia a-
 liqua diuersa sunt in genere substantie.
 aliqua in genere qualitatē. tunc rela-
 tio diuersitatis ēē in diuersis predicamē-
 tis: et ita n̄ esset in genere relationis. qd̄
 falsum est. Contra idem et diuersum

sunt passionēs immediate consequentes
 rem. ergo omne idem alicui seipso est id
 et similiter diuersum. Nec requiritur a-
 liqua res media. Ad questionem di-
 co primo q; non. quod probō primo sic.
 Si diuersitas sit alia res a rebus absolu-
 tis. ergo illa diuersitas distinguit ab abso-
 luto a quo est diuersa res. et per conse-
 quens realiter refertur ad illam rem ab-
 solutam ergo alia relatione. et per conse-
 quens illa relatio secunda realiter est di-
 uersa a prima relatione. ergo per aliam
 relationem et sic de tertia et in infinitum
 ita q; in qualibet re erunt res infinite re-
 aliter distincte. Si dicis quelibet relatio
 seipsa refertur ad fundamentum. quia
 non potest fieri relatio sine fundamento
 absq; contradictione ergo est eadez sibi.

Contra primo arguo sic. vbiq; sunt
 distincti termini aliquarum relatio-
 num ibi sunt distincte relationes. quia
 vnius relationis est primo vnus termi-
 nus. sed similitudinis in sorte terminus
 est albedo in plato. terminus autem isti-
 us alietatis qua similitudo est alia a fū-
 damento: est fundamentus similitudis ē
 sorte. puta alb^o in sorte g^o sicut i^o for. et
 sua alietas a fundamēto realit̄ distingi-
 tur. Preterea si sortes est idem et si-
 milis platoni per talem rem mediam et
 econuerso. ergo similitudo et ydemp-
 titas sortis est idem et similis alteri simi-
 litudini et ydemptitati. Et eadem ratio-
 ne illa secunda similitudo et ydemptitas
 sortis est idem et similis alteri similitudi-
 ni et ydemptitati. et erit processus in infi-
 nitum. si dicat q; est status in secundo.
 quia si sortes sit idem pla. ydemptitate
 mutua sit ydemptitas sortis ad plato. a
 ydemptitas autem pla. ad for. b. tunc

sic a. differt a sorte. quia sortes potest esse sine a. eo quod sortes potest esse sine pla. qui est terminus a. tamen iste due ydeptitates sunt eadem inter se seipis et non per aliam ydeptitatem. et hoc quia a. non potest esse sine b. sine contradictione cum sint simul natura. et per consequens a. non potest esse sine contradictione nisi tam fundamentum quam terminus sine ydeptitatis per quam est eadem b. sit. et per consequens a. et sua ydeptitas ad b. sunt eadem relatio. et ita est de b. et sua ydeptitate ad a. Contra. quibus ydeptitas sortis ad pla. non possit esse sine ydeptitate pla. ad sortem. que sunt a. et b. tamen ydeptitas sortis ad pla. potest esse sine ydeptitate. Io. ad paulum. ergo ydeptitas sortis ad pla. differt realiter ab ydeptitate. Io. ad paulum. propter separabilitatem illorum. tunc arguo quando aliqua sunt eiusdem rationis si aliquid illorum refertur ad aliud totaliter distinctum et eiusdem rationis: cum eo distincta relatione illud idem refertur ad aliud totaliter distinctum distincta relatione et eiusdem rationis. sed omnes ydeptitates iste sunt eiusdem rationis: ergo si a. refertur ad ydeptitatem io. ad paulum. distincta relatione eadem ratione a. refertur ad b. distincta relatione ydeptitatis. Et ita potest probari in continuis ubi sunt partes: et termini in infinitum acceptabiles etiam distincte quod nec est status in 2°. nec in 3° nec in quarto. Preterea si sortes distinguitur realiter ab a. accipio illam aliam realem qua sortes est alius ab a. tunc arguo sortes potest esse sine illa alietate reali: et potest esse sine termino suo ergo distinguitur realiter ab illa alietate. et per consequens alietas erit una res parva media inter sortem et a. Et eodem modo potest argui de illa alietate. et sic in infinitum
Si dicat quod quibus illa alietas realiter

distinguitur a sorte. non tamen ab a. quia a. non potest esse sine illa alietate. et ita erit statim secundo. Contra. quibus relatio possit esse eadem cum fundamento secundum alios quos: non tamen cum termino: sed a. est terminus illius alietatis ergo etc. Preterea arguo per principium sco. ubi prius quod uniformiter dicitur de omni respectu eiusdem termini. vel accidit omni vel nulli. quia si alicui accideret. pari ratione et alteri. Exemplum si relatio effectus ad causam primam accideret lapidi pari ratione illi relatio cum sit quidam effectus dei haberet aliam relationem ad deum et sic in infinitum. sed relatio ydeptitatis communis omnibus ydeptitatibus eiusdem rationis uniformiter dicitur de omni alia ydeptitate respectu a. ergo vel accidit sibi vel nulli: sed certum est quod alicui accidit. puta ydeptitati disparate sicut prius argutum est. ergo omnis ydeptitas alia ab a. est eadem a. per aliam ydeptitatem sibi additam. Si dicat quod ydeptitas uniformiter non convenit omnibus ydeptitatibus ad a. quia disparata ydeptitas est eadem a. per distinctam ydeptitatem: quia potest esse sine a. sed ydeptitas opposita seipsa est eadem. quia non potest esse sine alia
Contra. ita potest dici ad rationem sco. quia relatio effectus ad primam causam non uniformiter convenit omni creature. quia convenit creature absolute mediante relatione distincta. sed relationi convenit per se sine tali relatione media. Ad argumentum principale dico. quod esse in predicamento dupliciter accipitur ut prius dictum est. unum modo sic. quod de pronomine demonstrante ipsius vere predicatur illud predicamentum et sic relatio est in genere qualitatis: vel

substantie. Aliomodo sic q̄ de illo signi-
ficatiue sumpto. predicatur predicamē-
tum significatiue sumptum. ⁊ sic ille re-
lationes sunt in genere relationis. ⁊ for-
te etiam in aliis generibus. nec est hoc
magnum inconueniens.

Questio. xii.

Trum relatio causalitatis ef-
fectiue sit alia res ab absolu-
tis. q̄ sic. quia illud quod ac-
cidit alicui non est idem cum eo. sed re-
spectus efficientie est huiusmodi. quia
ad sensum patet q̄ aliquando ignis effi-
cit ignem ⁊ aliquando non. Prete-
rea quando propositio verificatur pro-
rebus si due non sufficiant oportet po-
nere tertiam. sed ista propositio intellec-
tus causat effectiue intellectionem in se
est huiusmodi. ⁊ tamen ad veritatē ei⁹
non sufficiunt intellectus ⁊ intellectio.
quia possunt fieri a solo deo. ergo oportet
ponere respectum causalitatis. Cō-
tra si sic. omne agens in agendo mutare-
tur quod est falsum. Ad questionem
dico breuiter q̄ non. q̄ probo primo sic.
si produc⁹ actiua sit alia res aut est prior
ipso effectū producto: vel simul na⁹ vel
posterior. Non primomō. quia relatio
si sit alia res essentialiter dependet tam
a fundamento q̄ a termino. ⁊ per conse-
quens neutro est prior natura. Effect⁹
autem productus est terminus istius p-
ductionis actiue ergo non est prior na-
tura eo. Preterea relationes sunt si-
mil' natura cuiusmōi sunt respect⁹ effec-
tus ⁊ cause: sed respectus effectus non
est prior natura ipso effectū. ⁊ eodem-
modo probatur q̄ respectus cause ad
effectum non est simul natura cuz effec-
tu. Nec est posterior. quia tunc prius

natura esset effectus in reꝝ natura: q̄
produceretur. ⁊ ita effectus in primo in-
stanti nature in quo fm modum loquē-
di aliorum esset effectus non esset pro-
ductus ⁊ certus est q̄ nihil produciunt
de nouo postq̄ est ergo nunq̄ effectus
produceretur de nouo q̄ absurdum est

Preterea suppono ista duo funda-
menta vera etiam fm alios. Primum
ē. q̄ respect⁹ ē eēntialiter posterior suo
fundamēto ⁊ termino. 1° est q̄ respect⁹
mutui sunt siml' natura ⁊ intellectu. Ex
primo fundamento arguo sic. effect⁹ p-
ductus est fundamentum vel terminus
cuiuslibet respectus qui est inter causā
⁊ effectum quia est fundamentus res-
pectus effectus ad causam ⁊ terminus re-
spectus cause ad effectum ergo. isti re-
spectus mutui sunt posteriores natura
tam causa quam effectū. Ex secundo
fundamento arguo sic respectus mutui
sunt simul natura ⁊ intellectu. ergo q̄
quid est prius natura vno illorum est
prius alio. sed effectus est prior res-
pectu fundamento in eo ergo est prior re-
spectu fundamento in causa. 2° pri-
cipaliter ar⁹. quia si causalitas esset ta-
lis parua res: tunc quodlibet agens cre-
atum quodcumq̄ ageret necessario
mutaretur ad rem positiuam. Et ita q̄n-
cumq̄ sol calefaceret ista inferiora: reci-
peret tot res nouas quot calefaceret. et
tunc si calefaciat lignum cum in ligno
sint infinite partes calefacte. infinite ta-
les res reciperentur in sole. Et si dicat:
q̄ sicut lignum habet infinitas partes
tantum in potentia: ita relatio ē vna res
extensa in sole habens infinitas partes
eiusdem pportionis tantum in potētia

Contra possibile est q̄ pua pars so-
lis agat in aliquod totum passum acci-

plendo totū sine cathegorematicae. Tunc
sic in illa parte solis erunt tot res noue
quot sunt pres in illo passo: quia quelibet
ps vere patitur ab illa parte solis
ergo quelibet pars habet respectū cor/
respōdentē in illa parte solis, sed tales
partes in passo sunt infinite, ergo infini
te relationes correspondebunt in sole.

Et si dicat q nulla pars habet tales
2^m. sed totū. Contra. vna pars pas
si pōt habere vnam qualitātē. alia par
te habētē qualitātē contrariā et per cō/
sequens non repugnat parti habere re
spectum talem. Preterea aliqua q̄l
tas puta tristitia in anima intellectiua
potest alfare corpus q̄stum ad sanitatē
et infirmitatē et econuerso. ergo illa q̄
litas vere agit. ergo in illa qualitate: q̄
est indiuisibilis: sicut aīa intellectiua. ve
re recipere tot respectus de nouo quot
sunt partes corporis imutati. et cum il
le sint infinite: sequitur q infinite res no
ue pducentur in anima. Tertio ar/
guo sic. oēm rem quam pōt deus facere
mediante causa 2^a efficiente: pōt p se si
ne omī causa scda ponatur ergo in eē: et
tunc sequitur ipossibile. quia si deus effi
cit illum respectū in isto efficiente: ergo
illud est effectus quia omē illud in quo
est respectus efficiente est effectus. Et
non est efficiens nisi illius respectus. er
go non solum deus efficit illum respec
tum. Et ita ex illa positione sequitur
contradic^o. puta q solus deus efficit re
spectum et non solus deus efficit respec
tum. Non ergo est talis respectus po
nendus. vel oportet dicere q deus non
potest se solo talem respectum causare.

Ad principale dico q accns sicut pri
ns patet aliquando accipitur p predica
bili contingenter et sic relatio causalita

tis est accidens. sed tale accidens non
gnificat aliquā rem distinctā a reb^o ab/
solutis. Aliquando accipitur p accidē
te inherente subē extra animā: et sic re/
latio non est accns. Ad aliud dico:
q illa ppō generaliter accepta falsa est
quia aliquando ad veritatem proposi
tionis sufficiunt due res. Aliqn due n^o
n^o tres sufficiunt. In pposito sufficiūt
due res. quando fiunt sine miraculo: et
naturaliter quādo aut miraculose fiūt
intellectus et intellectio tunc non suffi
ciunt cētum. tres ad eius veritatē. vnde
ad illā rōem responsū est in primo q^o
libet. ideo nunc transeo.

Questio. xiii.

Trum relatio calefactiui ad
calefactibile sit res distincta
ab absolutis. q sic. quia idē
non pōt eē absolutum et relatio. ergo.
et c. Contra. contradictio est calorem
eē nisi sit calefactiuus. ergo relatio cale
factiui non distinguitur a calore. Ad
questionē dico breuiter q illa relatio n̄
est res extra animā distincta ab absolu
tis. q probō primo. quia talis relatio re
alis non est ad nihil: sed ad terminū. sed
calefactibile pōt eē purum nihil respec
tu cuius calor est calefactiuus. ergo: et c.
R^o. quia in eodē eēt res actualiter in
finite. quia sol est calefactiuus infinito
rum corporum: eo q sol potest caleface
re infinita corpora. Si ergo illa relatio
sit alia res tot erunt res actualiter exi
stentes in sole quot corpora possunt ca
lesceri a sole: ergo infinite res: quarum
quelibet sin se totam distincta est ab a^o
sunt modo in sole quod est contra phi.
v. phisicoz negantē talia infinita esse in
rerum natura. Si dicat q ad omnis

illa calefactibilis est tantum unica relatio
Contra. eadem ratione potest dici quod re
spectu quorumcumque genere vel specie disti
ctorum: sufficit tantum una relatio: et
ita non oportet ponere tales relationes
specie distinctas nisi varientur ad varia
tionem terminorum: sed sufficit quod sit ali
qua res que potest nominari diversis no
minibus secundum varietatem terminorum.

Ad principale potest dici quod si relatio
sit nomen prime intentionis supponit per
rebus extra: et tunc eadem res potest esse
absoluta et relatio. et hoc non est aliud
dicere nisi quod eadem res significatur nomine
absoluto et relativo. Si autem sit no
men secunde intentionis. tunc est quedam
intentio anime que non est res extra.

Questio. xiii.

Trum relatio scientie ad sci
bile sit res distincta ab absolutis
quod sic. quia possunt separari.
quia potest illa qualitas manere. et si
non manet relatio. ergo etc. Contra.
conceptus relativus sufficit ad salvan
dum omnia apparentia. ergo non requirit
aliqua parva res. Ad questionem di
co breviter quod non. quod probo primo sic.
quia secundum omnes si sit relatio realis oportet
quod extrema sint in actu: sed manente illa
qualitate que dicitur scientia sive objec
tum scibile sit sive non sit: equaliter dice
ret scientia. maxime si sit scientia proprie
dicta que est necessarium. ergo illa re
latio non est res distincta a scientia exi
stens subjective in ea. Preterea ma
xime videtur quod talis res parva debet
poni in noticia intuitiva. quia illa noti
cia requirit extrinsecum obiecti scibilis. sed
ibi non est ponenda talis parva res. quod
per potentiam divinam distincta re. et co

servata noticia intuitiva vere dicitur po
tentia cognoscere rem intuitive. sicut pri
us. et vere dicitur illa noticia intuitiva
ergo nullam rem talem ibi oportet po
nere. Preterea tunc ad illam re^om et
set vere motus. quia sicut scientia conti
nue augetur: ita illa relatio continue au
getur hoc autem falsum est. Ad principa
le dico quod illa qualitas que est scientia:
potest separari a conceptu relativo sciē
tie non tamen potest separari ab aliqua
relatione extra animam distincta absciē
tia. quia nulla talis est tamen semper ista
negativa est falsa. ista qualitas non est
scientia. quia formata propositione. et
existentibus terminis eius necessario pro
positio erit vera.

Questio. xv.

Trum consonum sit rationi
naturali quod quelibet res crea
ta sit absoluta. ita quod nulla re
latio sit extra animam. quod non quia impos
sibile est quod aliquid contineat opposita. for
maliter secundum perfectam ydemptitatem si
mul vel successive: sed evidenter patet quod
aliquid est simile uni uno tempore et disti
mille eidem alio tempore patet de duo
bus albis quorum unum sit nigrum. 3.
impossibile est quod albedo et similitudo vel
dissimilitudo sint eadem res. et per consequens di
stinguuntur extra animas. Contra. quis res di
stincta ab alia loco et subiecto equaliter
est absoluta: sicut similitudo hic et albedo
rome distinguuntur loco et subiecto et al
bedo est res absoluta igitur etc. Ad que
stionem dico breviter quod circumscribendo
omnem auctoritatem et sequendo rationes
naturales. non potest probari evidenter quod
omnis res creata sit absoluta et nulla sit
relatio in creaturis distincta a rebus

absolutis. q̄ p̄bo p̄mo. quia si non h̄
erit vel quia vna res dependet eēciali
ter ab alia re. vel quia vna res necessa
rio exigit aliā sine qua nō pōt existere.
Iz nō ecōuerso. v̄l quia vna res necessa
rio exigit z ecōuerso: ita q̄ neutra p̄t s̄n
alia existere. Non p̄pter p̄mū. quia ef
fectus eēcialiter dependet a causa p̄
ducente z conseruante. z t̄n effectus est
res absoluta sicut causa. nec p̄pter s̄m:
quia p̄tradic̄o est q̄ homo sit. z nō sit nisi
billis. z t̄n est res absoluta. Nec p̄pter 3^m
quia sequendo naturalē rōem. debet di
ci q̄ acc̄ns nō pōt esse sine subiecto. nec
ecōuerso. z t̄n vtrūq̄ est res absoluta.
ergo zc. 1° sic. quācūq̄ sunt due res lo
co z subiecto distincte: ita q̄ vtraq̄ ex
trinsēca est alterius. z vna nō plus ē de
eētia alterius nec ecōuerso. q̄ albedo
est de eētia nigredinis si vna est res ab
soluta: z altera: sed ita est de similitudine
in te z albedine in me. distinguūt em̄ lo
co z subiecto: z vna est totaliter extrin
sēca alteri. nec vna est de eētia alterius
ergo zc. Tertio q̄n due res ita se ha
bent q̄ non repugnat vni per se intelligi
magis q̄ alteri absq̄ oī re totaliter ex
trinsēca distincta loco z subiecto si vna
sit res absoluta. z alia. sed albedo z simi
litudō sic se habent. ergo minor p̄batur
quia angelus videns albedinē intuitive
distincte pōt videre perfecte oēm rez exi
stentem subiectiue in albedine z per cō
sequens similitudinē ydēptitatem z di
stinctionem. sed p̄pter hoc non videt a
liam rem existentem hic. Aliter em̄ cuz
albedo v̄s̄ sit similis vel dissimilis ea
dem vel distincta ab oī alia re creatā v̄l
increata: angelus nō posset distincte vi
dere albedinē nisi videret infinitas rela
tiones in ea existentes. Nec illas posset

videre nisi videret oēs alias res que sūt
correlatiue illay relationū quod vide
tur absurdū. Quarta quando due res
ita se habent q̄ sunt totaliter distincte. z
neutra est de eētia alterius: sicut pōt
imponi vni nomen ad significandū abso
lute nihil aliud ymaginabile p̄notando
p̄pter quod nomen tale erit absolutū
ita pōt iponi nomen ad designandū ab
solute aliā rem nihil penitus p̄notando
z illud nomen erit absolutū. sed ita est
de albedine z similitudine si sint res ex
tra aīam totaliter distincte z p̄ cōsc̄q̄ns
s̄m illud nomen nō plus diceretur simili
tudo respectu alterius q̄ albedo. Nec
videtur aliqua rō quare vni sit absolu
tum z aliud nō: cū vtrūq̄ eque absolu
te suū significatū significet. Ad p̄nci
pale dico q̄ albedo nō continet similitu
dinē nec dissimilitudinē s̄m perfectā ydēptitatez
quia albedo nō est similitudo nec dissimi
litudō. sed dico q̄ similitudo est termin⁹
relatiuus significans plura absoluta cō
iuncti vel est plura absoluta yunctim.
sicut plūs est plures hoīes z null⁹ ho
mo est populus: ita similitudo est plura
alba: z nullum album est similitudo. de
isto patebit post.

Questio. xvi.

Trum intentio ph̄ sit pone
re relationem extra animam
distinctam a rebus absolutis
q̄ sic. quia in predicamētis dicitur q̄ ad
aliqd sunt quecūq̄ hoc ip̄z q̄ sunt alio
rū sūt: z hic excludit subāz: q̄ lz dicatur
ad aliqd: nō t̄n ē ad aliqd. s̄z ibi n̄ accipit̄
eē p̄ eē in intellectu. g^o in re. Contra.
ph̄s in quito ph̄. dicit q̄ ad relatio
nem non est motus: neq̄ mutatio. sed
ad omnem rem extra animam est muta

tio. ergo rē. Ad qōnem dico q̄ phūs
non intēdit ponere relatōem vnā rez par
nam a rebus absolutis: hoc patet p̄ au
ctozitatē allegatā q̄nto phisycōz. Si
dicat q̄ fm sim^m iuper p̄dicamenta sicut
quedā res est ad se quedā ad aliud: ita q̄
dam mutatio est ad se quedā ad aliud.
Ad relatōem nō est mutatio prim^o s; 2°
nec ad relatōem ē motus. Contra qd
est formam eē ad se: aut referri ad se. aut
distingui realr a quolibet alio: aut nō co
erigere aliquid aliud: aut nō depēdere ad
aliquid aliud. Si prim^o vel scō: ita est
relatio ad se sicut albedo. qz ita erit eadē
sibi z distinguit ab oī alio sicut albedo.
Si 3° vel quarto tūc nllm accēs ē ad
se. qz fm pbm qdlibet accidēs necessario
coerigit subiectum. Et fm veritatē que/
libet creatura coerigit deū: z dependet a
deo eēntialr. Sed 3° pbm in p̄dicamentis
dicit eoz que fm nullā cōplexionē dicun
tur singulū significat aut subām aut qua
litatē aut q̄tatem rē. Et ista aucre
p3 q̄ ista noīa similitudo eq̄litas signifi
cant ad aliqd sed nō significāt intētiōes
aīe. ergo res extra s; non subām: nec q̄ti
tatem rē. qz phūs p̄uidit ista. 3° aliā rē
Præterea si non. tūc oīa eēnt ad ali
quid. qz ita potest vnum cōparari ad ali
ud sicut e3^o: quod est p̄tra pbm quarto
methaphisycē. Tertio sic. p^o. metha
phisycē dicit phūs q̄ relatio h3 distincta
principia ab aliis p̄dicamentis qd nō po
test intelligi de intētiōe aīe. Quarto
qz Auicē. 3° methaphi. c. de relatione
dicit q̄ relatio h3 ppriam inherēntiam:
z ppriam accidentalitatem. Quinto
qz ppria passio non est idē realiter cum
subiecto sed fm pbm in p̄dicamentis equa
le z ineq̄ale est ppriuz q̄titati. ergo rē.
Sexto. quia relatio est p̄dicamentū

reale. Septimo. qz diuersorum genēz
z non subalternatim positozum diuersa
sunt contenta realiter. Octauo: quia
plus cōueniunt relationes eiusdem mōi
q̄ diuersorum modozum: quia plus cō
ueniunt similitudo z equalitas q̄ simili
tudo z calefactio. sed fundamenta non
plus conueniunt: qz qualitates plus cō
ueniūt q̄ qualitates z q̄titates. No
no. qz ens creatum primo diuiditur i ab
solutum z relatiuū. Ens absolutum diui
ditur in subām quantitatē z qualitātē
que distinguunt inter se. ergo relatio di
stinguit ab absolutis p̄ illam ppōnem
q̄ p̄tenta sub prima diuisione magis dif
ferunt q̄ p̄tenta sub diuisione. 3° rē.

Ad primum illozū z p̄ sequētibz
sciendū sicut alīs dictū est. qz quidā sunt
termini absoluti q̄ significant sua signifi
cata eque primo. z vno^o significandi. Et
illozū terminozū qdam importāt subām
et quidā qualitates: sicut aīal albedo ni
gredo. Alii sunt cōnotatiui. Et illozū
terminozū qdam significāt principalr s; b
stātiā p̄notando scōario qualitātē sicut
albū: nigrū: calidum z frigidū. Quidāz
significant subām vel qualitātē non con
notādo alias res determinatas: imo nul
las res determinatas cōnotāt. Nec ad h^o
q̄ talis termin^o verificatur de subā req̄
ritur exntia alicuius alteri^o rei. Nec e3^o
sicut est de primis p̄notatis. qz ad hoc q̄
albū verificat de aliq^o requirit exntia tā
subiecti q̄ albedis. nec ad hoc q̄ tal^o ter
minus cognoscatur verificari de aliquo
requirit notitia alicui^o alteri^o determī
ti. Et tales termini ponunt in genere q̄
titatis. qz ad hoc q̄ lignum sit q̄tum: et
cognoscatur esse quantum: non requirit
exntia alicuius alteri^o rei a ligno nec no
titia alterius rei. Alii sunt termini rela/

termini qui significant aliquas subāas vel ā/
litateas principalr. z cōnotant aliquā de/
terminatas res. Nec pōt talis terminus
verificari de aliquo. nec cognosci de ali
quo sine discursu sine existētia alteri⁹ rei
determinate. Nec sine cognitōe alterius
hōmōi sunt duplū. sicut cā effectus z hōmōi
qz impossibile est qd aliquid sit duplū cā:
vel effectus nisi existat alia res cuius sit
duplum vel sicut cā vel effectus rē. Simi
liter impossibile est qd cognoscatur. nō co/
gnoscendo illud cuius est duplū vel sicut
vel cā. qz licet effectus possit cognosci si
ne discursu sine cognitōe cāe: non tñ ipm
ē effectum. qz impossibile est qd cogno/
scatur sine discursu aliqd esse effectū: ni
si cognoscatur eius cā. Per hoc ad
rōnem dico qd phūs in predicamētis pri
cipaliter tractat de terminis pponūz quo
rum aliqui sunt absoluti sicut termini de
genere subē z qualitatis. Et aliq. conno
tatiui sicut termini de genere q̄tatis. Ali
liqui relativi sicut termini de genere rō
nis. Ideo significant ad aliqd. qz sunt in
stituti ad signi^m vnum aliud cōnotādo vlt
cōsignificādo: sine cui⁹ existētia z co/
gnitione. non pōt talis termin⁹ de aliq^o
verificari nec cognosci. qz impossibile ē
evidenter cognoscere qd aliqd sit duplum
nisi determinate cognoscatur cui⁹ est du
plum. Similr impossibile est scire qd ali
quid est sicut nisi sciatur in particulari cui ē
simile. z ideo isti termini pprie sunt ad/
aliquid: z diuidunt cōtra alios terminos
qui absolute significant subām vel qua
litatem. z tñ isti termini realiter significāt
subām z qualitatem. z aliud cōsignificāt

Ad scōm dico qd nulla res est qn sibi
possit cōpetere aliquod nomen relatiuū
nec est ptra phm. qz ipse intendit qd non
oīa nomina sunt relativa: sed aliqua sūt

absoluta que verificantur de rebus sine
alicuius cōnotatione. Ad 3^m dico qd
phūs intendit qd sicut in generatōe cōposi
tū materia p^o nō habet formam z p^o hz
ēāta est de relatione. qd p^o aliquid nō de
nominat tali rōne z post denotatur sicut
aliquid p^o non est sicut z post est simile.

Ad quartū pōt negari Avicenna. qz
vt videtur contradicit Aristo. Tñ saluā
do eum dico qd relatio hz ppriam inbe
rentiam p predicatōem: qz habet ppriūz
modū pdicandi. sicut dictum ē. Similr hēt
ppriam accūtalitatē. qz contingenter p/
dicatur non solū ppter ptingentem pdi
cationē absoluti. sed ēt absoluto vniformi
ter manēte. sicut sorte ptingente
albo. pōt esse similis z non ēt similis: sicut
p3 ad sensum. Ad qntum dico qd sicut
prius dictū est in quadā qōne qd ppria
passio nō est eadē cum subiecto: tñ ppri
a passio z subiectum idē significāt z pro
eodem supponūt. Et ita est in pposito.
qz isti termini equale z simile supponūt
p eodē: p quo sba^s sua supponūt z idē
significant: licet nō p̄cise nec eodem mō si
gnificādi. Ad sextum dico qd nō ēt sic p
dicantū reale qd sit qdā pua res distincta
a rebus absolutis. sed qz significat res ab
solutas alio mō q̄ noīa absoluta. Ad
7^m dico qd hoc solū vtz est de gñib⁹ q̄
predicantur in qd de aliqua vna re: cuius
mōi ē subā z qualitas de aliis nō est vtz

Ad octauū dico qd relationes eiusdē
modi plus pueniunt in mō significāci q̄
alterius modi. quia relationes primi mo
di z secūdi: non possunt de aliquo veri
ficari sine existētia alterius. sed relationes
tertiū modi possunt. Ad no^m tamē di
co qd illa propositio famosa vera est: qn
est diuisio per differentias simplr opposi
tas. patet in genere substantie: sed sic non

est in pposito. Ad principale dico qd accipitur in adaliquid p nomine relatio pprie dicto. qd non potest de aliquo verificari sine existentia alterius. Nec sciri de aliquo sine notitia alterius. et hec est causa quare philosophus in fine capituli excludit substantias. puta manu: caput pedem: alam. quia aliquis potest distincte videre et cognoscere qd est caput manus vel pes: et tamen ignorare cuius est. et tamen ista nomina sunt relativa large s; non stricte. quia realiter caput alicuius est caput etc.

Questio, xvii.

¶ **T**rum philosophus ponit relationes primi modi differre realiter ab absolutis. Qd sic. quia sicut cum in libro posteriorum negativa est imediata in qua unum genus negatur ab alio qd non esset verum: nisi relatio esset distincta ab absolutis. Contra. si similitudo esset talis res sua posset sibi imponi nomen quod significaret precise illam rem. et concurret sic correspondens precise imposteret illam rem et subiectum in quo esset. Et ita unum relativum nunquam significaret reliquum: quod est contra philosophum. Ad questionem dico qd no. qd pbo. quia philosophus quanto philosophorum dicit contingit altero mutante. verum esse alterum nihil mutans ex hoc arguo sicut cum. Ad relationem si similitudinis non est motus. sed si esset talis res distincta. vere ad eam esset motus vel mutatio quando acquiritur d nouo ergo etc. Adreterea si ad relationem sit mutatio: et ad relationem non est relatio ergo illa mutatio erit alterius generis: et per consequens subiectum mutaret s; illam mutationem. ergo ad illam mutationem erit mutatio. et ita erit processus

in infinitum quod est contra philosophum.

¶ **E**t si dicat qd ad illam similitudinem est mutatio: et illa non distinguitur a relatione. et ideo ad illam mutationem non est alia mutatio. Contra. sicut per te illa mutatio non distinguitur a relatione. quia non potest esse sine ea cum philosophus ponat effectum non posse esse sine causa: effectus non distinguitur a sua causa quod est falsum. Adreterea 5° philosophorum arguit philosophus sic. si generationis esset generatio: esset processus in infinitum. s; si mutatio esset alia res a similitudine: vere ad mutationem esset mutatio. quia vere subiectum recipiens illam mutationem. Aliter se habet nec quod prius. ergo etc. Adreterea pbo. qd ad similitudinem vere sit motus. si sit a^o res. quia omnis acquisitio continua alicuius totius. ita qd pars continue acquiritur ante partem. est motus pprie dictus. sed sicut continue augetur albedo: ita et similitudo: ergo ad similitudinem pprie est motus. Si dicat qd ad relationem non est motus p^o. et non plus intendit philosophus. Contra. illo modo negat philosophus. esse motum ad relationem quod concedit motum esse ad qualitatem de tertia specie. sed non semper ad illam formam est motus p^o. quia frequenter alteratio istorum inferiorum presupponit motum corporum celestium et alterationes anime intellectus presupponunt motum in sensu. vult 6° philosophus qd ad rationem non est motus pprie dictus nec p^o nec secunda^o. Ad principale dico qd si talis aueritas inueniatur in philosophia d; sic intelligi. quia unum genus negatur ab alio: tunc negativa illa erit imediata. sicut hec est imediata: nulla substantia est qualitas. s; quando unum non negatur ab alio tunc negativa est falsa. et tamen s; una opinio hec est falsa. nulla qualitas est relatio vel similitudo. eo qd isti termini pro eodem possunt supponere. et ideo hec non est

immediata. nulla q̄litas ē relatio. **¶** **¶** pōt dici tenendo q̄ relatio sit nomē scōe intentōis. q̄ hec ē immediata: nulla sub/stantia est relatio: q̄ r̄o est p̄cept⁹ mentis qui non est idem cū re extra de istis modis dicendi patebit postea.

Questio. xviii.

¶ **¶** Trum ph̄s ponat r̄ones scōi modī differre realr ab absolutif q̄ sic. q̄ fm ph̄m quelibet. speci/

es distincta h̄z p̄prium indiuiduū sed relatio cālitatis z efficientie est hmōi. ergo **¶** **¶** Contra fm ph̄m intelligētie separa/te non sunt in potētia ad aliquā rem: sed si eēt talis pua res media inter mouēs et motum cū h̄z eū intelligentie. vere moueant mobilia vere eēt in potētia ad tales res puas. **¶** **¶** Ad q̄onem dico q̄ nō: q̄d p̄ bo p̄. q̄ 3° ph̄isycor h̄z ph̄s p̄ inconueniēti q̄ oē mouens mouet. Et loquit̄ de motu vt est cōis ad mutatiōem simpli cē z motū p̄prie dictum sed si relatio mouētis ad motū eēt talis res media: sequitur q̄ om̄e mouens moueret: q̄ non reciperet in se aliquā rem quā prius nō habuit. Si dicat q̄ ph̄s h̄z p̄ incōueniēti q̄ oē mouens moueat. motu quo mobile mouetur s̄ non h̄z p̄ incōueniēti q̄ mouetur vno alio motu. **¶** **¶** Contra. tūc posset faciliter oñdere quō actio est in agente. q̄ posset dicere q̄ actio ē in agente. sed effect⁹ actionis est ī moto. **¶** **¶** Adreterea quinto methaphisycē dicit ph̄s q̄ ita refertur scōo^o calefactiuū ad calefactibile: sicut calefaciens ad illud q̄d calefit: sed per hoc precipue q̄ aliqua pōt calefacere non h̄z aliquā talē rē ī se q̄ relatio realis requirit fm eos termi/nū realem z fundamentū. s̄ illud q̄d nō est: est calefactiuū z calefactibile. q̄ illd

q̄d nō ē pōt calefacere z caleferi. Si dicat q̄ ī calefactiuo nō est respect⁹ actualis sed potentialis. **¶** **¶** Contra. quero aut ē in calefactiuo vera res distincta ab absoluto aut nō. Si non h̄eo p̄positum: si sic tunc est respectus actualis. Et si dicat q̄ nō est incōueniens respectū talem eē ad nō ex̄ns. **¶** **¶** Contra. ex isto sequit̄ q̄ s̄z p̄cipia ph̄i in sole eēt infinite res actualiter existentes. q̄ fm ph̄m mundus durabit in infinitū. Et sol causabit successiue infinitos calores in istis inferioribus. sol ergo est cātiuus infinitoꝝ calozum z calefactiu⁹ infinitoꝝ calefactibiliū. ergo essent tales res infinite in sole. Et si dicat q̄ nō sunt infiniti respect⁹ respectu distinctozum calefactibiliū. **¶** **¶** Contra ph̄s in p̄dicamentis dicit q̄ si aliqs aliquid eoz que sūt ad aliqd diffinite sci/ at: z illud ad q̄d dicitur scitur⁹ est. vt si aliqs diffinite sciat: quod hoc ē dupluz et id cuius est duplū mox diffinite nouit. s̄ si esset idem respect⁹ multoz: non oportet q̄ qui determinate sciret illū respectū in eē alicui: q̄ ita determinate sciret oīa respectu quoz dicitur ille respect⁹. q̄ aliter non posset scire illum respectū in eē alicui: nisi sciret infinita: cū ille respectus sit infinitoꝝ. **¶** **¶** Adreterea impossibile est in eodē eē respectus oppositos respectu eiusdē: sed calefactiuum vt excludit actum calefaciendi z calefaciens opponit. ergo adueniente respectu calefacientis destruitur respectus calefactiuū. z per consequens quando sol calefacit h̄o lignum: destruitur respectus p̄cedens: z tamen in sole manet respectus respectu alterius calefactibilis. ergo erant distincti respectus respectu distinctozum calefactibiliū: et ita erunt in/ finiti respectus infinitoꝝ.

Ad principale dico qd fm intentōnem philosophi hoc solū est verū de specie/ bus absolutis: non aut de cōnotatiuis z relatiuis: qd quelibet species habet di/ stinctū indiuiduum.

Questio. xix.

¶ Truz phūs ponat relatōes ter/ tii modi differre realr ab absolu/ tis. qd sic. qz gnto methaphysice ponit phūs tres modos relationū. h^o nō potest intelligi de reb⁹ absolutis. nec de cōceptibus. ergo de reb⁹ mediis. Cō/ tra. respectu nō entis non potest esse re/ latio distincta a rebus absolutis: sed sciē/ tia est quādo scibile non est. similiter mē/ suratū est: quādo mēsurā nō est. g^o. Sic primo vidēdum est de quesito. 2° quō differunt relationes tertii modi a duo/ bus aliis modis. Circa primū dico qd nō. qd phō. qz p eum in pdicamētis vnuz relatiuū diffinitur per reliquū: sed h^o nō pōt intelligi de diffinitōe pprie dicta que exprimit qd rei: sicut als patebit. ergo so/ lum diffinit diffinitōe qd nomis. Et tali diffinitōe potest vnū nomen relatiuū dif/ finire aliud z ex^o. sed si eēt talis res me^a non apparet ratio aliqua gn vna talis res possit diffiniri sine alia z perfecte co/ gnosci. Circa 2^m dicit Sco. li. p^o di. 3^a qd isti modi sic differunt qd in duobus primis modis: est relatio mutua. In 3° nō est relatio mutua s; p̄cise vnuz referē ad reliquū: ita qd reliquū non referē ad iōm. Contra. phūs in pdicamētis dicit qd oīa relatiua dicunt ad cōuertentiā. Vñ dicit oīa relatiua dicuntur ad puer/ tentiam: vt seru⁹ dñi seruus. Et subdit similr z in aliis: sed aliquotiens differūt fm locutōem vt scia scibilis scia dī z sci/ bile scia dī z sensus sensari sensus: z sen

satum sensu sensatū. z post at vērō aliq^o tiens non videbitur p̄uertiri: nisi p̄ueniēter illud ad quod dicit assignet. Et post cō/ ciudit oīa ergo que ad aliquid dicuntur si p̄ueniēter assignent ad p̄uertentiā di/ cuntur. Ex istis auctozitatibus patet qd oīa relatiua p̄ueniēter assignata dicū/ tur: ad p̄uertentiā z mutuo referuntur. Et hoc est relatōem eē mutua: quā nō semper referantur sub eodē casu. qz ali/ qñ in ablatiuo: aliqñ ī genitiuo: sicut spe/ cialiter exempla ponit in tertio mō. Et si dicat qd in illo mō bene pōt inueniri ali/ qd nomen relatiuū: qd relatiue dicatur ad aliud nomē. sed in v^o extremo ē rela/ tio realis z non ī alio. sed oppositū est in duobus primis modis. Contra. ita ex natura rei sine omni actu est calidū sen/ sibile: sicut sol est calefaciens sine om/ ni actu intellectus. Similr eadē facilita/ te dicetur: qd non est relatio realis in effi/ ciente s; in effectu. Preterea phūs in pdicamētis oñdens qd relatiua sunt sūt natura. specialiter excipit relatiua tertii modi. sed vbi oñdit qd relatiua dicuntur ad cōuertentiā: non excipit illa ergo ī h^o nō differunt. Ideo dico qd in hoc differt qd relatiua primi z secundi modi sunt sūt natura z intellectu: nō autē relatiua ter/ tii modi: qz in tertio mō ex hoc qd vnuz extremū predicatur de aliquo. sequit for/ maliter aliud dici de eodem. sed non ecō/ uerso. Nā sequitur aliquid est actuali/ ter sciētia. ergo aliquid est actualiter sci/ bile. sed ecōuerso. nō sequitur formaliter aliquid ē actualiter scibile. ergo aliquid est actualiter sciētia. Et sic de mensura z mēsurato z de aliis. Et hec ē intētio phi/ losophi in pdicamētis vbi dicit. qd sen/ sibile est prius natura q̄ sensus z scibile q̄ scia. quia nō sequitur sensibile est. ergo

sensus est. sed bene sequitur eo. sed i pri
mo. et scdo. est vniuersaliter verum. qd si e
existere predicatur de v^o extremo: qd ita
de reliquo. et e conuerso. Adterea phi
losoph⁹ in pdicamentis dicit sic. videt au
tem ad aliqd simul e natura. et p^o dicit.
Non aut in omnibus relatiuis videtur
veru. scibile enim scia videtur esse prius
et probat hoc ibidem. Sed contra. sci
bile et sciencia non sunt correlatiua s; sci
tum et scia. et si scitum est: scia est et e con
uerso. Adterea sciencia pot esse scibi
li no existente. qd de non ente in actu pot
e sciencia. ergo scibile no est prius natura
ipsa sciencia. Ad primu illorum dico. qd
scibile et sciencia sunt pprie correlatiua. qd
si hoc est scibile: est sciencia scibile. et si hoc
est scia erit scibilis sciencia. et tamen non se
quitur scibile est. ergo sciencia e. ergo ista
correlatiua no sunt simul natura. Ad
scdm pot dici qd phis accipit ibi scibile:
p illo qd non pot sciri nisi ipsum existat.
Et accipit scientia p^o notia intuitiua
que naturaliter requirit existentiam ob
iecti vel pot dici qd ad intentioem philo
sophi. sufficit qd hec no sit pna formalis.
scibile est. ergo scia est: siue sequitur e con
uerso siue non: nihil refert ad hoc qd ista
relatiua tertii modi sint simul natura: si
cut aliorum modorum. Ad principa
le dico qd ponit tres modos no qd relatio
nes extra aiā differant ab absolutis. s; qd
oia relatiua pnt ad illos mos reduci

Questio. xx.

¶ **T**rum relatioem negans differ
re ab absolutis pot saluare p^ori
etates relatiois. qd non. qd p^ori
tates reales conueniunt rebus non con
ceptis: sed non conueniunt rebus abso
lutis. vt patet inductive. ergo etc. Con

tra pluralitas non est ponenda sine neces
sitate. sed no est necessitas vt patet indu
ctiue. Adic primo premittende sunt due
distinctiones. 2° ad questionem. Cir
ca primu est prima distinctio quod que
dam sunt relationes equiparentie et que
da disquiparentie. Prime sunt relatioes
similium nominu. quando idez nome po
nitur in recto et in obliquo: vt simile fili si
mile. secunde sunt relationes dissimilium
nominu. quando vnu nomen ponitur in
recto et aliud in obliquo. vt pater filii pa
ter et non oportet qd sit patris pater.

Secunda distinctio est qd quedam sunt
relatiua que ita significat vnu qd conno
tant aliud existere. ita qd tale relatiuum
no pot verificari de aliquo nisi aliud exi
stat. vt pater: filius: dñs seruus. Queda
sunt que sic significant vnu qd nec cono
tant aliud existere nec no existere. vt ca
lefactiuum et calefactibile. et sic de similib⁹

Circa secundum dico qd negans tales
relatioes ita bene potest saluare tales p
prietates sicut ponens eas sicut patebit in
rondendo ad argumeta in contrarium.

Sed contra prima p^orietas est qd re
lationi est aliquid p^orium. Tunc quero.
aut relationes que sunt in re sunt tra
rie. aut relationes que sunt in mente. no
fm qd ille possunt simul stare in me. er
go relatioes que sunt in re sunt p^orie: s; il
le res absolute no sunt cotrarie. Na ab
solutum quod est equale: non est contra
rium absoluto qd est inequale fm p^orium
e de q^oritate. ergo pter absoluta sunt ali
que r^ones p^orie. 2^a p^orietas est qd relatio
suscipit magis et minus: tuc arguo sic. co
ceptus mentis non suscipit magis et min⁹
nec relatio di suscipere magis et minus:
qd res absoluta suscipit magis et minus
qd fm philosophu inequale suscipit ma

gis et minus. et non illa quantitas. ergo. Simi-
liter aliquando per diminutionem quantitas
augetur in equalitas. puta si sint aliqua pro
inequalia: quanto plus auferitur ab uno
illoque alio remanente in eadem quantitate
tanto erit maior in equalitas. ergo aliqua
alia res a quantitate ibi augetur. 3^a pro-
prietas est quod relativa sunt simul natura
et intellectu. sed conceptus mentis non sunt
simul natura nec res absolute. quod unum
albus potest esse alio non existente. 4° ali-
que sunt relationes que sunt simul na-
tura. Quarta proprietas est quod omnia relati-
ua dicuntur ad conuertentiam sed nec con-
ceptus nec res absolute dicuntur ad con-
uertentiam. Ad primum istorum dico
quod contrarium multipliciter accipitur.
uno modo accipiuntur contraria pro ali-
quis quorum unum expellit aliud. ita quod
ad utrumque possit esse motus proprie dictus:
et sic albedo et nigredo sunt contraria.

Alio modo dicuntur contraria incom-
plexa in mente siue in voce: de quibus pre-
dicatur contrarietas primo et adequate.
Et ideo dicuntur prima extrema talis op-
positio et sic iste conceptus albedo et ni-
gredo contrariantur. et non conceptus isti
us albedinis et nigredinis. quia de istis non
predicatur adequate talis contrarietas.

Tertio modo dicuntur contraria aliqui con-
ceptus qui non possunt de eodem simul re-
spectu eiusdem verificari. et sic simile et dis-
simile equale et inaequale sunt contraria.
et ista contraria sunt predicata denominationi-
tia. aliquando illa in quibus sunt con-
traria primo modo dicta. Nam quod albe-
do et nigredo sunt contraria primo de causa
ideo contradictio est quod secundum albedinem ali-
que simul et semel eadem sit similis et dissimilis
Der hoc ad primum argumentum di-
co quod relationes que sunt in mente sunt proprie

3°. Nec repugnat talibus de eodem si-
verificari. et esse in eodem. Et ista perceptus
albedo nigredo sunt contrarii secundo modo
et tamen possunt simul esse in mente. sed im-
possibile est quod idem sit albedo et nigredo quod
hec est primo vera albedo et nigredo sunt
contraria. Etiam isto modo patet et filius
sunt contraria. quod idem non potest esse pa-
ter et filius respectu eiusdem. Ad secun-
dum dico quod aliquid suscipere magis et
minus potest intelligi dupliciter uno mo-
do a parte rei ita quod realiter una pars ad-
datur alteri. et isto modo relatio non susci-
pit magis et minus. Alio modo quod predica-
tur cum istis aduerbiis magis et minus suc-
cessive. Et ita relatio suscipit magis et
minus. et hoc non est propter additionem
rei ad rem: sed aliquando propter ablationem
rei. Sicut inaequale aliquando fit magis in
equale propter ablationem partis sue: sicut
aliquando contingit denotari nomine relativo sed
philosophum propter solam mutationem
in altero extremo. vel propter solam ablatio-
nem in seipso: vel propter augmentationem alicuius
absoluti in seipso: Ad confirmationem dico
quod proprie loquendo inaequalitas non auget sed
improprie magis per predicationem modo predicto.
vnde sicut non est inconueniens dicere quod deus est
de nouo creatus propter solam productionem alterius
rei extra se: ita non est inconueniens quod ali-
quid dicatur magis inaequale propter solam ablatio-
nem alicuius. Ista autem proprietas non inuenit
omnibus relatiuis: quod nec duplo nec tri-
plo nec equali et homini. Ad 3^m dico quod
aliqua esse simul natura: potest intelligi du-
pliciter. uno quod sint aliqua res quarum una ne-
cessario coexistit aliam: et 2°. Alio quod
ex hoc quod esse existere predicatur de uno signi-
ficatiue sumpto. sequitur esse existere vi-
ficari de alio eodem modo sumpto. primo
modo non intelligit philosophus quod rationes sunt et

natura et intellectu. scilicet intelligit secundo modo quod hec est bona consequentia duplum est. ergo dimidium est. et e converso. Eodem modo intelligitur illud dictum Boecii quod relativa perempta se perimunt hoc est si esse vere negatur ab uno illorum: etiam vere negatur a reliquo. ut si hec est vera pro non est. hec erit vera si non est. et e converso. Sed ista regula non est generalis omnibus relationibus. quod philosophus excipit ab ista proprietate relationes tertii modi. Similiter relativa que non connotant alterum extrinsece existere: sicut calefactivum calefactibile et homini de quibus dictum est supra. Ad quartum dico quod nulle res extra animam dicuntur ad convertentiam. sed conceptus relativi. quod cuicumque relativo potest addi casus obliquus sui correlative nisi contingat quod notia nobis deficient: et tunc licitum est fingere nomen. Exem- plum si iste sit dominus ovis quod sit servus domini. et e converso. et ista proprietates generalis est omnibus relationibus. Ad principale dico quod proprietates reales conveniunt conceptibus pro rebus.

Questio. xxi.

Verum omnia relativa sunt simul natura et intellectu. quod non. quod relativa tertii modi non sunt simul natura. ergo contra. Nec est proprietates relationum: ergo omnibus pervenit. Adic primo exponendi sunt isti termini esse simul natura et esse simul intellectu. 2º ad questionem. Circa primum dico quod per esse simul natura non intelligitur quod aliqua res extra animam sic se habent quod si una sit in re natura alia sit. et e converso. quod impossibile est reales res assignare. nec in anima nec extra animam. sed dicimus illa esse simul natura: que ita se habent quod se esse existere verificatur de uno: etiam verificatur de reliquo. ut si hec sit vera duplum est: hec erit vera dimidium est. et si

hec est vera aliquid est duplum. hec erit vera aliquid est dimidium. Similiter per esse simul in intellectu: non intelligitur quod una res non potest intelligi sine alia: quod quilibet res sine omni alio potest perfecte intelligi: sed intelligitur sic quod impossibile est scire. unum illorum verificari de aliquo nisi sciatur quod aliud verificatur de aliquo: nisi hoc fiat per discursum: quod dico propter causas et effectum: sicut impossibile est quod cognoscat aliquem esse servum: nisi cognoscat aliquem esse dominum cuius est servus. Et hoc ostendit philosophus in predicamentis quod qui scit determinate unum relativorum et reliquum.

Circa 2º distinguo de relativis ut communiter distinguuntur. quod quedam sunt secundum esse et quedam secundum dici. quam distinctionem sic intelligo: quod illa sunt relativa secundum esse: que ita se habent quod si esse existens verificatur de uno verificatur de alio. Et si unum verificatur de aliquo et reliquo. ut si hec est vera: dominus est. hec est vera servus est. Et si hoc sit vera aliquid est dominus: hec est vera aliquid est servus. et e converso. Relativa secundum dici sunt illa que ita se habent quod si esse existens verificatur de uno: non tamen oportet quod verificatur de reliquo. Nec quod sibi addat aliquis casus obliquus ut si hec sit vera: scia est: non oportet quod hec sit vera: scibile est nec e converso. Et si hec sit vera hoc est manus. non oportet quod sit alicuius hominis manus. quod manus abscisa vere est manus: et tamen non est alicuius hominis manus. Tamen philosophus non videtur talibus vocabulis: relativum secundum esse et secundum dici eo quod non est proprie dictum: nec vere. Aliiter potest dici quod relativa secundum esse: sunt illa que non possunt verificari de aliquo. ut significative accipiuntur: nisi vere possit adiungi aliquis casus obliquus alterius dictionis que sui abstracti ut si est albus: alicui albo vel nigro

est simile. Relativa secundū dici sunt illa
quibus aliquā convenienter additur ca/
sus obliquus. Aliquando non sicut ma/
nus aliquā est hoīs. manus aliquando
non. Per hoc ad questionē dico: qd
omīa relativa que sic se habent qd eē exi/
stere non potest verificari de vno nisi ve/
rificatur de aliquo nec potest sciri per/
fecte vnum verificari de aliquo nisi sci/
atur aliud verificari de aliquo illa sunt
simul natura ⁊ intellectu, alia non. Ex/
quo sequit̄ qd relativa fm dici, non sunt
simul natura. Nec etiam relativa terti/
modi nec omīa relativa secundi modi
sicut patet ex precedentibus. Ad argu/
mentū principale dico qd proprietās nō
conuenit omnibus relativis.

Questio. xxii.

Trum fm intentōem phi. re/
latio que est genus generalis/
fmū sit prima intentio vel 2^a.

Et pbat̄ qd est 1^a. qz 1^a est p^a itēticā sig/
nificat res singulares que non sunt sig/
na: sicut prius dictum est in quadā que/
stione. sed relatio que est genus est hu/
iusmodi: cum sit predicamentum reale.

Contra. non significat res absolutas
quia nulla res absoluta est relatio. Nec
res extra aiām. distincta a rebus abso/
lutis: quia nulla talis est: ergo significat
conceptus anime. ⁊ per consequens est
secūda intentio. Ad questionem dicit̄
ab aliquibus qd relatio que est gen^o ge/
neralissimū est prima intentio quia quā/
do significatiue sumitur: pōt supponere
p re que nō est signū. Et ideo fm illam
opinionē oīs res p qua potest suppone/
re in ppositione vera est vere relatio. qz
īpī non ponunt relatiōem distinguī a re/
bus absolutis extra animā. Et h̄ ista o/
pinio sit rōabile. tamen nihil videtur: qd

Aristoteles fuit opinionis contrarie. pri/
mā tñ opinionē fuit secutus supius. in
quadam questione. vbi posui qd suppre/
imū in quolibet predicamento est prima
intentio. Sed sequēdo opinionē phi dī/
co qd relatio que est gen^o generalissimū
est secunda intentio nō prima quod p/
bo. quia illud qd solum significat noīa
prime intentionis vel secūde est nomen
secūde intentionis vt patet supra. sed
relatio que est genus generalissimū nō
significat res extra aiām que nō sunt si/
gna. sed solum 2^m phi^m significat noīa
que sunt prime intentionis vel secūde
ergo ⁊ c. Minorē pbo. qz phi^s ī p dīca m̄
tis diffinēs ad aliqd dīc ad aliqd illa dñt̄
quecūqz hoc ipsum qd sunt alioz dīcun/
tur. vel quolibet aliter ad aliud. Et exē/
plificat dicens qd aliqd dicit̄ sub habitu/
dine genitiui casus. ⁊ aliqd sub habitu/
dine ablatiui. aliquid datiuī. Ex hoc ar/
gūo sic nihil dicitur ad aliqd sub habi/
tudine casus genitiui v^l datiuī v^l alteri^o
casus nisi nomen. sed omē relatiuū dicit̄
ad aliqd sub aliqua habitudine casua/
li ergo omē relatiuū est nomē importās
suum significatū: sic qd non potest p eo
supponere: nisi convenienter possit sibi
addi aliquis casus obliquus. Si dicat
qd phi. reprehendit istam diffinitionem
versus finē capituli. Contra. qz. p.
non intendit qd ista diffinitio ab aliquo
remouet̄ sed dicit qd ista diffinitio conue/
nit omnibus relativis tam fm dici: qz
fm esse. Non tamen est conuertibilis cū
oibus relativis fm esse: sed ē ī plus: ideo
dar ibi aliā diffinitōem que puenit rela/
tiuis fm esse cōuertib^l hoc patet fm eū
vbi ponit aliquas subās que dicuntur
ad aliqd sicut manus ⁊ caput. sed ille ref

ad extra nō dicuntur alioz q̄uis sint alio-
rum. sed noīa tm̄ dicuntur alioz. Pre-
terea in predicamentis ponit .p. q̄ oīa rela-
tīa dicuntur ad p̄uertentia si bene assi-
gnētur tunc arguo. Non assignam⁹ nisi
noīa. sicut nō vītur nisi noībus. cū er-
go fm̄ p̄bī assignemus relatiua ipa no-
mina erunt relatiua. Preterea ibi di-
cit q̄ vbi nō sunt noīa: licitū est fingere
noīa ad que talia relatiua dicantur: sed
nos nō fingimus res. sed noīa tantum.
ergo ipsa noīa sunt relatiua. Et si di-
cat q̄ nos nō fingimus relatiua. sed no-
mina relatiuoz. quia dicit ibidē p̄bī. A-
liquotiens forte noīa fingere: necesse est
si nō fuit nomen ipositū ad quod p̄ueniē-
ter assignetur. ergo fm̄ eū possumus fin-
gere nomen relatiuū z nō ipsum relati-
uum. Contra ip̄e intendit q̄ fingim⁹
nomē relatiuū q̄ nō est nomē relatiuū
impositū ad significandū. ergo ad nomen
fictū assignatur relatiuū. Et hoc patet
p̄ eum. quia postq̄ posuit aliqua relati-
ua dici ad cōuertentiā: subdit similiter z
in aliis: sed casu aliquoties differūt fm̄
locutōem. Et quo patet q̄ dicit relatiua
differre fm̄ locutōem casualē. sed sola
noīa differunt casu. ergo sola noīa sunt
relatiua fm̄ eū. Et iō fm̄ op̄i. p̄bī. omnes
iste sunt negande. soz. albus est relatio:
homo est relatiuū albedo est relatiua:
sed iste sunt p̄cedende. pater est relatio:
filius est relatio. similitudo est relatio: z
h̄mōi. Et hoc vt stant simpliciter: z nō
p̄sonaliter. quia de istis p̄ceptibus predi-
catur relatio que est genus. quia illos si-
gnificat z p̄ illis supponit. Ad princi-
pale dico q̄ fm̄ intentōem p̄bī. nō sic re-
latio est predicamentū reale q̄ significet
res extra que nō sunt signa. sed quia sue
sp̄s significāt tales res ex z p̄ ill' supōit

Questio .xxiii.

Trum res extra sit in genere
relationis vel noīa tantū fm̄
intentōem p̄bī. Et p̄batur q̄
res extra. quia q̄n alterū de altero predi-
catur zc. sed sp̄s relatiōis predicatur d̄
rebus extra z supponit p̄ illis. z relatiō
que est genus predicatur de illis sp̄ibus
ergo predicatur de rebus. Cōtra. dic-
tum est q̄ relatiō est nomen secūde intē-
tōis: z ita n̄ significat res ex. Et ita res ex
nō est in genere relatiōis. Adic primo
dicendū est q̄ sola noīa sunt in genere
relationis. Secūdo que sunt illa nomina
Circa primū dico q̄ fm̄ intentionem
p̄bī. nihil est in genere relationis nisi no-
men mentale. vocale vel scriptū. hoc pa-
tet p̄ p̄bī. v. methaphisice. c. de adaligd:
vbi dicit q̄ alia dicuntur relatiua sicut ca-
lesfactiuū ad calesfactibile z sectiuū ad se-
cabile. z oē actiuū ad passiuū. Et sequi-
tur. Actiua vero z passiuua fm̄ potentia
actiuā z passiuā z actōes potentiarum
vt calesfactiuū ad calesfactibile z calesfa-
ciens ad illud quod calescit. z secans ad
illud quod secatur tanq̄ agen^a. Ecce q̄
ponit calesfaciens z secans de scō^o re-
latiuoz. Ideo dico q̄ fm̄ intentōez arī-
stotelis solū noīa z participia cōr̄den-
tia a verbis actiuis z passiuis que non
tantū fm̄ vocē sunt actiua vel passiuua: s̄
vere significāt q̄ aliquid realiter agit z ali-
quid realiter patitur vel q̄ aliquid realit̄
fit z aliquid realiter facit sunt relatiua:
de scō^o h̄mōi sunt agens patiens cale-
faciens calesfactiuum; actiuum z passi-
uum. Preterea in predicamentis. ca.
de relatione dicit Aristoteles sic. Simi-
liter aut accubit⁹. statio. sessio. pōnes q̄-
dam: pō vero adaligd. Jacere vero aut

stare. aut sedere. ipsa quid ponens non sunt
sed denotantur ab his quædicia sunt pō
nibus notantur. Et quibus patet quod ver
ba sunt in genere actionis vel passionis
et nomina vel participia eis corresponden
tia sunt in genere relationis. quia stare
non est in genere relationis sed statio: eo
quod statio est alicuius statio. et sessio est a
licuius sessio. Circa secundam dō. quod
nec nomina absoluta nec nomina notantia p
prie sunt in genere relationis. sed solum
nomina relativa. Sed talia nomina sunt in du
plici genere. quia quedam sunt relativa sicut
esse que nunquam possunt de aliquo verifi
cari significatiue sumpta. nisi vere et con
uenienter possit eis addi aliquis casus
obliquus alterius dictionis quam sui abstra
cti. Relativa sicut dicitur sunt illa quibus
aliquando vere additur casus obliquus
aliqui nominis. Tunc dico quod omnia relativa sicut
esse vere sunt in predicamento relationis.
et hoc siue precise significant substantiam: si
cut dominus et seruus siue qualitate sicut si
militudo et dissimilitudo. siue connotant
aliquid aliud in actu: sicut calefaciens effi
ciens. siue notet in potentia sicut calefa
ctiuum et calefactibile siue affirmatiue: si
cut seruatio. siue negatiue sicut creatio
Relativa vero sicut dicitur non sunt proprie
in genere relationis. et ideo nec manū nec ca
put proprie sunt in genere relationis. et hoc quod ma
nū aliquando est manū hominis. aliquan
do non. unde si manus abscisa non vo
catur manus: tunc illud nomen manū
vere erit in genere relationis: et ita est de
similibus. Ad principale dico quod ista
regula intelligitur quando omnes ter
mini uniformiter accipiuntur. Nunc
autem hec propter similitudinem est relatio est
vera: ut similitudo supponit simpliciter
In ista autem iste albedines sunt simili

tudo si est vera albedo: sicut significatiue
et ideo illa regula in proposito non habet
locum. Exemplum. animal predicatur de
homine et genus predicatur de animali
et tamen genus non predicatur de homi
ne: et hoc propter causam dictam.

Questio. xxiii.

Trum relatio terminetur ad
absolutum vel relatum quod
ad ab^m probatur quia sicut p.
v. metha. in 3° modo. relatiuorum non est
relatio mutua. sed in vno tantum extre
mo est relatio realis: patet de scientia et
scibili. ergo solum absolutum in scibili ter
minat relationem realem in scientia.

Contra. in predicamentis dicitur om
nia relativa dicuntur ad conuertentiam
ergo. Ad questionem dico quod terminus
relationis dupliciter accipitur. vno modo
proprie pro illo ad quod dicitur sicut puer
tiam scilicet relatum. quod sibi additur in
casu obliquo. et sic dico quod secundum in
tentionem proprie relatio semper terminatur
ad relatum. quia relatum dicitur se
cundum conuertentiam ad aliud relatum
et non ad ab^m. sicut pater dicitur filii et non
hominis. et vnum relatum cadit in diffinitione
alterius et non ab^m. Et ideo dico quod proprie lo
quendo vnum relatum terminatur ad aliud
nomen relatum. et non ad ab^m. Nec ad re
extra: et alium terminum proprie loquendo non
habet relationem. cum non sit aliqua parua
res distincta a rebus absolutis. Alio
modo accipitur terminus relationis im
proprie pro illo quod est tale quale denota
tur per terminum relationis proprie di
ctum. Exemplum istius relatiui creatu
ra. proprie loquendo terminus est hoc re^m
creas vel creator. non illud quod est reals cre
ator non est relatum sed absolutum: puta

ipsemet deus. Sed contra nono methaphisice pbat ph. qd actus est prior potētia diffinitōe. quia potētia diffinitur p act^m. tunc sic. actus diffinit potētiā vt terminat relatōem eius. Aut ergo act⁹ terminat relatōem potētie vt absolutū z habetur ppositū pprie loquēdo. aut vt correlatiūz: z sic potētia diffinit actum. quia dicit poz. c. de spē qd in relatiuis necesse est in vtriusqz rōnibus vtrūqz rōes poni: z ita actus vt est prior potētia diffinitione eēt posterior. 1° sic. relati^m inq̄tum relatiūz diffinit pri^mo per terminū ad quē refertur. z p cōsequens termin⁹ vt terminus est prior relatiū diffinitione vt relatiū est. hec consequētia patet. vii. methaphisice vbi cōparat accūs ad subām: z nono methaphisice vbi pparat potētiā ad actū. sed impossibile est esse circulū in quacūqz prioritate eēntiali. ergo impossibile est patrē primo referri z terminari ad filiū inq̄tum filius refertur ad ip̄s. quia si sic pater esset prior filio. 2° eēntiali diffinitionis. z fili⁹ esset prior patre. z ita eēt circulus. ergo pater primo refertur ad illū absolutū in hoīe. quod terminat paternitatē z fili⁹ primo refertur ad illud absolutū in patre quod terminat filiatōem z ita ambo absoluta sunt priora relatiōibus. Ad primū istoz dico qd quūvis potētia sit relatiū large accipiēdo: tñ act⁹ nō est suū correlati^m. qz nō oīs actus est alicui⁹ potētie. nec oē qd est i actū pri⁹ fuit in potētia. s; quūvis act⁹ non sit relati^m correspōdēs potētie: tñ actus pōt idiffinire potētiā: sed potētia nō diffinit act^m. iō ex hoc qd potētia diffinit p actū z nō ecōuerso dicit qd actus ē prior diffinitōe ip̄a potētia. Vñ dico qd h^o nomē relati^m potētia nō dicitur primo ad

hoc nomē act⁹: s; ad aliū nomē z si nomē nō sit ipoitū licitū est fingere fm arte phi in predicamētis. Tunc ad formā dico qd actus diffinit potētiā: s; nō terminat ei⁹ relatōem. qz non est correlatiū sibi corris. Ad fm concedo qd relatiū diffinitur per terminū diffinitione quid noīs nō quid rei. Et qñ dī qd i⁹ vt l^m est prior diffinitōe suo correlatiū: dico qd hec p̄na nō valet nisi de diffinitione pprie dicta exprimēte quid rei z de diffinitione data p additamenta et a priori. Quā aut diffiniūtur diffinitione quid noīs: mutuo tunc nō ē vey s; magis vbi diffiniēs z diffinitū sunt siml diffinitione z intellectu. qz neut⁹ pōt exprimi quid noīs. nisi p aliud. Et hoc totū patet per phūm in predicamentis vbi dicit qd qui diffinite scit vñū relatiūz diffinitue scit reliquū. Et ad phi dico qd loquitur de diffinitione accipiēte aliqd z includente qd nō diffinitur per ipm diffinitū vbi diffiniēs semp est prius diffinito illomō subā nō diffinitur per accidens nec actus per potētiā. qz semp diffiniēs est simul diffinitione cum diffinito: sicut est in relatiuis mutuis vel diffiniēs est prius diffinito diffinitione z h^o est qñ nō diffiniūtur mutuo. Et vltra dico qd in istis relatiuis nō est talis prioritas essentialis diffiniētis ad diffinitū z in oībus istis bene pōt esse circulus in diffiniendo. Ad principale patet satis in precedentibus z pōt adhuc aliter dici qd in ter^o mō ex vna parte nō habet aliquod nomen absolutū preter nomen relatiū respectu cui⁹ dicatur ad nomē relatiū. sicut est ex alia parte. Exēploz visibile dicitur ad visum. z ecōuerso visus ad visibile. Et ista sunt pprie correlatiua z pprie est vñū relatiū sicut reli

quā et omne nomen quod habetur ex parte visus dicitur ad visibile. quia non habemus nisi hoc nomen visus et vere dicitur quod visus est alicuius visibilis visus non tanquam subiecti. sed tanquam obiecti secundum philosophum. Seder alia parte sunt duo nomina ad quorum utrumque dicitur visus. sed unum nomen est proprie relatiuum. puta visibile. et aliud non. puta color. nisi quia aliquomodo alter dicitur ad ipsum: quia proprie dicitur quod visus est visibilis visus et visus est coloris visus: sed non proprie dicitur color esse visus color. sicut dicitur quod visibile est visus visibile. Et si dicat quod philosophus dicit quod alterum extremum non refertur nisi quia alter refertur ad ipsum: et per consequens illud extremum aliquomodo refertur. sed color nullomodo refertur ad visum. ergo per illud extremum non intelligit colore. Dico quod colore refertur ad visum potest intelligi dupliciter vel sub nomine coloris: et sic refertur ad ipsum. non est aliud quam esse extremum correlationis. et ideo ex hoc ipso quod visus dicitur coloris visus ibi color aliquomodo refertur. Aliter potest intelligi refertur sub alio nomine. sicut dicendo color est visus visibilis et utroque modo potest insufficiens exponi philosophus.

Questio. xxv.

Primum relationes trium modorum sunt relationes in creaturis. quod non. quia relationes ille speciales non sunt res absolute existentes extra animam. Nec sunt res distincte ab illis: sicut patet ex precedentibus ergo etc. Contra circumscripito actu intellectus adhuc una albedo est similis alteri. ergo similitudo est relatio realis. Respondeo distinguendo de relatione reali. Unomodo dicitur relatio

realis. quia significat aliquam quam rem extra animam vel in anima. Aliomodo quia significat res absolutas extra animam vel in anima que dicuntur esse tales quales denominantur esse per tale relatiuum sine omni operatione intellectus. Primum modo dico quod non sunt relationes reales. quia non sunt tales parue res medie inter res absolutas: sicut patet ex dictis. Secundomodo dico quod sunt relationes reales: quia significant res absolutas predicto modo. puta similitudo significat duo alba. et quod utrumque album est simile alteri sine omni operatione intellectus. quia intellectus non plus facit ad hoc quod sortes albus sit similis platoni quam facit ad hoc quod sortes sit albus. immo ex hoc ipso quod sortes sit albus et plato est albus: sortes est similis platoni omni alio ymaginabili circumscripito tamen hoc non obstante ista pura absoluta potest intellectus diuersimode per conceptum exprimere. Unomodo per conceptum absolutum: sicut dicendo sortes est albus. plato est albus. Aliomodo per conceptum relatiuum. dicendo sortes est similis platoni secundum albedinem: et iste conceptus relatiuus est solum in anima. Sed hic sunt duo dubia. primum quod secundum predicta videtur quod aliquid refertur realiter ad non ens: puta materia realiter refertur ad formam non existentem. Ad quam est in potentia etiam circumscripita omni operatione intellectus materia est vere in potentia ad formam: et hoc nomen potentia vere significat ipsam materiam. Secundum dubium est utrum tales sint concedende albedo est similitudo. sortes est paternitas: sicut tales conceduntur albedo est similis: vel sortes est similis vel pater. Ad primum istorum

dico q̄ ibi est solū difficultas vocalisyl
equiuocatio de relatione reali. Nam si
relatio realis p̄scise itelligitur i^a q̄ im-
portat vnam rem existentem. ⁊ aliam si
bi correspondentem in actu. sic est mani-
festum q̄ hic non est r̄lo realis. Sed vo-
cando r̄loem realem. quando aliquid si-
ue sit in actu siue in potentia est tale qua-
le denominatur esse p̄ p̄cretum relatio-
nis siue omni operatione intellectus: sic
est relatio realis: quia opatio itellect^o nō
plus facit ad hoc q̄ materia sit in potē-
tia ad formam. q̄ ad hoc q̄ vnus asin^o
generet alium. Ad secundum dico
q̄ aliter dicendum est secundum vsum
loquentium: ⁊ aliter p̄m veritatem ser-
monis. nam vsus loquentium habet di-
cere q̄ similitudo equalitas ⁊ c. ita signi-
ficant res absolutas: sed nō sunt res ab-
solute. Nec predicantur de illis. q̄ vsus
loq̄ndi nō p̄cedit q̄ albedo sit s̄litudō. n^o
duo alba sunt s̄litud^o s̄ p̄cedit q̄ s̄litudō
significat duo alba: sed loquendo de vir-
tute sermonis significatiue debet conce-
di q̄ similitudo equalitas ⁊ huiusmodi
ex quo significant res absolutas: ⁊ sunt
p̄ime intentiones: p̄ssunt vere predica-
ri de illis. Et hoc potest adhuc diuersi-
modē poni. vnomodo sicut dictum est
quadam questione superius q̄ quan-
uis concreta talium relationum suppo-
nant pro vna re absoluta. ⁊ de i^a vere
predicantur. puta dicendo sortes est si-
milis. tamen abstracta relationum non
supponūt nisi pro plurib^o rebus absolu-
tis coniunctim. sicut nomen collectivuz
puta populus: exercitus: turba. so-
cietas. Et secundum istam opinionem
sicut conceditur q̄ sortes est socius. Et
ista negatur sortes est societas: ita conce-
dendum est. q̄ sortes est similis: ⁊ negan-

dnm q̄ sortes est similitudo. Tamen cō-
cedendum est q̄ sortes ⁊ io sunt simili-
tudo. ⁊ ita in omnibus esset dicendum:
q̄ talia nomina abstracta relationum
sunt nomina collectiva. sed quāuis ista
opinio possit sic substineri quantum ad
r̄lones equiparentie: siue similitum nomi-
num non tamen in relationibus disqui-
parentie que sunt dissimilitum nominuz
quā non videtur p̄prie dictum q̄ de-
us ⁊ creatura sunt: creatio: actio: sicut
pater ⁊ filius sunt paternitas. sicut nec
conceditur q̄ filius est paternitas. Idē
potest aliter dici sicut dictum est superi-
us in quadam questione. q̄ quādo cum
q̄ concretum ⁊ abstractū penitus idem
significant: ⁊ omni eodem modo signifi-
candi gramaticali ⁊ logicali talia con-
creta ⁊ abstracta predicantur de eodem
nisi inclusio alicuius sineat hegoruma-
tis impediatur: sed sic est de concretis ⁊ ab-
stractis istarum relationum. q̄ quicquid
significat simile significat similitudo. Et
eodem modo. quā non plus innotescit
per rationem. nec per auctoritatez alicu-
ius doctoris q̄ similitudo significat res
coniunctim plusq̄ simile: sicut per auc-
toritates innotescit nobis q̄ populus ⁊
exercitus significant sua significata con-
iuncti. ⁊ popularis supponit pro homi-
nibus diuisim: ⁊ ideo de virtute sermōis
sic hec est p̄cedenda albedo ē s̄litudō ita h^o ē
p̄cedē^a alb^o ē s̄litudō. Et nūq̄ p̄t vna ē
se vera sine alia. Et sicut hec est conce-
denda. sortes est pater. ita hec est conce-
denda sortes est paternitas. quā pro eo-
dē supponūt. ⁊ ista ē cōis. tā ad r̄loes eq̄
pen^o q̄ ad r̄loes disq̄parentie Ad p̄m
cipale patet sufficienter ex dictis.

Questio. xxvi.

Trum ydemptitas similitu-
do: et equalitas sint relationes
in diuinis q̄ non. quia tunc i
diuinis essent plures relationes q̄ quat
tuor. Similiter nulla istarum constitu
it personam diuinam. Contra. pater
in diuinis est realiter equalis filio et spi
ritui sancto. ergo. Supposita distincti
one d̄ r̄ l̄oe reali posita in priori q̄oe dico
tunc ad questionem q̄ accipiendo rela
tionem realem. primo modo vt dicit ali
quam rem quocunq; modo distinctam
a personis diuinis. sic non sunt relationes
reales. quia quando propositio verifica
tur pro rebus et cetera. Sed iste propo
sitiones pater est equalis filio vel simi
lis verificantur pro rebus et solus pa
ter et filius sufficiunt ad verificandum
istas. ergo alia res non est ponenda.

Præterea in creaturis equalitas: et
similitudo non sunt tales res p̄ne. ergo
multo fortius in deo. Præterea si sic
tunc quero. aut similitudo patris fun
dat aliam similitudinem respectu simili
tudinis i filio: aut nō si sic: t̄c̄ erit proces
sus in infinitum. Si non. et tamen vna
similitudo est similis alteri: ergo eodem
modo standum est in primo. sc̄z q̄ pater
est similis filio sine omni tali re addita.

Secundo dico q̄ accipiendo rela
tionem realem. secundum sic sunt
relationes reales q̄ probō. quia quan
do aliquid est tale quale denotatur esse
per relationem ex natura rei. et non per
operationem intellectus. ibi est relatio
realis. sed sic est de equalitate. ergo illa
equalitas est relatio realis. Tertio.
dico q̄ iste non sunt relationes rōnis h̄
p̄bo. quia nunq̄ est relatio rōnis: nisi
quando res non est talis ex natura rei. q̄
lis denotatur esse per tale relatiuum.

sed potest esse talis per operationem in
tellectus. sed pater ex natura rei est eq̄/
lis et similis filio sine omni operatione i
tellectus. quia non plus facit intellectus
ad hoc q̄ pater sit similis filio. q̄ facit
ad hoc q̄ pater generet filium. Si di
cat. sicut impossibile est q̄ aliquid sit al
bum sine albedine. ita impossibile est q̄
aliquid sit equale sine equalitate. Dico.
q̄ ly equalitas potest stare materialiter
solum. vel significative. si primo modo
stet vera est. si sc̄do° falsa. quia tūc eq̄li
tas supponit pro patre et filio coniunc
tim vel diuisim. Ad principale patet
ex dictis quomodo pater est equalis fi
lio.

Questio. xxvii.

Trum ydemptitas numera
lis sit relatio realis. q̄ non. q̄
eiusdem ad se non est relatio
sed ydemptitas numeralis est huiusmo
di. ergo. Contra. sortes ex natura rei
est idem numero sibi sine omni opere in
tellectus. ergo est relatio realis. Præ
supposita distinctione de relatione reali
prius data dico breuiter q̄ ydemptitas
numeralis eodem modo est relatio rea
lis: sicut similitudo vt equalitas. Et h̄
quia sortes est realiter idem et ad h̄ ni
hil facit intellectus. Sed contra. p̄h̄s
v̄o. metaphisice. c. de eodem dicit sic. ydē
ptitas vnitas quedā pluriū in essendo:
aut quando v̄itur vno vt plurib; velu
ti q̄ dicunt ip̄m ip̄i idem. nam vt duo/
bus v̄itur eodem. tunc arguo. ydempti
tas numeralis non est nisi quando quis
v̄itur vno vt duobus. sed solus in
tellectus v̄itur vno. vt duobus. ergo ta
lis ydēptitas nō est sine opere intellect^o
et per consequens non est relatio realis.

Preterea ad relationem realem semper requiritur distinctio realis extremorum. sed hec extre^a non distinguuntur realiter. ergo etc. Pre^o omne relatiuum predicatur in concreto de sub^a: sicut bene dicitur quod sub^a est qualis et quanta etc. Sed relatiuum est predicamentum relationis. ergo hec est vera. substantia est relatiua aial est relatiuum. quod non conceditur: Preterea ab inferiori ad superius est bona consequentia. sed pater et relatiuum se habent sicut superius et inferius: sicut paternitas et relatio. ergo sequitur homo est pater. ergo homo est relatiuum. et non per se. ergo per aliam rem. Ad primum dico. quod aristoteles non negat ydemptitatem numeralem esse relationem realem: sed vult quod in assignando extremum vni correlatiuo vtendum est eodem nomine in diuersis casibus ac si essent duo nomina. Et hoc siue assignetur proprium correlatiuum: siue illud de quo suum correlatiuum verificatur. Unde sicut assignando correlatiuum similis possum dicere dupliciter. vno modo sic fortis. est similis pla. Alio modo sic. simile est simili simile. ita in proposito possum dicere quod fortes est idem forti. et quod idem eidem est idem. Si dicat quod secundum istam assignationem ita in similitudine oportet vni vno quasi duobus sicut in ydemptitate numerali concedo non hoc negat philosophus. tamen differentia est in vtraque assignatione. In proposito autem oportet vti vno vt duobus. hoc est oportet accipere idem nomen in diuersis casibus. ideo dicit veluti ipsum spiritum idem. sed in aliis respectibus non oportet nisi quando assignatur nomen relatiuum ad suum proprium correlatiuum. sic dicendo simile est simili simile. sed accipiendo in quibus conueniunt relatiua debent accipi simpliciter diuersa. quia non possum vere dicere fortes

est similis fortis. et sic de aliis. Ad aliud dico quod extremum relationis potest dupliciter accipi. vno modo proprie per correlatiuum. isto modo dico quod omnis relatio realis requirit distinctioem realem extremorum. saltem numeralem. quia ipsamet correlatiua que sunt extrema relationis sunt conceptus vel voces. et in proposito distinguuntur numeraliter. sicut idem conceptus bis replicatus in diuersis casibus. Et eodem modo est de relationibus mouentis et moti quoniam idem mouet se quod ipsa extrema relationis que sunt correlatiua distinguuntur numeraliter saltem. Alio modo accipitur extremum relationis pro idem de quo correlatiuum verificatur. et sic improprie accipitur: et sic accipiendo non oportet quod omnis relatio requiratur distinctionem realem extremorum. quia potest esse simpliciter idem de quo vtrumque extremum verificatur. patet non solum in ydemptitate numerali. sed etiam quando idem mouet se. Ad aliud dico quod quando predicamentum est prima intentio secundum mentem philosophi. tale predicamentum predicatur de substantia in concreto. sed secundum intentionem philosophi relatio est nomen secunde intentionis: quod prescise utebatur hoc nomine relatio. vel ad aliquid pro intentionibus vel nominibus. et ideo ipse non concederet quod substantia est relatiua. sicut quod substantia est qualitas. tamen secundum veritatem theologicam relatio est nomen prime intentionis. quod significat non solum nomina relatiua. sed etiam ipsas rationes extra animam. puta rationes diuinas. ideo est prima intentio. Ad aliud dico quod pater et relatiuum non proprie se habent. sicut superius et inferius. quia relatio est nomen secunde intentionis sui philosophi. et solum supponit per

noibus relatiuis: non p rebus. & ideo nō sequitur. homo est pater. ergo hō est re/latiuū. qz relatiuū non pōt supponere p ipsa re que nō est signum. sed tm̄ suppōit p signis fm̄ intentionem philosophi. saltem fm̄ ueritatē. p nulla re. creata extra & ideo in talibus termīs non tenet illa regula ab inferiori ad superi⁹. sicut nō seqtur hō est spēs. ergo aīal est spēs ppter eandem cām. Ad argumenta pncipi/palia patet ex dictis.

Questio. xxviii.

¶ **T**rum creatio actio sit relatō ra/tionis. qz sic. qz est relatio & nō re/alis ergo rationis. Contra. re/latio rōnis causatur per actum intelle/ctus sed pter omnem operationem intel/lectus creati: uere dicitur de⁹ creans la/pidem & creator hoīs. ergo rē. Ad qōnem dico primo qz creatio actio siue re/latio dei ad creaturam. nō est relatio rōnis. quod pbo multipliciter primo sic. qm̄ aliquid importatur p aliquod nomē qd̄ nomen non potest alicui competere nisi aliqua cā cante si illa cā non esset: illud nomen nullo mō uere diceretur de aliq⁹ sed relatio rōnis nullo mō pōt esse nisi in intellectu nostro cāte. ergo si intellectus creatus non esset. nō esset relatio ratiōis & per consequens si creatio actio impor/ter respectum rationis deus non erit uere creator: nec creans. & ita deus nō posset creare lapides intellectus creato non causante. Adterea quando aliquid denoiatur ab aliquo uere & realiter: uel qm̄ aliquid est aliquale uere & realiter. siue intellectus sit: siue non sit: per neutru⁹ extremum importat aliquid cātū ab in/telectu. Exēplum si hō realiter sit albus siue intellectus sit siue nō sit. tunc nec per

hoīem nec per album importatur aliqd cātū ab intellectu: sed siue intellectus sit siue non sit deus est creans. ergo nec p deum nec per creantez importatur aliqd cātū ab intellectu. Adterea fm̄ istos sicut intellectus causat respectum rōnis: ita uoluntas: & per pns ad hoc qd̄. deus creet lapidem: nō plus facit intellect⁹ n̄ q̄ uoluntas creata. Et ita uel utrūqz cābit ibi respectū rōnis uel neutrum: si neu/trū hētur ppositum: si utrūqz. ergo crea/tio actio iportabit duos respect⁹ rōnis: unum cātū per actū intellectus. & alium causatū per actū uolūtatis qd̄ est absur/dū. Adterea sicut uox relatiua ita scrip/tū nomen est relatiuū. pōsito ergo qz nul/lus intellectus creat⁹ esset: & tm̄ hec ppo/sitio esset scripta in libro. deus est creas: tunc illud nomē creans scriptū est relati/uum & tm̄ tūc non importat respectū rōis Adterea fm̄ istos respect⁹ cātū ex opatione intellectus cōpantis unam rez ad aliam uel ad scriptū. tunc arguo qm̄ cūqz ex cōpatione alicui⁹ ad alterz cā/tur aliquid aliud: tunc ex simili cōpatiōe ipsius ad qd̄cūqz cātū simile. Exēplū qz subiectum & predicatū sunt denoiati/ones pntes tales pparationes. & ideo om/ne illud qd̄ pōt intellectus cōparare ad hoīem sicut cōparat sortē ad hoīem po/teest esse subiectum uel predicatum respe/ctu hominis: sicut. sortes potest eē subie/ctum uel predicatū respectu hominis: s̄z omni modo quo intellectus potest com/parare deum ad creaturaz consimili mo/do potest comparare quācūqz creaturā ad eandem. ergo si deus est creator pro/pter relationem consequentem cōparati/onem intellectus. eadez ratione una cr/atura diceretur & erit creatrix alterius ppter respectum rationis consequentem co

paratōem intellectus. si dicat q̄ vna cō/
paratio est vera z alia falsa. z ideo ad
vnā sequitur respectus ratiōis z non ad
aliā. Contra. respectus rōnis ita cō/
sequitur cōparationem veram sicut fal/
sam z ecōverso. qz fm eos in ista p̄posi/
tione assnū est hō. ita consequitur respe/
ct⁹ rōnis assnū p̄pter cōparatōem fal/
sā sicut in ista p̄positione vera. sortis est
hō consequitur respectus rōnis sortis p̄/
pter cōparationem veram. qz ita assn⁹
est subiectum in p̄positione falsa p̄pter
talem cōparatōem falsam. sicut sortis est
subiectū in p̄positione vera. p̄pter cō/
parationem veram. ergo siue intellectus
cōparet vere siue false semper cōsimilē
cōparationem sequitur cōsimilis respe/
ctus ratiōis. z per consequens p̄pter il/
lam cōparatōem: ita potest creatura cre/
are sicut deus. **D**icere sicut nihil ē
album nisi albedo sit inesse sicut conueni/
enti. ita nihil est creans nisi creatio sit in/
esse sibi conuenienti. ergo si creatio actio
sit quidā respectus ratiōis: nunq̄ deus
vere crearet: nisi talis respectus ponere/
tur per operationem intellectus compa/
rantis quod est absurdum. **D**icere
sicut intellectus potest comparare cau/
sam non habentē respectum realē ad ef/
fectum suū fm istos ita potest cōparare
causam habentem respectū reale ad ef/
fectum suum. ergo qua ratione ex pri/
ma cōparatōe cōsequitur respectus ra/
tis ratiōis eadem ratione ex secūda cō/
paratōe consequitur cōsimilis respe/
ctus. z ita talis causa haberet duos re/
spectus ad effectum suum vnum reales
z alterū ratiōis quod falsum est. **I**deo
dico q̄ creatio actio siue relatio dei ad
creaturam nō est respectus ratiōis. **S**e/
cūdo dico q̄ illa relatio ē realis illo mo

do quo relatio solū ad effect⁹ suos est re/
alis. qz circūscripto omī intellectu crea/
to vere dicitur de⁹: dñs creature z creas
Ad p̄ncipalia patet ex dictis.

Questio xxx.

Ytrum relatio rōis distinguit a re/
bus absolutis. q̄ sic. qz contradi/
ctōria nō verificantur de aliq̄
sine distinctione reali. s; colūna nunc est
dextra z prius non. ergo dextreitas co/
lūne distinguit a columna. s; dextreitas ē
relatio ratiōis. ergo. **C**ontra. relatio
diuiditur in relatōem reale z rōnis. s;
relatio realis non distinguit ab absolutis
ergo nec relatio rōnis. **A**d questionē
dico breuiter q̄ relatio rōis non distinguit
a rebus absolutis. **Q**uod p̄bo. quia si
sic. aut h; esse subiectiuū aut obiectiuū
s; p̄mo tunc est reale. si scōdo p̄tra nihil
tale obiectū est in hoc mundo: sicut p̄ba
sum est prius. **S**ed p̄tra vniū extremoz
p̄positionis nec est aliqd absolutū: nec re/
latio realis. qz non oritur ex natura ex/
tremoz. ergo est relatio rōnis. **D**icere
terea subiectū z predicatum: genus spe/
cies z alie secūde intentōes nō importāt
tū res absolutas. qz quicquid est abso/
lutū in subiecto pōt eē z intelligi. z tam
non erit nec intelliget eē subiectum nec p̄/
dicatum z sic de genere z specie zc.

Dicere veritas z falsitas necessitas
z p̄tingentia p̄pōnis non sunt res abso/
lute nec relatōes reales. **D**icere p̄/
cium in nūmo est relatio rōnis z non res
absoluta. **S**ed istis z cōsimilib⁹ non
obstātibus dico q̄ rōis nō distinguit
ab absolutis. nec inuenitū a p̄ talis di/
stinctio inter relationem reale z ratiōis
Ad primū in p̄tratum dico q̄ vniū ex

tremoz ppositionis in mēte est concept⁹
sincathegorematic⁹ verbi copulatiui si
ue copulantis subiectum cum predicato
sicut in ista ppōe plata. hō est aīal. vno
extremoz ponitur illud verbū est qd̄ est
quedam qualitas absoluta. Ita ppōz
tionalr̄ est de vnione extremoz istorum
nī intentōe. q̄ est conceptus copule que ē
qualitas quedā mentis. puta actus intel
ligendi. et iste conceptus realiter distingui
tur a subiecto et predicato que sunt etia
diuersi act⁹ intelligēdi. et istis trib⁹ concepti
b⁹ positis in mēte sine omni respectu rō
nis habetur ppositio et vnio extremoz
eius sicut istis tribus vocibus p̄tinue p
latis homo est aīal. hēnr̄ sufficienter p
positio in voce sine omī alio et vnio extre
mōz eius. Ad aliud dico q̄ illud ab
solutum in mēte quod est subiectū vel p
dicatū ppositionis pōt eē et intelligi cog
nitōe incōplexa. et tñ nec vnum erit subie
ctū nec aliud predicatū sed hoc non pp̄
defectum alicuius respect⁹ rōnis. sed pp̄
defectum cōceptus absoluti copule. po
test enim aliquis absolute cognitōe incō
plexa intelligere et hōiem et aīal. et tamē
nec homo erit subiectū nec aīal predica
tū. et hoc q̄ deficit ille conceptus sincathe
gorematicus quo posito sñ omī alio re
spectu: hō erit subiectū aīal erit predica
tū et habetur tota ppositio. Vnde conce
do q̄ tam subiectū q̄ p̄dicatū est cōcept⁹
relatiuus rōis sicut post patebit. S; q̄
bet talis conceptus est quedam qualitas
absoluta puta actus intelligendi et sicut
dictum est de subiecto et predicato. ita dicē
dū est de genere. et omnibus intentionib⁹
secundis. q̄ tā genus q̄ species s̄ p̄ rela
tiui. et possunt dici relationes rationis
fm̄ bonum intellectum. Non tamen di
tinguuntur a rebus absolutis. Et

ideo animal qd̄ est genus potest absolu
te intalligi cognitione incōplexa non intel
ligēdo qd̄ est genus et sic d̄ sp̄. Etcā ē c; et
iste concept⁹ gen⁹ n̄ tm̄ significat aīal corp⁹
colorē et alia genera. s; ip̄ortat q̄ i⁹ p̄dicē
tur de pluribus differētibus specie. et ita
ille conceptus genus connotat illa de quib⁹
bas animal et color et cetera genera pre
dicantur. q̄ ille cōceptus genus non so
lū significat illas primas intētiones que
sunt genera. sed et connotat species illo
rum generum. licet iste cōceptus color et
animal non cōnotet illas species. ideo di
citur genus relatio rationis. q̄ non po
test sic cōnotare nisi mediante intellectu.
et tamen est qualitas absoluta in aīa. Et
odē modo iste cōceptus species nō solū
significat hōiem et asinum que sunt spe
cies sed cōnotat q̄ predicant⁹ de plurib⁹
differentibus numero et etiā connotat q̄
genus est predicabile de eis. et ita pōt di
ci de aliis secundis intētōibus. Ad a
liud dico q̄ veritas et falsitas ppōnis nō
differunt p̄ novos respect⁹ rōnis: sed sūt
cōceptus relatiui significātes ipsas ppō
nes nō absolute. sed iste cōceptus veritas
vltra ppōnem quā significat cōnotat q̄
ita sit in re sicut importatur per ppōnem.
Et falsitas importat q̄ ita nō sit in re sicut
importatur p̄ ppōnem. et per illū conceptū
necessitas importatur et q̄ ita sit in re et
nō pōt aliter esse. cōtingentia connotat q̄
pōt alr̄ eē q̄ importat per ppōnem et h⁹
sine oī respectu rōnis. Ad aliud p̄cedo
q̄ p̄ciū est nomē relatiuū. et pōt dici rela
tōis. q̄ denarius nō d̄ p̄ciū nisi p̄ vo
lūtariā instōnem alicuius. et ita connotat
actū volūtatis et actū intellectus ip̄s⁹ in
stituentis sine quo actu nullo dicitur h
ciū: iō pōt dici rōis. Per p̄dicta pōt
sufficienti r̄deri ad oēs rōes reprobatas

relationes rationis esse. Ad principale dico qd in pposito contradictoria verificantur de columna per mutatione alis in quo est realiter sinistrum & dextrum: quia ideo columna denominatur dextra vel sinistra. quia situatur ad dextram vel sinistram alis. Ideo concedo qd dextreitas importat rem distinctam a columna. scilicet dextra & parte alis. Et qd accipit qd dextreitas est relatio rationis. falsum est. quia sine omni actu intellectus & voluntatis dicitur columna dextra vel sinistra. quia stat ad dextram vel sinistram animae. & id non plus est relatio rationis in columna quam in animae.

Questio. xxx.

¶ Trum relatio realis & rationis distinguantur. quod non. quia relatio realis non importat aliquid extra animam. 9° solum significat res existentes in anima. & per se est relatio rationis. Contra. relatio rationis & realis dividuntur ex opposito ergo nullo modo coincidunt in idem. Ad questionem hanc relatio rationis non sit vocabulum philosophicum. quia credo quod non invenit illud vocabulum in philosophia. Aristotelis ponendo tamen propter cosa dicta relationem rationis aliquid esse. dico quod relatio realis & rationis distinguuntur. quod patet. quia quando sine operatione intellectus res non est talis qualis denotatur esse per relationem & concretum relationis. tunc est relatio rationis. verbi gratia. quia nihil est subiectum nec predicatum sine operatione intellectus: imo ad hoc quod aliquid sit subiectum vel predicatum requiritur operatio. ideo isti conceptus relativi. scilicet subiectum & predicatum dicuntur relationes rationis. similiter quia vox non significat rem nisi per institutionem que est operatio intellectus. ita quod si nunquam fuisset hec vox: homo instituta ad significandum: non signi-

ficaret. nec esset vox significativa: ideo significatio istius vocis potest vocari relatio rationis. per hoc quod patet hoc nomen homo: ad hoc quod sit nomen. siue vox significativa nihil addit ultra istam vocem homo & compositum simile: sed connotat actum intellectus quo instituebat ad significandum. istis enim duobus positis sine omni respectu rationis inesse dicit ista vox homo nomen. quia impossibile est quod ista vox homo sit. & quod actus quo instituit ad significandum sit. nisi ista vox sit nomen. Similiter quia nummus non est precium nisi per voluntariam institutionem quam volitione precedit actus intellectus. ideo potest precium dici actus respectus rationis. Et sic homo potest salvari dictum Scoti. qui ponit quod relatio rationis potest causari: tam per actum intellectus quam voluntatis. Sed quando res est talis qualis denotatur esse per relationem vel per conceptum relationis sine omni operatione intellectus. ita quod operatio intellectus nihil facit ad hoc. tunc potest dici relatio realis modo exposito. Exemplum quia unum album est simile alteri albo sine operatione intellectus operantis: ideo similitudo dicitur relatio realis: & sic est de paternitate & aliis. Ad principale dico quod quantum hoc commune relatio secundum intentionem philosophi sit secunda intentio. & ita secundum eum potest dici relatio rationis. quia nec ipsum nec illa pro quibus supponit: sunt relationes sine operatione intellectus: tamen secundum veritatem theologie est prima intentio & relatio realis. quia licet secundum opinionem philosophi relatio non significat aliquam rem creatam extra animam: tamen in rei veritate significat relationes divinas: que sunt extra animam ideo secundum veritatem est relatio realis & prima intentio. quia sine omni

operatione intellectus. paternitas diuina est relatio et similiter filiatio et spiratio. Similiter quicquid sit de relatione que est genus: tamen relationes speciales puta similitudo et hominibus sunt reales et significant et supponuntur per rebus extra animam.

Incipit septimum quolibetum.

Questio prima.

¶ **T**rum creatio vel conseruatio differat realiter a rebus absolutis quod sic. quia creatio est relatio vel res absoluta non est res absoluta. 8° et c.

¶ **C**ontra. si differat realiter. et ergo illa res que est creatio creatur. aut 8° creatio que est a rebus. aut non. Si sic. tunc crit processus in infinitum si non. 8° standum est in primo.

¶ **R**espōdeo quia ista questio includit difficultatem generalem ad creationem conseruationem actionem et passionem. Ideo generaliter dico quod non. quia quia propositio verificatur per rebus: si due res vel tres sufficiant ad veritatem propositionis: alia superfluit sed iste due propositiones lapis creatur lapis conseruatur sunt vere et verificantur per rebus. et ad verificandum istam propositionem: lapis creatur: sufficit deus et lapis. et primum instans in quo est. quia iste positus impossibile est quin hec sit vera lapis creatur. ergo creatio non est alia res ab istis. Similiter ad verificandum istam lapis conseruatur: sufficit deus et lapis. et aliquid instans post instans creatiois. ergo conseruatio actio vel passio non est alia res ab istis. Sed hic sunt dubia. primum est de creatione. quia videtur quod sit alia res ab istis. quia deus et lapis manent: et non manet creatio. pro hoc primo primum instans creatiois. Adterea si hodie ignis generet ignem et cras deus annihilaret ignem

generatum. et per creationem in 3° die producat iste ignis creatur et prius non per causam.

¶ **E**t tamen omnia absoluta que sunt in tertio die fuerunt in primo die per causam. ergo creatio dicit aliquid de rebus absolutis. Secundum dubium est de conseruatione. quia deus est et lapis similiter quia lapis non conseruatur distinctio creationem a conseruatione. pro hoc in primo instanti quia lapis creatur. 8° conseruatio est aliquid propter deum et lapidem. Ad primum istorum dico quod creatio lapidis siue actiua siue passiuua non significat aliquid positum distinctum a deo et lapide. sed connotat negationem immediate procedere esse lapidis: quia importat quod lapis modo sit et prius immediate non fuerit. Et quicquid sic est sine omni alio respectu dicitur deus creare lapidem. Et lapis creari a deo: et hoc solum est primum instans creationis lapidis. Ad 2° dico quod tertio die ignis creatur et non in primo. quia in aliqua parte tertie diei fuit totaliter nihil. quia fuit annihilatus secundum materiam et formam. et per mediate fuit: ideo fuit creans. Sed in primo die non fuit creatus sed generatus. quia in primo die non accepit esse secundum se totum. quia materia fuit presupposita generationi. Et si dicat ponam quod solum forma ignis annihilaretur in tertio die: et repetit per creationem: tunc manet eadem materia primo die et tertio: et tamen tertio die creatur et primo die non. Ratione deo. tertio die creatur forma ignis: quia tunc producit a solo deo: qui solum agit ad extra per creationem. Primum autem die non producit a solo deo sed ab igne. ideo non creatur. Unde hoc nomen creatio quia solum dicitur de lapide: ita quod lapis vel ignis solum dicitur creari et non generari. connotat quod ignis immediate prius non fuit et quod ignis producit a solo deo. Ad 2° dubium dico quod conseruatio siue actiua siue passiuua: non dicit aliam rem a deo et lapide. Et sicut crea/

lio lapidis importat ultra deum: quod lapis modo est et prius non fuit: ita conservatio importat ultra deum quod modo est et prius fuit et quod hoc non est verum in primo instanti creationis lapidis. ideo tunc non conservatur sed creatur. Ad principale dico quod licet creatio sit nomen relativum. tamen potest supponere pro rebus absolutis et ideo de virtute sermonis hec est procedenda. creatio actio est deus. et creatio passio est lapis.

Questio secunda

¶ **¶** Trum qualitas differat realiter a substantia. Quid non. quod rectum curvum triangulum quadrangulum et homini sunt qualitates de tertia specie et sunt substantie eo quod deus non posset facere corpus sine figura. ergo etc. Contra albedo et nigredo sunt qualitates. et non sunt substantie ut manifestum est. ergo. Ad rationem dico quod qualitas de tertia specie differt realiter a substantia. quod probatur. quod impossibile est aliquid transire de uno contradictorio in contradictorium sine acquisitione vel deperditione cuiuscumque rei ubi non salvatur per transitionem temporis vel motum localem: sed homo est primo non albus. et postea albus et iste transitus non salvatur per motum localem: nec transitionem temporis. ergo albedo differt realiter ab homine. Secundo dico quod qualitates de quarta specie cuiusmodi sunt figura curvitas et rectitudo: densitas: raritas et homini. non sunt realiter distincte a substantia. et aliis qualitatibus. Quid probatur. quia quando propositio verificatur per rebus. si una res sufficit ad eius veritatem. frustra ponuntur due. sed tales propositiones linea est recta: substantia est curva. et huiusmodi verificantur per rebus et sola substantia sic. vel sic situata

sufficit ad eius veritatem. partes substantie disponantur secundum lineam rectam: et non moveantur localiter. nec augmententur nec diminuantur. contradictio est quod primo substantia sit recta et post sit curva. ergo rectitudo vel curvitas nihil addit super substantiam et partes eius. Unde si deus per potentiam suam absolutam separaret a substantia situata secundum lineam rectam omne accidens tam absolutum quam relativum. et quod partes illius substantie in eodem situ conserventur. Adhuc illa substantia erit recta sicut prius. ergo etc. Sed hic est unum dubium quomodo scitur quod qualitas est alia res a substantia et quomodo non. Respondeo quod quando aliquid predicabile potest successu verificari de eodem quod potest de eodem verificari propter solum motum localem: tunc non oportet quod illa predicabilia res distinctas significet huiusmodi sunt curvum rectum et homini. Nam quando aliquid est rectum si postea nulla re abveniente: partes ipsius per motum localem appropinquentur: ita quod minus distent quam prius illud dicitur curvum. ideo curvitas et rectitudo important alias res a rebus rectis et curvis. Similiter est de figura quod per solum motum localem aliquarum partium potest aliquid fieri diverse figure. Mirabile enim esset si quotienscumque partes mutarentur localiter. totiens acquirerent novas qualitates et perderent: sed sic non est de albedine et nigredine. quod non per hoc solum quod partes alicuius moventur localiter fit calidum vel frigidum. et ideo omnia talia important res distinctas a substantia. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio tertia.

Trum actio vel passio differat
realiter ab absolutis. q̄ sic. quia
res absoluta dicitur agens. actio
autem nō est nec dicitur agens. ergo. Cō
tra. pluralitas nō est ponēda sine necessi/
tate. sed hic nō est necessitas. ergo ꝛc.

Ad q̄onem dico q̄ nec actio nec pas/
sio differt realiter ab absolutis. qd̄ p̄bo.
primo quia si sit alia res quero vtrū sit p̄
se stans vel non. Si primo tunc est sub
stātia z habet intentū. Si 2° tunc actō
īnest agenti aut patiēti. Si primo tūc oē
agens z omne mouens vere recipet no/
nam rem in se quicūqz ageret vel moue/
ret. z ita corpus celeste z celestia p̄tinue
reciperent nouas res in agendo. z ita de
us in agendo recipet nonam rē in se. Si
actio sit in patiente tūc illa res non deno
minatur p̄prie agēs sed patiēns. Siml̄r
tunc patiēs semp̄ ad minus recipet in se
tres res: puta actōem z passiōem z quali
tatem absolutā quod videtur absurdūz
Si dicat q̄ tunc non sequit̄ q̄ deus reci
peret nouas res qz non est sile de deo et
aliis creaturis. Contra. de⁹ nihil reci
piendo vere z realr̄ agit: z per p̄ns est ibi
actio sine tali re media. ergo frustra pōit̄
talis res in alio agente. cum possit vere
z realr̄ eē agens sine tali alia re. Adre
terea illa res que ponitur actō. aut ē cre
ata aut increata: si non ē creata. ergo ē d̄
us. si creata quero a quo. Non nisi ab a
gente vt scilicet agens p̄ducit illam rem
Vnde hoc dato quero de p̄ductōe illi⁹
rei sicut prius. z erit p̄cessus in infinitūz
vel stabitur q̄ vna res p̄ducitur sine omī
re media. z eadem ratione standum ē in
primo. Adreterea oēm rem quam p̄/
ducit deus mediante causa secūda: pōt p̄
se immediate p̄ducere. ergo illā rem que
ponitur actio quādo ignis agit in lignūz

potest deus immediate p̄ducere sine hoc
q̄ ignis agat. quo facto: quero aut ignis
agit aut non. Si sic ergo ignis agit. z ra/
men solus deus agit. Si non agit. cōtra
in igne est actio formaliter z subiectiue
existēs. z per p̄sequens vere denomiatur
ab actione. ergo ignis vere agit: z ita a/
git z non agit. quod est impossibile.

Adreterea quando p̄positio verificat̄
p̄ rebus si tres sufficiant ad eius verita/
tem nō oportet ponere quartam. sed ista
p̄positio ignis agit in aquam. verifica/
tur p̄ rebus. z ad eius veritatem suffici/
unt ignis aqua. z calor p̄ductus in aquā
ad p̄sentiam ignis. ita q̄ nisi ignis eēt pre
sens aque nō p̄duceretur. ergo calor na
turaliter sine omī respectu medio p̄duci
tur. z tunc ignis vere dicitur agens z aq̄
patiēns z calor effect⁹ p̄ductus. ergo nē
la alta requiritur ad veritatem talis p̄
positionū. Sed contra. impossibile est
trāsire de contradictorio in cōtradictori
um sine omni mutatione. sed ignis produ
cendo calorem in aquam in primo instā
ti in quo ignis generatur: ignis vere agit
in materiā. z materia vere patitur recipi
endo formā ignis. z post illud instās nec
materia patit̄ nec ignis agit. ergo est ibi
aliq̄ mutatio. s̄z nihil nouū acquirit̄. er/
go aliqd̄ precedēs corrumpit̄: z nō nisi a/
ctio vel passio. z nō corrumpit̄ aliqd̄ ab
solutum. ergo respectus. 5° actio z pas/
sio sunt respect⁹. Adreterea qm̄ p̄posi
tio verificatur pro rebus si pauca non
sufficiūt. requirūt plēs. sed ista p̄pō ignis
calefacit aquam. verificatur p̄ rebus et
res absolute nō sufficiunt ad verifican/
dum eam: qz possunt oīa absoluta fieri
a solo deo: z tunc nō erit hec vera: ignis
agit. ergo ꝛc. Ad primum istorum
dico q̄ aliter dicendum est de agente

non conseruante: et aliter de agente conseruante: tunc talis transitus saluat per solam transi-
 tionem temporis. quod sola actio que non est conser-
 uatio importat hoc totum quod ad presentiam
 istius ignis ad aquam sequitur calor in aqua
 quod non est in ea nisi ignis est presens aque
 et quod post primum instans illud in quo ponitur
 forma ignis si agens destrueretur: nihilominus
 est forma ignis in materia aqua ideo tunc propter
 transiitionem temporis dicitur ignis non agens.
 qui prius erat agens. Si enim quod passio que non est conseruatio passi-
 ua dicit hoc totum quod materia nunc habet ali-
 quam formam ad presentiam ignis. quod primum im-
 mediate non habuit post primum instans ex
 hoc quod tempus transit sine omni alio addito: se-
 quitur quod hec sit falsa hoc passum patitur ab
 hoc agente. et quod hec sit vera hoc passum
 non patitur ab hoc agente sicut sola transi-
 tio temporis sufficit ad verificandum istam. **Primo**
 sortes est in a. et postea ista sortes non
 est in a. Sed de agente conseruante non potest
 talia dictoria verificari: nisi propter destruc-
 tionem effectus. Et si queratur utrum actio
 et passio transeat post primum instans. **Respon-**
 ditur sic. sub isto intellectu quod agens cessat esse
 agens. et patiens cessat esse patiens et iste
 intellectus est verus. Et sub isto intelle-
 ctu potest concedi quod priuatio mere corrup-
 pitur. et quod priuatio corrumpitur in adue-
 tu forme: non quod aliquid vere corrumpitur
 sed quod materia cessat esse in potentia: vel
 cessat esse priuata hoc est incipit habere for-
 mam. **Ad secundum** frequenter prius dictum
 est. ideo nunc transeo. **Ad argumentum**
 principale dico quod logice loquendo actio
 vere est agens. quod vere et realiter suppo-
 nit pro agente.

Questio. iiii.

Vtrum predicamentum actionis et
 passionis componantur ex concepti-
 bus. quod non quod predicamentum v-
 trumque predicatur de rebus. quod componitur
 ex rebus. **Contra.** ista predicamenta com-
 ponuntur ex signis naturaliter significantibus
 res. sed conceptus sunt homini igni. **Ad qua-**
estionem dico quod secundum intentionem philosophi
 verba mentalia actiua que sunt conceptus:
 sunt in predicamento actiois et omnia verba me-
 talia passiuua sunt in predicamento passionis
 siue illa verba significant substantias siue
 qualitates. quod Aristoteles nominat ubi quod
 ista predicamenta per homini verba. sicut pa-
 tet in predicamentis. et cum eo concordat **Da-**
masce- in logica sua. **Unde** predicamen-
 tum actionis non est nisi quedam ordinatio
 verborum actiuorum importantius quod ali-
 quid agit vel facit aliquid. ita quod vnum ver-
 bum vere predicatur de alio verbo: cum
 hoc pronomine qui addito. sic dicendo:
 quod calefacit: agit: quod frige facit agit
 et si talia verba essent in vsu et sua partici-
 pia et nomina eis correspondentia per eisdem
 supponerent sicut omnia idem significant. tunc
 agens et actio supponerent per eodem. **Et**
 tunc de virtute sermonis debet concedi quod
 actio est res absoluta sicut agens. et quod si-
 cut agens est substantia. ita et actio est sub-
 stantia. tamen subiecta est contingenter actio. sicut
 est contingenter agens. **Et eodem modo** de
 virtute sermonis passio est subiecta sicut pa-
 tiens. **Et hoc** videtur dicere **Damasce-**
nus in logica sua. **Unde** dicit facere autem
 et pati subiecta quedam est taliter operans vel pa-
 tiens. **Ad argumentum principale** dico
 quod neutrum predicamentum predicatur de re-
 bus sed de conceptibus rerum.

Questio quinta.

Trum predicamentū qñ im-
portet rem distinctā a reb⁹ ab-
solutis. qz sic. qz acceptis duo-
bus individuis eiusdē rōnis z in oībus
similibus nisi qz vnū sit ante aliud: vtz
est dīe qz vnūz est antiquius alio. ergo
vnū habet aliquid qz aliud nō habet. z
nō nisi respectū importatū p quando er-
go quando iportat talem re^m. Cōtra
fm oēs cuiuslibet respectus oportet po-
nere aliquē terminū. z sicut patet. nō po-
test poni aliquis terminus illius respec-
tus quando nisi tēpus sed tēpus multo-
rum que vocantur quando est. preteri-
tum z per consequens non terminat ta-
lem respectū realem. Ad istā qōez di-
cam primo. qz quando non est. talis p-
nus respectus distinctus a rebus abso-
lutis. 2° dicā ex quibus cōponitur pdi-
camentū qñ. Circa primū dico qz qñ
nō est talis respectus distinctus a rebus
absolutis. Qd pbo multipliciter. p^o sic.
Si quando sit talis res inherens rebus
temporalibus cum non plus. debe-
at talis respectus poni respectu vn⁹ tē-
poris qz alterius. ergo respectu tēporis
futuri erit talis res. qñs est falsum. qz
si aliqua talis res sit in isto homie qz erit
cras: sine qua nō pōt dicit qz erit cras: si-
cut nō pōt aliquid esse album sine albe-
dine. ergo respectu cuiuslibet instantis
illius tēporis in quo erit aliqua tal^r res
in isto hoīe: z cum ista instantia sint infi-
nita: sequitur qz in puero qui nascere^r
cras erūt tot res: quot sunt futura ta^a
in quibus erit: z ita in illo puero erunt
infinite res. similiter in hoīe qui fuit in
finitis tēporibus z instantibus erunt re-
licte tales res infinite. Et si dicas: qz
illa instantia nō fuerunt in actu. Cō-
tra. aut aliquod instans vnqz fuit in ac-

tu. aut nullū si nullū ergo nihil est. si ali-
quod z nō plus vnū qz reliquū. 3° in-
finita fuerunt in actu. Secūdo de oī
re contingit determinate dicere qz est vl^r
nō est. a cōpicio tunc illā rem que debet
derelinqui ex adiacentia tēporis crastie
dici. tunc in isto hoīe est determinate i⁹
res que vocatur quando de futuro vel
non. Si est in ipso. ergo hec est determi-
nate vera: hoc erit cras. Si nō est in eo
ergo sua opposita est determinate vera:
scz qz hic homo nō erit cras. qz est con-
tra Aristot. qui in futuris contingenti-
bus negat veritatē determinatā. Tertio
quero aut in isto homine est talis respec-
tus respectu crastie dici aut nō. tunc ar-
guo. sequitur formalit talis respect⁹ re-
spectu crastie dici est in isto hoīe. ergo
iste homo erit cras sicut sequitur forma-
liter in isto hoīe est albedo. ergo iste hō
est albus. Et vltra arguo. oīs ppositio
vera de presenti que nō dependet ex ali-
qua de futuro habebit aliquā ppoem
de preterito necessariā. sicut si hec sit ve-
ra. nunc sortes sedet in a die postea. hec
erit semp necessaria: sortes sedit in a die
ergo si hec sit vera nunc illa res que est
quando respectu diei crastie est in sor-
te ppter qz sortes est determinate futu-
rus cras. post instans illud hec erit. sp
necessaria. ista res que est quando fuit i
sorte. z ita post illud instans hec erit sp
necessaria. sortes fuit futurus cras. z p
qñs deus nō pōt facere quin sortes sit
cras. quia hoc solo pūatur deus inge-
nita facere que vtiqz sunt facta. Si aut
illa res que est quando respectu diei cra-
stie nō sit in sorte. ita qz hec ppo de pñ
ti sit determinate vera: cum eius veritas
non dependet ex aliquo futuro hec erit
semp necessaria. illa res non fuit in sor-

te. et sequitur formaliter ista res non fuit in sorte. ergo sortes non fuit futurus in die crastina sicut sequitur albedo non fuit in sorte. ergo sortes non fuit albus. Aliud est necessarium per ypoteseos. ergo consequens est necessarium. et per ista deus non potest coiccare vitam sorti usque ad diem crastinam et omnia que eveniunt de necessitate eveniunt et nihil a casu neque a fortuna. Confirmatur. quia sicut propositio vera determinate de presenti. habet aliquam propositionem de preterito necessariam. ita propositio falsa de presenti que non dependet ex futuro. habet aliquam de preterito impossibilem: sicut si hec est modo falsa: sortes est in a: hec semper post a. erit impossibilis: sortes fuit in a. ergo si hec sit modo determinate falsa ista res que est quando respectu diei crastine est in sorte. ista semper post erit impossibilis. ista res fuit in sorte. et per consequens ista semper erit impossibilis sortes fuit futurus. Et tunc quero aut sortes potest esse cras aut non. si sic. ergo sortes potest esse cras sine tali respectu. Similiter hec tunc non est impossibilis sortes fuit futurus cras. sed necessaria: quia eius de presenti est determinate vera. et ita sortes necessario erit cras. aut sortes non potest esse cras: et tunc impossibile est sortes esse cras. et ita nullum est futurum contingens: sed omnia de necessitate evenirent.

Confirmatur quia si quando sit talis res. tunc sicut impossibile est aliquid esse calidum sine calore: ita impossibile est rem temporalem esse futuram sine tali re. consequens est falsum. quia hec est vera antichristus erit ante diem iudicii. et tamen in antichristo cum sit nihil non est talis res. Si dicis quod ex tempore futuro non derelinquitur

talis res antequam res temporalis fuerit in illo tempore: et sic antichristus non existens non habet talem rem derelictam ex tempore futuro. Contra. si sine tali re vere ista res erit cras: et in omni tempore futuro eadem ratione sine tali re vere ista res fuit in tempore preterito. et etiam nunc est ergo frustra ponitur talis res. Quarto quia nullam contradictionem includit quod deus conservet sortem qui fuit heri sine tali respectu per quem dicitur fuisse heri. quia potest per potentiam suam absolutam sortem conservare. et illam rem destruere ponatur ergo in effectu. et tunc quero. aut iste homo fuit heri aut non. si sic. ergo sortes vere fuit heri. sine tali re. et per consequens per illam rem non dicitur sortes fuisse heri. quod est propositum. Si sortes non fuit heri contra per positum hoc fuit heri vera. sortes est hodie: ergo prius hec de preterito semper est necessaria. sortes fuit heri. ita quod deus non potest facere quod sortes non fuit heri ex quo fuit. Ideo dico quod quando non est talis res. Circa secundum dico quod preteritum proponit ex adverbis vel aliis terminis adverbis equivalentibus per que convenienter respondetur ad questionem factam per interrogativum quando.

Et ideo semper nominat Aristoteles illud predicamentum per hoc interrogativum quando et non aliter. quia non habemus nomina specialia ad omnia illa per que respondetur ad talem questionem. Et ideo hoc predicamentum non importat rem distinctam a substantia et qualitate. sed importat substantiam vel qualitatem adverbialiter et non nominaliter. Sed dubium est quomodo

do potest saluari transitus a contradic-
torio in contradicto^mputa q̄ nunc hec
est vera. sortes fuit heri: & heri non fu-
it vera. Respondeo q̄ saluatur per
transitionē temporis. Nam ex hoc q̄ tē-
pus transit cui iste coexistebat nunc. di-
citur sortes fuisse heri. & prius non.

Ad principale dico q̄ quando non
importat respectum talem. sicut homi-
nes ymaginantur. sed importat coexiste-
re. vel coexistitisse: vel q̄ coexistet
cum tali re. Nam ex coexistentia
rei cum tempore. non plus derelinquitur
aliqua res in re temporali q̄ in an-
gelo derelinquitur aliqua res ex hoc q̄
coexistebat mihi: vel ex hoc q̄ fui i vil-
la: vel in ecclesia. Et quando dicitur
q̄ ille qui est antiquior habet aliquid
q̄ alius non habet. Respondeo du-
pliciter accipitur habere. vno modo si-
cut subiectum habet accidens. & sic fal-
sum est assumptum. Alio modo q̄
coexistebat maiori tempore. Et sic ha-
bet aliquid quod alius non habet. quia
habere plures annos non est habere in
se formaliter. Sed tantum coexistitisse
pluribus annis. Sic ergo dico q̄ predi-
camentum quando componitur ex tali-
bus aduerbiis. hodie. heri. cras. pridie.
& sic de omnibus aduerbiis per que cō-
uenienter respondetur per istam interro-
gationem quando.

Questio .vi.

Trum vbi importet rem di-
stinctam a rebus absolutis/
q̄ sic. quia per motum loca-
lem vere aliquid acquiritur. sed nihil

absolutum acquiritur per motum loca-
lem ergo respectus. Contra. omnia
possunt saluari per absoluta. ergo et ce-
tera. Ad istam questionem dico bre-
uiter q̄ non. q̄ probō primo. quia non
est ponendus talis respectus nisi per mo-
tum localem. aliquid acquiritur vel de-
perditur: sed propter hoc non: quia vlti-
ma sphaera ponitur moueri localiter: & ta-
men nullum nouum ibi acquiritur: q̄
non est aliquod corpus circumscribens
vltimam sphaeram. quod possit esse termi-
nus illius respectus. ergo. Et si dicat q̄
vltima sphaera habet diuersum respec-
tum ad centrum: quia terra quiescit in
medio. ita q̄ circa medium mouetur vlti-
tima sphaera. Contra. ex isto habetur
propositum. q̄ motus localis potest es-
se sine acquisitione talis vbi. quia mani-
festum est q̄ celum non est in terra si-
cut in loco. ergo non est ibi tale vbi.

Preterea si totum celum esset con-
tinuum cum contento: & esset prescise
vnum corpus sicut deus posset facere
adhuc posset deus circulariter mouere
illud corpus: & tamen tunc nihil quies-
ceret: ergo & cetera. Preterea si de-
us faceret vnum corpus sine omni loco
adhuc posset illud corpus mouere. Et
tamen tunc nihil quiesceret nec esset ali-
quod vbi acquisitum. Preterea & si
sic: tunc non solum totum celum. sed &
quelibet pars haberet tale vbi. Et per
consequens eēt tot talia vbi in celo: q̄ sūt
ptes in celo. vel erit vnus respectus to-
talis extensus ad extensionem celi.

Preterea non includit contradic-
tionem q̄ deus destruat illum respec-
tum. Non destruendo locum: nec
corpus locatum. nec etiam trāsferen-

do locū vel locatū de loco ad locū quo
facto quero. an illud corpus est in hoc
loco an non. Si sic: et nō habet talē res/
pectū: ergo locatū est in loco sine tali re/
spectu et per consequens frustra ponit Si
nō ē i eodē loco que prius fuit et nihil ē
corruptum. ergo aliquid est motū loca/
liter. quod est contra positū. Secun/
do dico. qd predicamentū. vbi cōponitur
ex aduerbiis loci. per que conuenienter
respondetur ad questionē factā per hoc
aduerbiū vbi. vt ibi. illic intus. foris etc.
aduerbia localia. Ad argumentū p̄i
cipale dico. qd aliquid pōt esse alicubi v
bi prius nō fuit. ppter motū locale sine
oī acquisitione vel perditione cuiuscun/
q3 respectus. quia ex hoc solū qd ali/
quid mouetur localiter. et fit presens
alicui loco. ita qd nihil sit mediū inter ip
sum et locū dicitur ipsum esse alicubi v
bi prius nō fuit. Si dicat qd in oī mo/
tu aliquid acquiritur mobili vel de per/
ditur ab eo. Respondeo nego illud
sed sufficit qd acquiratur: vel deperdat
locus qui nō est subiectie i locato. et hō
est speciale in motu locali. Et si dicat qd
locus nō acquiritur alicui nisi informet
ipsum. Respondeo negando illud.
qd locū acquiri alicui nō ē aliud q̄ per
motū locale fieri qd nihil sit mediū inter
corpus locatū et locū. Aliquē etiā pōt eē
motus localis sine acquisitione cuiuscū/
q3 informantis. vel nō informantis. sed
sufficit qd si esset aliquis locus circūstās
qd tunc acquireretur locus. Exēplum
est de vltima spera. quia per hoc qd mo/
uetur localiter nihil acquirat. tamen si ef
set aliquis locus ei circūstans illā spe/
ram: tunc acquireret illū locū: sed de fa
cto nullum locū acquirat de nouo: et ta
men dicitur moueri localiter.

Questio vii.

Trum positio vel habitus im
portet respectus distinctos a
rebus absolutis. qd sic. qd ces/
sio et statio vere sunt in re. et nō sunt idē
realiter. ergo sunt distincta nō absoluta
quia tunc quodcumq3 aliquis homo
staret post q̄ sedit vere acquireret vnū
absolutū. et perderet aliud quod est fal/
sum. ergo sunt distincti respectus. Pre
terea de habitu apparet idē. quia aliqd
dicitur nunc habere habitū que prius nō
habuit. ergo ibi aliquid subiectiue acq/
ratur. non nisi respectus. ergo etc. Con
tra. pluralitas nō est ponenda sine neces
sitate. Respondeo primo qd positio nō
dicit aliā rem a rebus absolutis. Cuius
rō est. quia quando aliqua predicabilia
possunt successiue verificari de aliquo
ppter solū motū locale. que nō possunt
simul verificari de illo. nō oportet qd il/
la predicabilia importent res distinctas
a rebus absolutis. sed per motū locale
sine oī respectu medio pōt de nō sedente
fieri sedens. quia aliter partes applican
tur ad inuicē seipsis sine oī alio. quando
sedet et quando stat: et plus distat vna
pars ab alia vno tempore q̄ alio. ergo
Et ideo dico. qd positio que est predi/
camentū nō significat rem distinctā a re
bus absolutis. sed significat partes rei
absolute sic sitatas. quia ex hoc ipso qd
aliquis est rectus. ita qd tibie nō incuruā
tur. nec partes tibiāz apporximant di/
citur homo vel aīal stare. quando autē
partes incuruantur dicitur sedere. Se/
cundo dico qd in isto predicamento sunt
sedere: stare. iacere et consimilia que non
possunt puenire nisi quanto cuius pres
possunt diuersimode apporximari. f. 20/

pter quam diuersam approximationem
 predicabilia contraria siue incompossi-
 bilia. possunt eide successive compete-
 re: Tertio dico. q̄ habitus qui est p̄-
 dicamentum: non dicit aliquam rem di-
 stinctam a rebus absolutis. Quod p̄bo
 quia accipio aliquem calciatum. possi-
 bile est q̄ deus destruat talem respectū
 qui vocatur habitus: non destruendo
 caligam nec tibiam. Nec mouendo ista
 localiter. hoc posito quero vtrum esset
 calciatus aut non. si sic habetur propo-
 situm. Si non et nihil absolutū est corru-
 ptum. ergo aliquid est motum localiter
 q̄ impossibile est q̄ aliq̄ sit primo calci-
 at⁹ et postea discalciatus: nisi p̄pter cor-
 ruptōem alicuius absoluti vel p̄pter mo-
 tum localem alicuius absoluti. Ideo
 dico. q̄ ex hoc solo dicitur aliquis cal-
 ciatus et sic de aliis. quia talis res: puta
 caliga vel caput. sit sibi modo appli-
 cata et non prius. vnde habitus qui est
 predicamentum importat q̄ vna res sit
 circa aliam que est mobilis ad motum
 ipsius nisi contingat impedimentum q̄
 res non est pars illius rei habituata n̄
 est simul cum illa re. sed distinguitur lo-
 co et situ a re habituata. Quarto di-
 co. q̄ in isto predicamento ponuntur ta-
 lia: armatum esse calciatum eē et sic de
 aliis. Ad principale dico q̄ cessio et
 statio possunt stare p̄ conceptibus. et sic
 nō sunt in re vel p̄ rebus: et sic concedo:
 q̄ sunt in re. quia tunc non denotant nisi
 q̄ partes aialis et corporalis sic ordina-
 ta sunt in re: et ista nō sunt idē: sed distin-
 cta absoluta diuersimode ordinata. Ad
 aliud dico: q̄ ille transitus de contradic-
 tō in contradic-^m pōt sufficienter saluari p̄
 motum localem sine oī respectu.

Questio. viii.

Trum vnitas vniuersi vlt ap-
 proximatō cāz vel distantia
 rerum ip̄ter respectus distinc-
 tos vel res distinctas a rebus absolutis
 q̄ sic. quia vnitas vniuersi est in ordine
 partium ad seinuicem et ad primum eā
 sicut vnitas exercitus est in ordine parti-
 um exercitus inter se et ad ducem. sed i^o
 vnitas nō est res absolute. quia ille ab-
 possunt eē et non sic facere vnum vniuer-
 sum sicut modo faciunt. Vnde contra-
 negantes vnitatem vniuersi eē relatio-
 nem pōt dici verbum p̄bī. 12°. metaphi-
 sice q̄ tales qui sic dicunt: inconuexa fa-
 ciunt substantiam. ergo et c. Secundū
 p̄batur. quia cause secunde non possunt
 causare nisi approximate ista approxia-
 tio non est ens rōis. nec entia absoluta:
 quia ab-^o possunt esse et non approxima-
 ri ergo et c. Tertiu p̄batur. q̄ distan-
 agentis ad passū non dicit precise agēs
 et passum. quia tunc semper agens dista-
 ret a passo. ergo importat respectum di-
 stinctum ab illis. Contra. oia possunt
 saluari per absoluta sola ergo respect⁹
 superfluit. Respondeo breuiter q̄ nō. cu-
 ius ratio est. quia quando p̄positio ve-
 rificatur pro rebus. si pauciores suffici-
 unt: plures superfluent: sed sic est in oī-
 bus istis: partes ordinantur in vniuerso
 cause approximantur. res distant loca-
 liter ergo et c. Preterea si approxima-
 tio propinquitas vel distantia eēt alia
 res. sequeretur q̄ quandocunq̄ aliq̄d
 corpus inferius moueretur in qualibet
 re corporali vel spūali esset aliqua ve-
 ra res que prius non fuit. Similiter se-
 queretur q̄ in quolibet angelo eēt infi-
 nite res. quia in quolibet continuo sūt

infinite partes a quarum qualibz distat angelus. ergo sunt in angelo distantie in finite. Si dicat q angelus non habet respectum nisi ad totum et non habet distinctum respectum ad quolibet partem.

Contra. angelus plus distat ab vna parte q ab alia. ergo est alia distantia: angeli ab vna parte continui: et alia ab alia. et per consequens alius est respectus. Preterea positus duobus corporibus quacumqz mutatione facta. tunc ipsa dum modo non corrumpantur. nec mutantur secundum locum secundum se tota: nec secundum aliquam sui partem. equaliter distabunt vel approximabunt. et per consequens destructis talibus respectibus: duo corpora equaliter distabunt. et destructo illo respectu qui vocatur ordo vniuersi: adhuc vniuersum ordinabitur tunc: sicut nunc si partes absolute vniuersi maneat non destructe. nec mutante secundum locum. Preterea aliter sequitur q per motum digiti vestri replerem de nouo totum vniuersum: scz celum et terram: naturam corporalem. et spirituales. nouis accidentibus. quia quando moueo digitum habet digitus alium situm q prius respectu cuiuslibet partis celi. et per consequens tot sunt respectus de nouo in celo quod sunt partes in celo et huiusmodi sunt infinite ergo etc.

Ad principale dico q ordo et vnitatis vniuersi non est quidam respectus. quia si quoddam ligamen ligans corpora ordinata in vniuerso adinuicem quasi illa corpora non essent ordinata nec vniuersum vere esset vnum sine tali respectu secundum ymaginationem simpliciter super predicamenta: sed ille ordo imponit solum illa absoluta que non faciunt

vitam rem numero inter que vnum ab eodem plus distat aliud minus. et vnum propinquum alteri: et aliud distat plus: et minus sine omni respectu inherente: ita q inter aliqua sit medium: inter aliqua non: et ita melius saluatur vnitatis vniuersi sine tali respectu. Ad secundum dico q approximatio causarum non tantum dicit res absolutas. sed imponit q nihil impediens sit inter illa. et ideo quando nihil est medium impediens illa tunc vnum poterit agere in reliquum quando autem est aliquod impedimentum medium: tunc non oportet q vnum agat in reliquum. hoc patet. quia accipio solem et aliquod illuminabile: puta aerem in domo si aliquod corpus opacum interponitur. certum est q non agat. Amoto autem illo impedimento: puta aperta fenestra sine omni re noniter-acquisita soli vel aeri. potest sol illuminare. et per consequens. possibile est: q aliqua existentia sic se habent. primo: q vnum non agat in reliquum. et q postea sic se habeant q vnum agat in reliquum propter solam mutationem localem vnius alterius corporis. ymmo aliquando propter solam corruptionem alterius corporis. Duda si opacitas in nube corrumpatur. potest aer illuminari sine omni respectu. Ideo dico q tunc causa dicitur approximata quando agens est: et paciens: et nullum medium impediens interponitur quando autem non approximantur: tunc aliquod medium impediens interponitur et illud aliquando potest amoveri per motum localem agentis vel patientis. Duda quando aer magne quantitatis medius inter aliqua corpora impedit

actionem illorum. Aliquando per mutationem alterius. Aliquando per corruptionem alterius. Aliquando per concursum alicuius cause particularis si qua requiritur ad agendum. Nā si ignis appropinquetur aque: posset deus primo suspendere eius actionem. et postea agere cum igne sine omni motu locali vel respectu medio acquisito: vel per ditio. Ad tertium dico. qd nec distantia agentis ad passum. nec presentia precise importat illa absoluta. sed presentia importat qd inter illa non sit aliquod medium corpus: vel qd ab vno ad aliud non potest esse motus localis pro tunc. Nunc autem ex ista negativa non est aliquod corpus medium. non possum inferre istam affirmatiuam. ergo est ibi aliqua res positua preter absoluta sicut non sequitur nihil est medium inter contradictiona. ergo distantia importat. qd inter illa absoluta sit aliquod corpus medium et distantia dicitur maior: vel minor secundum qd corpus medium est maius vel minus.

Questio. ix.

Trum aliquis conceptus predicatur de deo. Quod non. quia nullus conceptus est deus. nec eius est aliquis conceptus. ergo nullus conceptus predicatur de deo

Contra hec est vera in mente: deus est in quo predicatur conceptus eius de deo. ergo et cetera. Quia solutio huius questionis dependet ex quadam difficultate logicali que est de ac-

tu significato et exercito. Ideo primo ponam differentiam inter actum significatum et exercitum. Secundo ad questionem. Circa primum dico qd actus exercitus est ille qui importatur per hoc verbum est vel consimile vel melius qui non tantum significat aliquid predicari de alio. sed exercet predicationem predicando vnum de alio: sicut dicendo hō ē aīal hō currit. hō disputat. et sic de aliis. Actus signatus est ille qui significatur per hoc verbum subici: vel predicari vel verificari vel competere. que idem significant. Verbi gratia. hic actus signatus genus predicatur de specie. similiter hic animal predicatur de homine. et tamen in ista propositione non predicatur animal de homine. quia in ista propositione animal subiicitur: et non predicatur. Et ideo ē actus signatus quia non est idem dicere animal predicatur de homine. et homo est animal. sicut non est idem dicere genus predicatur de specie: et species est genus. quia vna est vera et alia falsa. Ex istis sequuntur aliquę conclusiones. Prima est qd aliqua propositio est vera in actu significato que tamen est falsa in actu exercito recipiendo idem predicatum et subiectum. sicut hec est vera species predicatur de individuo. tamen hec est falsa. species est individuum. Similiter aliquando est e conuerso. quia hec est falsa res extra animam que non est signum predicatur de homine: tamen hec est vera homo est res extra animam que non est signum. Secunda conclusio qd terminus in actu significato supponit etiam simpliciter: sed in actu exercito supponit etiam perso-

naliter. Exemplum hec est vera in actu
significato. risibile primo predicatur de
hoie. et in illo actu significato tam ho/
mo quam risibile supponunt simpliciter per
intentione anime. Nam de hac intentio
ne anime predicatur primo risibile. non ta/
men pro se sed per singularibus. Sed iste ac/
tus debet sic exerceri omnis homo est ri/
sibilis et in isto actu exercito correspon/
dente tam homo quam risibile supponunt per
sonaliter pro rebus singularibus. quia nul/
la res potest ridere. nisi res que sit homo
singularis et ideo in actu significato bene
ponitur primo. sed in actu exercito cor/
respondente non potest poni: quia hec est
simpliciter falsa. de virtute sermōis. omnis
homo est risibilis per se primo. Tertia
conclusio quod alicui actui significato cor/
respondet tantum unus actus exercit⁹
et alicui duo ad hoc quod verificatur ac/
tus signatus. Exemplum primi hec est ve/
ra in actu signato passio significatur de
subiecto 2°. dicendi per se. et ad eius ve/
ritate sufficit iste actus exercitus. omnis
homo est risibilis. et non requiritur neces/
sario veritas alicuius alterius act⁹ exer/
citi Exemplum secūdi hec est vera in actu
signato. de sono predicatur primo esse ap/
prehensibile ab auditu. quod de hoc cōi so/
nus predicatur. primo tale predicatum
non tamen pro se sed pro suis singulari/
bus. Et non debet sic exerceri. omnis son⁹
est primo apprehensibilis ab auditu nec
sic sonus est primū et adequatū obiectus
auditus. quia utraq; istarū est falsa de
virtute ser. quia vel sonus supponit per
se singulari. et hoc non. quia quelibet sin/
gularis est falsa: quia nec iste sonus nec
ille est primū obiectū auditus aut pro
vli. et hoc non. Tum quia nulla talis ē
Tum. quia si esset non posset appren-

di ab auditu. et ideo ad veritate illius ac/
tus signati necessario requiruntur isti
duo actus exerciti: omnis sonus est appre/
hensibilis a potētia auditivā. et nihil ali/
ud a sono potest apprehendi ab auditu:
et causa est quia hoc quod dico primo di/
cit id ē quod predicatur de aliquo vli. et de
nullo predicatur nisi de quo illud predi/
catur et ita est de multis. Quarta cō/
clusio est quod tam phi quam cōiter loquentes
aliqui accipiunt actū exercitū per actu si/
gnato. Aliqui ecōverso. et ideo ppōes auc/
torū et magistrales sunt false de vir. ser.
sed vere sunt in sensu in quo fiunt.
Exemplum doctores concedunt tales per
pōsiones. color est primū obiectū visus.
triangulus habet tres angulos per se et per
hōi qui sunt actus exerciti et sunt sim/
pliciter false de vir. ser. tamen ppōes in
actu signato quas intelligunt per istas
sunt vere. puta iste. de colore vere predi/
catur esse primū obiectū visus de trian/
gulo predicatur primo habere tres vbi
termini supponunt simpliciter. et isti ac/
tui signato correspondent duo act⁹ exer/
citi. scilicet isti omnis triangulus habet tres
angulos et nihil aliud a triangulo ha/
bet tres angulos: vbi termini supponunt
personaliter. Circa sūm argumentum
dico quod ex predictis patet solū eius: quod
cept⁹ de predicatur de deo significative
magis: proprie tamen dicitur de cōceptu
dei. quia iste actus signatus est verus: et
iste actus signatus non debet sic exerceri:
deus est conceptus: sed sic. deus est ens
deus est bonus: sicut iste actus signatus
genus predicatur de spē qui verus est.
non debet sic exerceri: species est genus:
sed sic albedo est color. Ad argumē/
ta principalia patet ex dictis.

Questio. x.

¶ **T**rum persona sit nomē prime im-
positōis. q̄ non. quia nomē pri-
me impositōis est nomē prime
intentionis. sed persona nō est prime intē-
tionis. ergo zc. Contra. omnia nomina si-
gnificantia immediate res extra que nō
sunt signa: sunt nomina prime impositōis. p-
sona est huiusmodi. ergo zc. Sic pri-
mo videndum est que sunt nomina prime i-
positōis et que scōde. R̄. n̄deo ad questio-
nē. Circa primum dico q̄ non ē scōde i-
positōis dupliciter accipit. s. large et stri-
cte. Large accipiēdo est omne nomē scōde
impositōis qd̄ significat voces ad placi-
tū institutas. sed nō nisi quando sunt ad
placitū institute et intēdēs aīe. Et hoc si-
ue illud nomē sit cōe intēdōibus aīe que
sunt signa naturalia siue nō. talia autē no-
mina sunt huiusmodi nomē. verbū cōiunctō
casus: numer⁹: mod⁹: tempus. Et vocā-
tur ista nomina nomīz. qz nō imponūtur ad
significādum nisi partes oratōis. et hoc n̄
nisi dū ille partes sunt significatiue. et ista
nomina ita pueniūt intellectōibus aīe: sicut
vocibus. hoc mō illa vox nomē est nomē
secūde impositōis. quia anteq̄ imponere-
tur ad significādum nō erat nomē. similr
nomē anteq̄ imponeretur ad significādū
nullius casus erat. Et ex h̄ p̄ q̄ i⁹ no-
mina que predicātur de vocibus ita bñ
q̄ nō sunt significatiue: sicut q̄ si signi⁹ n̄ sunt
nomina secūde impositōis. et ideo talia qua-
litas: prolātū: vox et h̄mōi quibus signifi-
cent voces ad placitū institutas: et veri-
ficentur pro eis: quia tamē illa significa-
rēt eas si nō essent significatiue sicut nūc
ideo nō sunt nomina secūde impositōis sic
loquēdo. Alio modo dicitur nomē secū-
de impositōis stricte illud quod nō signi-

ficat nisi signa ad placitum instituta: ita
q̄ nō potest competere intētionibus aīe
que sunt signa naturalia cuiusmodi sūt
talia: figura: cōiugatio et huiusmodi que
solum cōueniūt vocibus et nō cōceptib⁹
Similiter nomina prime impositōis dupli-
citer accipiūtur. s. large et stricte. Large
oē nomē dī pri⁹ ipotōis qd̄ ē nomē 2⁹ ipō-
tōis. et sic talia signa sicut cathegoremati-
ca: omnis: nullus: aliquis et huiusmodi sūt
nomina prime ipotōis. quia nō sunt secū-
de. Stricte autem accipiēdo solum nomina
cathegorematica sunt nomina prime ipō-
tōis. sed sunt in duplici differētia. quia
quedam sunt nomina prime ipotōis et que-
dam sunt prime intēdōis. Nam prime
intēdōis sunt nomina que significāt res que
nō sunt signa: nec psequētia talia signa:
cuiusmodi sunt ista: homo: aīal. sortes:
plato: album: nigrum et huiusmodi. Et
aliqua sunt nomina prime intēdōis que si-
gnificāt res que sunt signa et simul cum
hoc res que nō sunt signa sicut qualitas
et forte relatio que est genus generalit̄.
Nomina autē secūde intēdōis sunt illa nomina
que precise sunt imposita ad significādū
intentiones aīe et alia signa ad placitum i-
stituta. et talia nomina sunt genus: spēs: v̄le
differētia et huiusmodi. qz talia nomina
sola significāt intēdōes aīe que sunt signa
naturalia vel alia signa instituta ad pla-
citum. Circa secūdam dico q̄ sicut ex
dictis patet. persona est nomē prime im-
positōis: quia significat res que nō sunt si-
gna. Ad principale argumētum dico
q̄ tam nomē prime intētionis q̄ prime
impositōis: est nomē prime impositōis
et ideo quāuis persona sit nomē prime in-
tentionis cum hoc stat q̄ sit nomē prime
impositōis.

Questio .xi.

Trum per viam efficacie pos-
sit sufficienter probari quod de-
us sit infinitus intensiue. quod sic
quia effectus infiniti arguunt
causam infinitam. sed effectus producti
a deo possunt esse infiniti. Contra. sol po-
test producere infinitos effectus. et tamen
est finitus. igitur. In ista questione di.
2^a. tenet Scotus quod sic. quod probat pri-
mo sic. causa habens a se in virtute sua
actiua effectus infinitos est infinita. sed
causa que ex se potest mouere motu sem-
piterno. est huiusmodi. ergo minor est ma-
nifesta. Maior probatur. quia omnis effe-
ctus continetur in sua causa formaliter
vel eminentius. effectus autem infiniti non
continentur formaliter in prima causa.
ergo eminentius sed hoc non potest esse nisi
primum sit infinitus. ergo etc. Secun-
do sic agens quod potest in plures effe-
ctus est perfectius quam quod potest solus
in pauciores. ergo quod potest in effectus
infinitos est infinite potentie. sed deus est
huiusmodi. ergo etc. Tertio sic causa
que potest simul infinitos effectus pro-
ducere est infinita. sed si prima causa haberet
formaliter causalitates omnium causarum
possibilium posset simul in infinitos effe-
ctus quantum esset de se. ergo tunc esset infi-
nita. sed ipsa nunc perfectius continet cau-
salitates omnium causarum quam si formaliter
contineret. quia eminentius. ergo est vir-
tutis infinite. Confirmatur: quia quan-
do pluralitas arguit maiorem perfectio-
nem quam paucitas infinitas arguit infini-
tam. sed posse in plures effectus simul est ma-
ioris perfectionis quam posse in pauciores.
ergo etc. Quarto sic effectus cui cau-
sa secunda nihil addit perfectioris est infini-

tu. quia si non sequitur oppo^m. Exemplum
quod soli addit aliquid cause inferiores ad a-
gendum: id sequitur quod sol est finitus intensi-
ue sed nulla causa secunda addit aliquid perfe-
ctioris cause prime. ergo minor probatur. quod si sic
tunc quanto plures cause secundarie pro-
currerent: tanto effectus est perfectior per 7° methaphisice.
sed prius effectus dei est perfectis-
simus. puta prima intelligentia vel homini.
ergo nihil addit causa secunda. Confirmatur.
quod causa prima cui finitum ultimum sue
potentie et causalitatis. causa secunda aliquid
perfectioris addit in causando. non potest
sola sine causa secunda illius effectum perfectum
producere: sicut cum illa. quia sua cau-
salitas est diminuta respectu causalitatis
sue et cause secunde. ergo si illud quod est natum
est a causa prima et secunda simul. multo perfe-
ctius a sola prima. tunc secunda nihil addit per-
fectionis prime sed omne finitum cuiuscumque
finito addit aliquam perfectionem. ergo
prima est infinita. Confirmatur. quod no-
titia intuitiva cuiuscumque creature nata est
gigni a se: sicut a causa prima et secunda/
ria. ergo si illa notitia alicui intellectui in-
est sine actioe illius obiecti quod est cau-
sa secunda solum virtute prioris perfectius
quam ab utraque simul: illa prima est infini-
ta: quod causa inferior nihil sibi addit in cau-
sando. sed talis causa prima est eentia dei
quia ex sola presentia eius apud intellectum
diuinum nullo alio obiecto in inferiori
coadiuante. est notitia intuitiva cuiusli-
bet obiecti inferioris. ergo nullum aliud
obiectum sibi addit perfectionem in cau-
sando. et per prius est infinitus in cognoscibi-
litate. ergo in entitate 2° methaphisice.
Contra istam opinionem arguitur. quod motor
potest infinite intensiue posset facere motum
in instanti. sed deus non potest facere motum in
instanti. igitur. Maior probatur. quod in fine